

Võrumaa Keskraamatukogu
MTÜ Järjehoidja

Raamatukogud Võrumaal

Võru 2011

Koostajad: Inga Kuljus, Ere Raag

Toimetaja: Anne Valmas

Keeletoimetaja: Kaile Kabun

Fotod: Kalle Jõgeva, erakogud

Kujundaja: Priit Pajusalu

Raamatu väljaandmist on toetanud:

Eesti Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupp

Võru Linnavalitsus

Hasartmängumaksu Nõukogu

Baltic Rural Broadband Project

Project part-financed by the European Union
within the BSR INTERREG IIIB Programme

Saateks

„Mitte midagi pole nii jõuline kui idee, mille aeg on kätte jõudnud.“

(Victor Hugo)

Kogumiku „Raamatukogud Võrumaal“ idee autor on Võrumaa Keskraamatukogu pearaamatukoguhoidja Ere Raag. Eesmärgiks on anda ülevaade praegu Võrumaal tegutsevast 34 rahvaraamatukogust.

Kogumiku aluseks on Võrumaa rahvaraamatukogude juhatajate 2003. aastal koostatud koduloolised ülevaated. Aastatel 2003–2006 kogutud materjalide põhjal valmis 2007. aastal Võrumaa rahvaraamatukogude ajalugu kajastav trükis „Raamatukogud Võrumaal“, mida internetiversiooni jaoks täiendati 2011. aastal. Võrumaa Keskraamatukogu sajandipikkune tegevus koondati 2009. aastal sõnas ja pildis juubeliteosesse „Võrumaa Keskraamatukogu 100“, mis on veebilehel kättesaadav.

Keeruliste aegade tõttu ei ole ajaloolised andmed ja aruanded kõigi raamatukogude kohta säilinud, sellest ka esitatu ebaühtlus. Oleme lugejale-kasutajale tänulikud kõigi täienduste ja paranduste eest ning palume need edastada inga@lib.werro.ee või aadressil Võrumaa Keskraamatukogu, Jüri 54, 65604 Võru.

Võrumaa Keskraamatukogu võttis 1995. aastal esimese rahvaraamatukoguna Eestis kasutusele raamatukogude infosüsteemi Kirjasto 3000, mis novembris 2003 asendati raamatukogutarkvaraga RIKS. 2011. aastal kasutavad programmi maakonna 34st rahvaraamatukogust 30, elektronkataloog RIKSWEB on kättesaadav aadressil <http://lib.werro.ee>.

Võrumaa rahvaraamatukogude võrgustiku arengule aastatel 2005–2007 aitas oluliselt kaasa projekt „Baltic Rural Broadband“, mille üheks eesmärgiks oli arendada e-ühiskonda ja paranda interneti kättesaadavust. Võrumaa rahvaraamatukogudes on võimalik tasuta interneti kasutada, see aitab vähendada digitaalset lõhet ühiskonnas.

Koostajate tänu kuulub Anne Valmasele ja Kalle Jõgevale.

Eessõna

Hea lugeja!

Sinu käes on Võrumaa rahvaraamatukogude ajalugu. Alates raamatukogunduse alg-aastatest kuni tänase päevani välja on maakonna raamatukogud olnud pidevas arengus. Esimeste raamatukogude asutajaks olid haridusseltsid ning tolleaegsed aktiivsed tegelased olid täis entusiasmi ja usku oma ettevõtmisse. Olulise tõuke raamatukogunduse arengule andis haridusministeeriumi rahvahariduspäev Tallinnas 9.–10. novembril 1919, kus tunnistati vajalikuks asutada rahvaraamatukogud igasse valda, kihelkonda ning linna. 1921. aasta jaanuaris tegi haridusministeerium maakoolivalitsustele ettepaneku koostada raamatukogude võrk ning kaasata sinna seltside ja koolide juures töötavad kogud ja uued avatavad kogud. 1. jaanuarist 1925, kui jõustus Riigikogu 6. juunil 1924 vastu võetud avalike raamatukogude seadus, algas rahvaraamatukogunduses uus ajajärk.

Eesti rahvaraamatukogude võrgustikule tekitas korvamatu kahju 1940. aastal toimunud riigipööre. Nõukogude võimu aastatel sunniti peale nõukogude ideoloogiat. Sellega pidi kaasa minema, muidu ei saanud töötada – sellest ka väga sagedane töötajate vahetus.

Praeguseks on maakonna rahvaraamatukogudest kujunenud tõelised oma piirkonna kultuurielu keskused. Selles on suureks abiks olnud eelkõige kohalikud omavalitsused.

Jätkuvat arengut ja head koostööd lugejatega!

Peeter Laurson,

Võru Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja kultuuri alal (2007)

Antsla linnaraamatukogu

Antsla aleviraamatukogu avati 1. aprillil 1928 algkooli klassiruumis. Algkapitali raamatute muretsemiseks andis Antsla alevivalitsus. Raamatukogu oli avatud ainult pühapäeviti.

Sõja ajal raamatukogu hävis ja 1. detsembril 1944 alustati tööd barakis. 1. mail 1945 koliti aadressil Veski 10a. Lugejaid oli 201, neist lapsi 84. Raamatukogu teenindas lugejaid ainult esmaspäeviti kolm tundi. Lastele korraldati suvel muinasjutuhommikuid.

Aastatel 1947–1956 asus raamatukogu Jaani 17 ja oli avatud kella 14–19. Populaarsemad teosed olid sel ajal Lev Tolstoi „Sõda ja rahu“ ning Maksim Gorki „Lapsepõlv“. 1948 oli kogudes ainult 2801 raamatut. 1949. aastast alates viidi raamatuid lugejatele ka koju, töötasid rändraamatukogud ja laenutuspunktid. 1950ndatel aastatel korraldati mitmesuguseid üritusi: kirjandusõhtu „Nõukogude kirjandus – kõige eesrindlikum maailmas“, lugejate konverents „Eesti küla sotsialistlik ümberkujundamine Hans Leberechti teose „Valgu koordis“ järgi“ jne. Kõik need üritused vastasid tolleaegsetele poliitilistele suundumustele.

1. juulil 1954 alustas oma 31 aastat kestnud raamatukogutööd Ilme Kasak (sünd 1930). Sel ajal osutati suurt tähelepanu ühiskondlik-poliitilistele probleemidele ja raamatukogu seinu ehtisid vastavasisulised plakatid. 1956. aastal saadi ruumid äsja valminud kultuurimajja Kooli tee 19, kus esmakordselt seati sisse lugemissaal. Alustati ajakirjade bibliografeerimist.

1957 etendasid kolm raamatukogutöötajat Ernst Särgava näidendit „Tulge appi!“. 1959 oli raamatukogu avatud juba seitsmel päeval nädalas. Samal ajal paigutati raamatud ka avariilule. 1963 omistati raamatukogule eesrindliku raamatukogu aunimetus. 1964 tähistati Anna Haava 100. sünniaastapäeva. 1965 tunnustati juhataja Ilme Kasaku tööd „ENSV kultuuritöö eesrindlase“ rinnaärgiga, 1970 Lenini 100. sünniaastapäeva mälestusmedaliga.

1968. aastast alates hakati lugejate vastu rohkem huvi tundma: tehti märkmeid nende huvialade ja harrastuste kohta, mis võimaldas raamatukogusse paremini kirjandust valida. 1971 võeti Antsla raamatukogu nende raamatukogude nimekirja, kus hakati tõsiselt noorte lugemisharjumusi jälgima. 1972 toimusid kohtumised Luise Vaheri ja Rudolf Rimmeliga. 1974. aastast alates hakati töötama Juhan Smuuli nimelise Võru keskraamatukogu haruraamatukoguna, mis tähendas, et uued raamatud jõudsid Antsla lugeja kätte töödelduna. 1976 kohtusid lugejatega Jaan Kross ja Aksel Tamm. 1980 tähistati V. I. Lenini 110. sünniaastapäeva ja olümpiamängude toimumist vastavate näituste ja väljapanekutega.

1984. aasta oli murederohe: talvel oli raamatukogus 10 kraadi külma, mistõttu olid raamatudki riulitel nii külmad, et palja käega ei soovitud neid puudutada. Lugejaid oli 1388, neist lapsi 418, laenutusi oli 30 234, neist lastele 10 662. 1991. aastast alates avanes võimalus lugeda seni kättesaamatuid väliseesti kirjanike teoseid. 1993 külastasid raamatukogu esimesed väliseesti kirjanikud Helga ja Enn Nõu.

1994. aastast alates, praegu omavalitsuse allasutusena, on raamatukogul olnud võimalus uusi raamatuid tellimisnimekirjade alusel kohapeal valida. 4. veebruaril 1998 avas Toomas Hendrik Ilves Avatud Eesti Fondi toetusel Antslas maakonna rahvaraamatukogudest esimesena kolme arvutiga avaliku internetipunkti.

15. veebruarist 2005 teenindatakse lugejaid uutes ruumides Kreutzwaldi 1. Töötajaid on kaks. Lugejaid oli 2005. aastal 1101, neist lapsi 336, külastusi 16 338, laenutusi 36 270. 2006–2007 loodi elektroonilist andmebaasi. 2008 saadi vötkoodilugeja ja printer. Tublid Lusti lasteaia kasvatajad tõid lapsi raamatukoguga tutvuma. Mais 2008 tähistati raamatukogu 80. juubelit. Antsla linna 70. aastapäevaks kujundati fotostendid. Oktoobris koostati suurem raamatunäitus kohalike kirjameeste loomingust Antsla hariduselu 130. aastapäeva tähistamiseks.

2009 alustati elektroonilise laenutusega, millele eelnes raamatukogu inventuur. Suureks saavutuseks oli raamatukokku WiFi leviala saamine. Lugemishuvi oli suur, kuigi uusi raamatuid saadi 222 nimetuse võrra vähem kui 2008. aastal.

Antsla vald

Lugemisaasta suurüritus oli Bernard Kangro 100. sünniaastapäevale pühendatud mälestuskonverents koostöös Võrumaa Keskraamatukogu ja Antsla vallavalitsusega.

Raamatukogu hea asukoht, avar ja valge ruum meelitab külastajaid. Viimaseid käib rohkesti ka suvekuudel ja tihti tuleb vastata turismialastele päringutele. 2010 oli registreeritud kasutajaid 943, külastusi 17267, laenutusi 27799.

Antsla linna lasteraamatukogu töötas iseseisva asutusena aastatel 1951–1974, linna-raamatukogu osakonnana aastatel 1974–2004. Valmistati plakateid, korraldati muinasjuttu-hommikuid. 1963. aastaks olid raamatukogus lugejad kõik 1.– 8. klasside õpilased. Aastate jooksul käisid lastel külas Silvi Väljal, Veera Saar, Ira Lember, Robert Vaidlo jt. 1979 toimunud soovitusnimestike konkursil pälvis Milvi Anzov nimestiku „Ma ise ilutegija“ eest tunnustuse. 1990 sai tema koostatud kroonika lasteraamatukogude arvestuses teise koha. 1983 tehti ruumides remonti, suursüdamuseks oli Ott Arderi külaskäik. 1995 kohtuti Siima Škopi ja Zoja Melloviga. 2005. aastast uutesse ruumidesse ümber kolimisega avardusid lasteteeninduse võimalused. Pidevalt toimuvad raamatukogutunnid lasteaialastele ja õpilastele. Võimalus on mängida lauamänge ja kasutada arvutit. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Elene Antsov (Rand) 1928–1936
A. Alas 1936–1939
Rosiina Kaseorg 1939–1941
Ellu Aarna 1944–1947
Elfriide Teder 1946–1951
Linda Liibert 1951–1954
Ilme Kasak 1954–1985
Kaarin Viirsalu 1962–1968

Ere Raag 1967–1972
Malle Pihlo 1967–1974
Milvi Anzov 1972–2005
Aili Pikk 1973–1990
Kersti Johanson 1991–1997
Mall Hüvenen 1992
Claire Piigli 1997

Kontaktandmed:

Telefon: 785 5293

E-posti aadress: mall2003@hotmail.ee

Postiaadress: Kreutzwaldi 1, Antsla, 66403 Võrumaa

Direktor: Mall Hüvenen

MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: käsitöö, lugemine.

Raamatukoguhoidja: Claire Piigli

Huvialad: lugemine, aiandus, käsitöö.

Haabsaare raamatukogu

Kaika Rahvahariduse Seltsi raamatukogu asutati 9. juulil 1917. Raamatukogu asus Kaika koolimaja ruumides. Raamatukoguhoidjaks oli kooliõpetaja Jaan Antsov (1878–1953), kellele see töö oli tasuta lisakohustus. Lugeja käes võis raamat olla ühe kuu ja lugemise eest pidi laenaja maksma 2 % raamatu ostuhinnast. Hilinenud raamatu tagasitoojat ootas esialgse laenurahaga võrreldes kümnekordne trahv. Raamatukogu oli avatud ainult pühapäeviti. 1919 oli raamatukogul 22 köites ja 338 köitmata raamatut, sellest ilukirjandust 156 trükist. Lugejaid oli sel aastal 22, laenutusi 160. 1923 reorganiseeriti 4klassiline algkool 6klassiliseks, 1940 aga 7klassiliseks. Samal aastal lahkus koolist Jaan Antsov, kes oli olnud Kaikal õpetaja 39 ja direktor 37 aastat, andes kohaliku elu edendamisse ja raamatukogu arengusse suure panuse.

1941. aasta novembrist hakkas raamatukogu tööd juhtima kooliõpetaja August Meitern (1906–2004). Aasta lõpul oli kogus 900 raamatut, need asusid kooli koridoris kapis. Lugejaid oli ligi 60, nende arv suurenes suvekuudel, mil Ähijärve ümbruses oli palju suvitajaid, teiste hulgas Karl Leinus, Katrin Välbe jt. August Meitern oli raamatukogu juhataja ka rasketel sõja-aastatel, mil hävines ligi pool raamatukogu varast. Ta kogus allesjäänud raamatud kokku ja

laenutas neid rahvamajas. Nõukogude ajal oli raamatukogu hooldaja ametikoht juba palgaline. 1952 koliti raamatukogu Haabsaare külla. Tolle aja nõuete kohaselt pidi raamatukogu juhataja tegema loosungeid, plakateid ja laualehti, need olid väljas kohaliku majandi kontoris.

1953 sai raamatukogu juhatajaks Lilli-Alide Konnov (snd 1928). Ta oli hea suhtleja, sõbralik ja abivalmis töötaja. Vajaduse korral lõi ta kaasa majandis kevad- ja sügistöödel. 1954 võttis ta osa Tallinnas korraldatud kahekuulistest raamatukoguhoidjate kursustest. Raamatukogu juurde koondus kirjandushuviliste ring, kus räägiti loetud raamatutest ja organiseeriti kirjandusüritusi. Ka Lilli-Alide Konnovi ametijärglane Valentina Traagel (1936–1993), Väimela tehnikumi lõpetanud veterinaar, jäi raamatukogutööle pikemaks ajaks.

1978 tähistati koos Tsooru raamatukogu ja kultuurimaja näiteringiga Anton Hansen Tammsaare 100. sünniaastapäeva temaatilise õhtuga. 1979 suurenes koduperenaistest ja pensionäridest koosnev lugejarühm, sest pensionäridele viidi raamatuid koju ning raamatukogu töötingimused paranesid. Saadi kaks ruumi, üks neist lastele. Põhitöö oli kataloogi korrastamine, aga ikka veel ka seina- ja laualehtede koostamine. Seoses Valentina Traageli lahkumisega 1982 algas raamatukogul keerukas aeg: kuue aasta jooksul vahetus kolm töötajat, lugejad võõrdsid raamatukogust, sest see oli tihti suletud. Olukord muutus, kui 1. oktoobril 1986 tuli tööle energiline, abivalmis ja suure lugemusega Evi Mändik. Peale Kaika kandi viie küla hakati teenindama ka Litsmetsa küla elanikke. Evi Mändik juhendas raamatukogutöö kõrvalt veel laste käsitöö- ja kunstiringi ning korraldas tähtpäevaüritusi ja kohtumisi kirjanike ja teiste huvitavate inimestega. Raamatukogu kujunes Haabsaare küla kultuurikeskuseks, kus alati toimus midagi põnevat. Lugejatega kohtusid siinmail sündinud kirjanikud Fred Kraav, Contra, Enn Vaino, Kaido Kama, Ain Kaalep. Rahva tõi kokku kohtumine astroloog Igor Mangi ja psühholoog Irene Pukiga. Evi Mändik oli raamatukoguga samas majas asuva Kaika Maanaiste Seltsi asutajaliige ning koos korraldati koolitusi ja ekskursioone. Peale Evi Mändiku pensionile siirdumist sai raamatukogu direktoriks Evi Kallas, kes alustas töö kõrvalt erialaõpinguid Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias.

Raamatukogu töötajad:

Jaan Antsov 1917–1940	Valentina Traagel 1971–1982
Ruut Laansoo 1940–1941	Hille Leppoja 1982–1983
August Meitern 1941–1948	Ele-Mai Nassar 1983–1984
Anna Pormeister (Marinen) 1948–1950	Tea Treimuth 1984–1986
Vilma Pormeister 1950–1953	Evi Mändik 1986–2008
Lilli-Alide Konnov 1953–1971	Evi Kallas 2008

Kontaktandmed:

Telefon: 785 2441

E-posti aadress: evik206@gmail.com

Postiaadress: Antsla sjk, 66405 Võrumaa

Direktori kt: Evi Kallas

Huvialad: lugemine, aiandus, kudumine.

Linda raamatukogu

Linda raamatukogu alustas tegevust 1920. aastal, kui Tsooru-Luhametsa Rahvaraamatukogu Ühingu liikmed panid raha kokku ja ostsid esimesed raamatud. Ametlikult registreeriti Tsooru-Luhametsa Rahvaraamatukogu Ühing 1921. aastal, mil raamatukogu (86 raamatut) asus Luhametsa talus. 1926. aastal Põdrahavva talus asunud raamatukogu oli avatud pühapäeviti ja kolmapäeviti neli tundi. Lugemiseks sai võtta neli raamatut neljaks nädalaks. 1929. aasta aruandest ilmneb, et raamatukogus oli raamatute paigutamiseks üks kapp, arvel olevad raamatud (483 nimetust) olid kantud vihik-nimestikku. Lugejaid oli 70 ja laenutusi 669. Viivist nõuti iga 100 lk pealt 10 senti kuus. 1949. aastal anti kaks korda kuus välja seinalahte. Põhinimestikku oli kantud 1642 raamatut, neid luges 154 inimest ja laenutusi oli 3352. Märkimisväärsed tööd tehti perioodika levitamisel elanike hulgas.

1958. aastal viidi raamatukogu Luhametsast Partisani kolhoosi ja nimetati ümber Peetri raamatukoguks. 1973 koliti Linda kolhoosi keskuse hoonesse. Märtsis 1979 tuli raamatukokku tööle Ene Ojam. Mais kolis Linda raamatukogu neljatoalisse korterisse Aia tänavas, kuhu jäädi kümneks aastaks. 1980. aasta mais korraldati Lusti algkoolis raamatukogupäev, kus tuletati meelde raamatu kasutamise põhinõudeid ja kuulati Ene Ojami ettekannet raamatu

Antsla vald

ajaloost. 1985. aasta lasteraamatunädala peakülaliseks oli Harri Jõgisalu. 1988. aastal võlusid kuulajaid kavaga „Ununenud naise“ Iivi Lepik ja Mari Õunap-Urbsoo. Ene Ojam koostas ja esitas aastate jooksul luulekavu Marie Underi, Gustav Suitsu, Anna Haava, Sergei Jessenini ja Rabindranath Tagore loomingust.

1990. aastal saatis raamatukogule oma raamatuid Bernard Kangro. „*Need maad on mu ammuseid jalajälgi täis... Mängime, et olen ka teie hulgas, liigun just seal, kus taevas metsalatvadega kokku puutub,*“ ütles ta saadetisega kaasas olevas südamlikus kirjas. Kirjaniku 80. sünnipäeva tähistamiseks kohtuti tema noorpõlv sõbra ja mõttekaaslase Olga Antsovigaga.

Aastal 1999 koliti raamatukogu endise kolhoosi peahoonesse. Aastatel 1981–2000 esinesid raamatukogus Ott Arder, Robert Vaidlo, Harri Jõgisalu, Lehte Hainsalu jt. Järgnevatel aastatel aitas Antsla Vallavalitsus remondi ja uue mööbli muretsemise läbi muuta raamatukogu hubasemaks.

Detsembris 2008 siirdus pensionile kauaaegne juhataja Ene Ojam. Tema asemele tuli tiheda konkursisõela läbinud energiline Liana Allas. Raamatukogust sai Boose naisseltsi kokkukäimise koht, koos sisustati laste koolivaheajaga. Liana Allas läbis kutsekoolituse Eesti Rahvusraamatukogus ja alustas õpinguid Tartu Ülikooli Avatud Ülikoolis. 2010 alustas MTÜ Boose selts rendile võetud Toomas Reinu projekteeritud hoones, kus asuvad ka Linda raamatukogu ja rahvamaja, ruumide remonti. Raamatukogu sai tulekindla uke ja sissepääsu läbi omapäraselt renoveeritud fuajee. Viimistleti aknapaale, osaliselt vahetati välja radiaatoreid ja soojustati vundamenti ning lagesid. Tänu uuendustöödele saab nüüd otstarbekamalt kasutada seni kasutult seisnud ruume kursuste ja koolituste läbiviimiseks. Mais 2010 kohtuti Maire Aunastega, oktoobris alustas kooskäimist Raamatu-sõprade klubi. Lapsed ja noored käivad õhtuti mängimas lauamänge. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Aliide Oja 1929	Saima Saal 1966–1970
H. Kaljuvee 1949	Eha Elijas 1970–1974
Ilse Rätsep 1953	Alla Pedajas 1974–1977
Külli Joosu (Kond) 1956	Ellen Tõnts 1977–1979
Marge Pikk 1956–1957	Ene Ojam 1979–2008
S. Reinhold 1958	Liana Allas 2009
Aime Altosaar 1958	

Kontaktandmed:

Telefon: 785 2775

E-posti aadress: linda.raamatukogu@gmail.com

Postiaadress: Antsla sjk, Kobela alevik, 66407 Võrumaa

Direktor: Liana Allas

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige.

Huvialad: kirjandus, tõlkimine, aiandus, käsitöö.

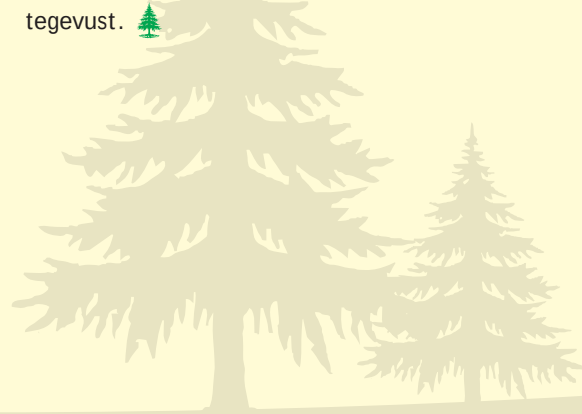
Tsooru raamatukogu

Tsooru raamatukogu asutas Võrumaa Rahvahariduse Seltsi Tsooru haru- ja kultuuriselts 1909. aastal. 1925 asus raamatukogu Lepistu koolis. Raamatukogu tegevuse kohta aastatel 1927–1947 andmed puuduvad. 1948 oli raamatukogus 120 lugejat, 1949. aastal 154. Kolhoosis Tasuja seati sisse rändkogu ja korraldati kirjanduskonverents ning raamatunäitusi. Põllumajanduskirjanduse tutvustamiseks rahva hulgas käidi Helge Tee kolhoosis, kus vesteldi elanikega, koguti uudiskirjanduse tellimusi ja laenutati raamatuid. 1950. aasta jaanuaris asus raamatukogus agitatsioonipunkt: lugejatele olid tutvumiseks välja pandud nõukogude korda tutvustavad brošüürid ja muu valimiseelne kirjandus. Märtsis toimus Anton Hansen Tammsaare loomingut õhtu. Korraldati peoõhtuid ning avatud oli raamatunäitus „Valmistume kevadkülviks“. 1950ndatel aastatel sai raamatukogu kahel korral tulekahjus kannatada. 1960 koliti rahvamaja teisele korrusele. Sel ajal käisid raamatukogude juhatajad agitbrigadeide koosseisus pärast külvi-, heina- ja viljakoristustööde lõppu Lepistu valla kolhooside suuremates eramajades esinemas. 1970–1980ndatel aastatel olid raamatukogutöötajad kohustatud talviti koduloomi ja suviti viljapuid loendama. 1980ndatel aastatel korraldati kirjandusvõistlusi ja raamatuväljapanekuid ning toimusid kohtumised sõjaveteranidega.

1985 oli raamatukogus 378 lugejat, laenutusi oli 7762. 1995 koliti raamatukogu Sverdlovi-nimelise kolhoosi (hiljem Tsooru kolhoos) kontorisse. 15. detsembril 1998 avati raamatukogu pärast põhjalikku remonti rahvamaja esimesel korrusel. 31. mail 2000 toimus Tsoorus Eesti raamatu aasta raames eesti raamatu päev, millest võtsid osa maakonna raamatukogude töötajad, peaesineja oli Tallinna Ülikooli emeriitprofessor Mare Lott. Suvisel kodukandipäeval korraldati raamatunäitus Juhan Jaigi ja Artur Adsoni loomingust. Oktoobris said kirjandussõbrad raamatukogus kokku, et arutleda oma lemmikraamatute üle. 2001 oli külaline Jaan Ellen ja 2004 esitas oma luulet Virve Osila. 2003 loodi raamatukogu juurde õpiring „Loeme ja arutame“: tutvutakse uute raamatutega, tutvustatakse uudiskirjandust lugejatele, organiseeritakse kohtumisi, osaletakse ühisüritustel.

2005 oli kogude suurus 13 887 raamatut, raamatukokku oli tellitud seitse ajalehte ja 19 ajakirja ning raamatukogu kasutas 310 inimest. 19. juulil 2006 võeti kasutusele elektrooniline laenutusmoodul.

Tsooru Maanaiste Seltsi esinaisena on raamatukogu direktor Ene Sõmer koondanud raamatukogu juurde aktivistide grupi. 2007. aastast alates saavad raamatukogus kord kuus kokku Tsooru eakate seltsingu "Elulõng" liikmed. Südamlik oli kohtumine Ivi Eenmaaga. Raamatukogu 100. tegevusaasta tähistamisel 22. mail 2009 istutati raamatukogu juurde arukask. Ene Sõmeril oli au osa võtta kodukandi kirjaniku Juhan Jaigi mälestuspäevast Estonia Talveaias. 2010 kohtuti Maire Aunastega. Tsooru kandi rahvale oli aasta tähtsündmuseks raamatukogu teeninduspiirkonda kuuluva Luhametsa küla ajalugu tutvustava kogumiku "100 aastat Luhametsa küla Võrumaal" esitlus. Neid külasid, kelle ajalugu on raamatuks köidetud, pole Eestis palju. Luhametsa on üks õnnelikust. Külale on tuntust toonud kirjanikud Juhan Jaik ja Artur Adson. Raamatus kajastatakse ka Tsooru raamatukogu tegevust.

Raamatukogu töötajad:

Hildekard Robson 1925	Aasa Koobak 1966-1967
Paul Luik 1944-1949	Heili Karjus 1972-1973
Linda Pii 1949-1954	Laine Keerov 1980-1981
Nelli Pii 1954-1955	Tiiu Vassiljeva 1983-1984
Helgi Teppo 1955-1972	Ene Sõmer 1973

Kontaktandmed:

Telefon: 785 2535

E-posti aadress: tsoorurk@gmail.com

Postiaadress: Tsooru sjk, 66301 Võrumaa

Direktor: Ene Sõmer

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja, Eesti õpiringide seltsi Semud,
MTÜ Kodukant Võrumaa, Tsooru Maanaiste Seltsi, MTÜ Tsooru Koidukiired liige.

Huvialad: rahvatants, lugemine, käsitöö.

*Parim maaraamatukoguhoidja 2005

Haanja raamatukogu

1910 asutati tublide kohalike inimeste ettevõtmisel Haanja-Pressi Rahvaraamatukogu Selts Koit. Seltsi osakonnana 1928 tööd alustanud Haanja raamatukogu registreeriti 3. juulil 1930 iseseisvaks raamatukoguks ning ta hakkas saama valla- ja koolivalitsuselt seadusega ette nähtud toetust 20 krooni aastas. "Saadud toetus-rahaga sai aastas muretseda ainult 10-12 raamatut, aga ametlik tunnustus oli rohkem väärt kui need kroonid," on meenutanud Enno Piir (1910-2006), Haanja raamatukogu esimene juhataja ja seltsi esimees.

Raamatukogu asus Kahru külas Piiri talus. 1937 oli noorel raamatukogul juba kaks osakonda, Koke ja Plaani koolimajas. Raamatuid oli 1700 eksemplari. Olemas olid "Eesti Entsüklopeedia", "Maa ilma maad ja rahvad", "Üldine ajalugu" ja mõned võõrkeelsed teosed. 1939 valminud turistide kodu teisele korrusele sai ruumid ka raamatukogu. Plaanis oli koondada rahvamajja kõik vallas tegutsevad seltsid, et saaks toetuste abil tsentraliseeritult eeskätt kallimat väärtkirjandust muretseda ja nii ühtlasemalt valla elanike huviseid kaitsta.

Haanja vald

Sõja-aastatel raamatukogu hävis. Alles 1946. aasta sügisel saadi jälle tööd alustada, kui raamatukoguhoidja Liidia Vent kogus kokku mõnisada eksemplari laialitassitud raamatuid. Raamatukogu senised ruumid olid aga läinud kooli käsutusse ja mõned aastad töötati kultuurimaja jalutussaalist eraldatud ruumis, lühikest aega külanõukogu ruumides.

1952 asus tööle Aksel Kons (1926-1983), kes oma mälestustes on kirjutanud: *"Olukord oli enam kui vilets, puudus vajalik inventar, kataloogid ja raamatud olid korrastamata ja kujundamata. Vajaka jäi külanõukogu toetusest. 1960. aasta remondi järel avatud raamatukogu lugemistoas sai perioodikat lugeda ja uudiskirjandusega tutvuda. Tuli tegelda näitliku agitatsiooniga, mille peaesmärgiks oli mobiliseerida kolhoosirahvast eelseisvate tähtsate majandusülesannete lahendamiseks."*

1965 saadi ruumid Haanja rahvamaja teisele korrusele, töötasid rändraamatukogu ja laenutuspunkt. Haanja raamatukogus võeti esimesena Võru rajoonis kasutusele avariilid – neljale riivile paigutati 9530 raamatut. Kokku oli raamatuid 10 145 ja lugejaid 290.

1970 liideti Haanja raamatukoguga ka Pressi, Plaani ja Uue-Saaluse raamatukogu. 1980. aastal oli kogus 7577 trükist. Aksel Konsi tööd jätkas tema tütar Kristel Kons. 1995 tähistati raamatukogu 65. tegevusaastat. 20. juunil 1997 külastas Haanja raamatukogu president Lennart Meri. Samal aastal avati internetipunkt.

Uus sajand algas raamatukogu jaoks remondiga, mille käigus vahetati aknad ja muretseti mööblit. Lugejatel on nüüd avarad valged ruumid nii vaba aja veetmiseks, kohal lugemiseks kui interneti kasutamiseks.

2010 tähistati Haanja raamatukogu 80. ja tema eelkäija Haanja-Pressi Rahvaraamatukogu Seltsi 100. tegevusaastat ning kultuuri- ja koduloolase Enno Piiri 100. sünniaastapäeva.

Haanja raamatukogu ajalugu on uurinud Kristel Kons ("Kuldsed kuuekümnendad Haanja raamatukogus", 2000) ja Marika Kraani ("Haanja raamatukogu", 2008).

Raamatukogu töötajad:

Enno Piir 1933–1944	Kristel Kons 1983–2001
Liidia Vent 1946–1948	Koidula Parv 1986–1987
Cicilia Himma 1948–1952	Tuuli Eksin (Kall) 1989–1992
Aksel Kons 1952–1983	Riina Lõhmus 2001

Kontaktandmed:

Telefon: 787 8814

E-posti aadress: rkogu@haanja.werro.ee

Postiaadress: Haanja, 65101 Võrumaa

Juhataja: Riina Lõhmus

Huvialad: lugemine, aiandus.

Luutsniku raamatukogu

Kikre Raamatukogu Selts asutati 1917. aastal. Seltsi raamatukogu – korjanduse teel saadud 200 raamatut – asus Ojamäe talus vallavanema ja esimese raamatukoguhoidja Jaan Raibakase (1888–1934) kodus seinäärsel pingil. Esimene raamatukapp muretseti 1920. Samal aastal Kikre Rahvaraamatukogu Selts likvideeriti ja asutati haridusselts Valgustaja. Viimase valdusse läks ka raamatukogu, mis lühikest aega asus Kikre koolimaja ühes toas. 1921 kasutas raamatukogu 52 lugejat, raamatuid oli 248, sellest ilukirjandust 186 trükist. 1925 võis raamatukogu tasuta kasutada, küll aga nõuti viivist 2 % raamatu hinnast iga viivitatud nädala eest. 1926 viidi raamatukogu üle Vana-Laitsna vallamajja, kus koos vallavalitsusega kasutati ühte tuba. Raamatukogu oli avatud igal tööpäeval kella 9–15. Lugejatele laenutati korraga neli raamatut neljaks nädalaks. Laenutusi oli 1027, lugejaid 76, neist mehi 57. Aasta jooksul külastati raamatukogu 297 korral.

1930 koliti Luutsniku endises mõisahoones asuvasse koolimajja. 1940 anti raamatukogule üle piirivalve Petseri jaoskonna raamatukogu koos 2500 köite ja inventariga. 1946 olid raamatukogu töötingimused rasked, raamatud asusid koolimajas läbikäidavas ruumis lukustatud kappides. 1948 koliti praegusesse asukohta, majja küla servas, kus esialgu oli kasutada üks tuba.

11. oktoobril 1956 alustas raamatukogutööd Jaan Loog (snd 1933), kes jäi oma ainsale töökohale ja ametile truuks 48 aastaks, nagu ta ise ütles: raamatute pärast, inimeste pärast... Teeninduspiirkond oli suur: peale Külva ja Punase Tähe kolhoosi elanike käisid raamatukogus lõunanaabrid lätlased. 1957. aasta lõpuks oli lugejaid 300 ja laenutusi 6527. Mõlemas kolhoosis oli avatud rändraamatukogu: Külva ja Punase Tähe kolhoosis raamatukoguhoidja kohustusi lüpsja-karjatalitaja S. Kaljuste ja Punase Tähe kolhoosis raamatupidaja R. Mõtshärg. Samast aastast alates said lugejad abi nii liigi- kui ka tähestikkataloogist. Koostati lugejate nimekiri ja teeninduspiirkonna kaart. Kaart oli kinnitatud raamatukogu seinale ja sealst võis saada ülevaate raamatukogu kasutavatest taluperedest. Koostöös Luutsniku 7klassilise kooliga korraldati viktoriine, temaatilisi õhtuid, kirjandushommikuid (näiteks „Mälestusi oktoobripäevist“), ettelugemisi, bibliograafilisi ülevaateid jne. Kujundati raamatunäitusi, plakateid, välklehti, toimusid aruandekoosolekud lugejatele. 1958 tehti külanõukogu toetusel remonti, koolis korraldati kirjandusviktoriini ja kirjandushommik Vladimir Beljajevi „Vana kindlus“ teemal.

1960 saadud lisaruum võimaldas raamatud avariilulete paigutada. 1962 astuti töökogemuste vahetamise eesmärgil sotsialistlikku võistluse Äksi raamatukoguga ja võeti osa raamatukogunduslike plakatite ülevaatest Võrus. Täideti ülesanne: igast perest lugeja! „*Tihti tuli võtta raamatupakk, hüpata jalgrattale, talvel astuda suuskadele ning kihutada Mustahambale, Kotka külla või mujale,*“ on kirjutanud Jaan Loog. 1963 töötas raamatukogu juures noorte raamatusõprade ring. Populaarsemad teosed olid sel ajal Nikolai Pogodini „Merevaigust kaelakee“ ja Antti Timoneni „Väike valgetiib“. Lugejate arv püsis 260–280 vahel, laenutusi oli 5000–6000. 1964 anti raamatukogule üle Luutsniku 7klassilise kooli raamatukogu ning kujundati laste teenindusnurk. 1965 sai raamatukogu „Eesrindliku raamatukogu“ aunimetuse ja Jaan Loogi autasustati ENSV kultuuriministeeriumi aukirjaga eduka töö eest. 1972 hakati koostama kodulookartoteeki ning 1974 avati teeninduspunkt Kuklase külas. 1976 oli lugejaid 215, laenutusi 3874. 1984 sai raamatukogu Ruusmäe sovhoosi toetusel uue katuse. 1989 pandi Jaan Loogi initsiatiivil alus pikaajalisele traditsioonile – küla kokkutulekutele. 1993 seati kogu ümber vastavalt UDK liigitussüsteemile ja tehti parandused kataloogis. Raamatukogu juures töötas kodulooring.

Jaan Loogi elutöö jätkaja on 2004. aastast alates Aili Valb, kes tänu sihikindlale õppimisele omandas kiiresti eriala- ja arvutialased oskused ning on viinud raamatukogu kaasaegsele infotehnoloogilisele tasandile. 2004. aasta lõpus oli lugejaid 96, külastusi oli 731 ja laenutusi 2928. Jaanuaris 2005 avati internetipunkt ja paigaldati uus elektrisüsteem.

Haanja vald

MTÜ Luutsniku Külaselts esinainen ja projektijuhina on Aili Valb ellu viinud mitmeid Luutsniku küla arengut edasiviivaid projekte, sh igasuviseid kodukandipäevi. Head koostöösuhted on Ruusmäe naisseltsiga, Haanja, Ruusmäe ja Viitina raamatukogudega. Kaugemad sõprussidemed on Venevere kultuuri - ja haridusseltsi ning raamatukoguga. Raamatukogu juures töötavasse õpiringi „Aeg iseendale“ on kaasatud Luutsniku kandi käsitööhuvilised. Ühistööna on valminud kangastelgedel kootud Hingevaip. Andragoogika III taseme kutsekoolituse lõputööna koostöös Võrumaa keskraamatukogu ja maakonna külaraamatukogudega viidi läbi küsitlus selgitamaks, milline roll on Võru maakonnas kanda raamatukogudel õpikeskkonnana. Uurimustöö teemal "Maaraamatukogu – esmatasandi õpikeskkond" omab praktilist väärtust uue külakeskuse väljaarendamiseks ning kujundamiseks kaasaegseks õpikeskkonnaks. 2009 valmis Aili Valbi initsiatiivil Luutsniku paikkonna arengukava. Käimas on uue multifunktsionaalse külakeskuse loomine ja kujundamine, kus leiavad ruumid raamatukogu, külaselts, infopunkt ja õpikoda. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Jaan Raibakas 1917–1920; 1926–1929
Aliide Harju 1920–1926; 1930–1944
Helju Tamm (Kiidli) 1944
Adalbert Jürissaar 1945
Alfred Aboltin 1945–1946
Magda Loog (Sool) 1946–1948
Leida Tamm (Kokuta) 1948–1950
Ilmi Tohter (Laas) 1950–1956
Jaan Loog 1956–2004
Aili Valb 2004

Kontaktandmed:

Telefon: 506 2351
E-posti aadress: luutsniku.rmk@mail.ee
Postiaadress: Ruusmäe sjk, 65102 Võrumaa
Juhataja: Aili Valb
Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.
Huvialad: taimekasvatus, lugemine.
*Parim maaraamatukoguhoidja 2009
*Aasta õppija 2009

Ruusmäe raamatukogu

Aastatel 1917–1920 saadi annetustena esimesed raamatud, neile tuli korjanduste abil lisa. Raamatud koondati Murati mõisasse, sest omanik Otto Minka oli kultuurihuviline mees ja korraldas pidusid, mille tuludest osteti raamatuid. 28. aprillil 1922 registreeriti Tartu-Võru rahukogus Rogosi Rahvaraamatukogu Selts. 8. detsembrist 1922 pärinevad esimesed sissekanded raamatukogu (30 raamatut) kohta, mis asus Pütsepa algkoolis ja oli avatud laupäeviti kolm tundi. 1934 koliti Rogosi mõisa tiibhoonesse ja 1935 oli raamatukogus 524 köidet.

Aastatel 1941–1944 raamatukogu ei töötanud, aga raamatuid hoidis alles Söödi külas elav Eduard Joakit. Pärast sõda jätkas raamatukogu tööd samas kohas. 1949. aasta lõikus-pühaks kujundas Liidia Johanson näitliku agitatsiooni ja organiseeris pidusid Tammsaare kolhoosis. Sama aasta raamatukogude ülevaatusel tunnustati tema head tööd. Lugejate arv kasvas 40 võrra. Raamatukogule eraldati inventari soetamiseks 1000 rubla. 1950 avaldati Võrumaa TSN täitevkomitee korraldusega Liidia Johansonile kiitust üldlaulupeo korraldamise eest.

1950ndatel aastatel asus raamatukogu rahvamaja lava taga olevas ruumis, kust hiljem koliti mõisa tiibhoone soklikorrusele. H. Uba mälestuste järgi varjasid öde ja vennad Mõttused end Nõukogude võimu eest ja käisid öösiti raamatuid hankimas, võttes aknal klaasi eest. Elsa Kraanil jäi üle ainult imestada, kuhu raamatud kaovad, ajalehtede puudumist ei märganud ta üldse. Tõde selgus alles Mõttuste arreteerimisel.

1966 koliti väikesesse majja järve ääres. Raamatukogus oli siis juba 6409 teost ja lugejaid 185. 1970 oli laenutusi 7039 ja lugejaid 325; korraldati 22 üritust: 13 raamatu-näitust, 11 bibliograafilist ülevaadet ja viis kirjandusõhtut, näiteks arutelu Mats Traadi romaani „Irdinimene“ üle. 1. augustil 1972 tuli tööle raamatukogundusharidusega Sirje Moorus. Järgmisel kolmel aastal tuli Ruusmäe raamatukogu raamatukogudevahelise sotsialistliku võistluse võitjaks Võru rajoonis, suurenes lugejate ja laenutuste arv, korda tehti kataloogid ja kartoteegid. Tegeldi kodu-uurimisega, hea koostöö oli kooliga. Koos majandi noortega korraldati kirjandusüritusi, näiteks arutleti Vello Lattiku teose „Mättalt mättale“ üle. Julgelt ja asjalikult arvustati raamatu tegelasi, tõmmates paralleele kohaliku elu ja inimestega.

Kevadel 2001 koliti Rogosi mõisa teise korruse renoveeritud ruumidesse. Raamatukogu kasutajatel avanes võimalus kasutada arvuteid. Detsembris 2002 tähistati aktuse ja kontserdiga Ruusmäe raamatukogu 80. sünnipäeva ja Sirje Moorus 30. tegevusaastat raamatukogus. Sirje Moorus on innustanud lapsi luulet lugema ja seadnud esitamiseks kokku pikki luulepõimikuid. Lapsed on saanud end arendada tema loodud kunstiringis. Kooli pika-päevarühma õpilastega on tähistatud raamatukogus naljakuud. Täiskasvanuile on õpetatud lilleseadet ja tutvustatud loodustooteid, lugejate vaimu virgutuseks on korraldatud kohtumisi kirjameestega. Kaks neist – Rannar Susi ja Kalev Kalkun – on lausa kodukandist, kaugemalt on külas käinud Olev Remsu ja Ott Arder. 2004 kohtuti tõlkija Maia Planhofiga. Külalisteks on olnud Contra ja Enn Vaino. 2007 oli raamatukogus 85. juubeliaasta. 2008 alustas tegevust raamatusõprade õpiring, mille liikmed on kohtunud kohalike ja kaugemalt inimestega ning alati on eksponeeritud teemakohane kirjandus raamatuväljapanekutel. Korraldati üritus "Kevadine tund", kus lauldi ühiselt pilli saatel, räägiti õpiringi edasistest tegemistest ja käelise tegevusena kujundati kevadine kompositsioon. Kuulati Rogosi mõisa legende, õpiti peolaua katmist salvrätide kasutamisega, tutvuti lilleseade põhimõtetega, iluteema käsitlemisel kujundati raamatunäitus "Oska ilu hoida". Eriti meeoleukas oli külas-käik Läti sõprade juurde – giid Janis Pranglis andis ülevaate Aluksne ajaloost ja Aluksne loodusmuuseumis imetleti kivimosaiiki. Hea koostöö on MTÜ Luutsniku külaseltsi ja õpiringiga. 🌲

Kontaktandmed:

Telefon: 787 2243

E-posti aadress: sirje.moorus@mail.ee

Postiaadress: Ruusmäe sjk, 65102 Võrumaa

Juhataja: Sirje Moorus

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige,

Eesti Rahva Muuseumi kirjasaatja.

Huvialad: lugemine, kunst, muusika.

Raamatukogu töötajad:

Ida Pihlapuu 1922
Ernst Uba 1923
Harald Tuvi 1926
Jaan Sterling 1927–1929
Feliks Aljes 1929–1934
Marta Lepik 1934
Aksel Pihlapuu 1936–1938
Eduard Org 1938–1940
Eduard Joakit 1945–1946
Harald Tuvi 1946–1947
Enno Mäestu 1946–1952
O. Virk 1946–1947
M. Osula 1947
Liidia Johanson 1948–1952
Elsa Kraani 1952–1961
Sirje Saarniit 1961–1962
Elviira Kirjanen 1962–1963
Virve Peterson 1963–1964
Lehte Meltsov 1964–1966
Aino Kaarna (Oppar) 1966–1967
Eha Tillmann 1967–1968
Kalju Raad 1968–1971
Kaja Peelo 1971–1972
Sirje Moorus 1972

Kääpa raamatukogu

Kääpa Haridusseltsi raamatukogu asutati 7. jaanuaril 1917. Raamatukogu oli avatud iga päev, raamatuid sai laenata üheks kuuks ja tasuta. 1919. aastal laenasid 95 lugejat 170 raamatut. Oli olemas inventariraamat ja laenutuste arvestust peeti eraldi vihikus. 1920 oli raamatukogus 201 raamatut, valdavalt ilukirjandus. 1925. aastal, mil jõustus „Avalikkude raamatukogude seadus“ algas rahvaraamatukogudel uus ajajärk. Nõuti, et raamatukogu oleks kättesaadav kõigile kogukonna elanikele ja vallavalitsus toetaks raamatute muretsemist. Kääpa algkoolis asunud raamatukogu sai omaavalitsuselt majanduskuludeks ja kirjanduse soetamiseks 2000 marka. Lugejatele oldi avatud pühapäeviti kaks tundi. 1932. aastal oli raamatute arv kasvanud 1000ni. Sõja-aastatel suutis raamatukoguhoidja Eduard Loos säilitada suurema osa raamatutest.

Oktoobris 1944, kui raamatukogu esimeste seas Võrumaal taas ukсед avas, oli kogus 1123 raamatut. Raamatukogu asus 1939. aastal valminud koolimajas ja oli avatud iga päev. Kord kuus pidi esitama aruande, pidevalt saabusid käskkirjad n-ö mitesobiva kirjanduse hävitamise kohta. Selle tulemusena oli 1948. aasta alguseks sõja üle elanud kogust järel vaid

200 raamatut. Nõudmised ja töökoormus järjest suurenesid ning seepärast oli vaja, et raamatukogus töötaks täiskohaga inimene. 1952. aastal tuli raamatukokku tööle Erna Kaljuvald. Ta leidis eest korrastamata ja kütmata ruumid, kuid Võru rajooniraamatukogus tehtud praktika järel alustas tarmukalt. Kasvas nii lugejate kui ka laenutuste arv. Raamatuid oli üle 3500. Erna Kaljuvald kujundas loosungeid ja plakateid ning koostas soovitusnimekirju. Korraldati kirjandusõhtud Oskar Lutsu, Nikolai Ostrovski, Arkadi Gaidari ja Vilis Lacise loomingu tutvustamiseks. Kujundati plakinäitus teemal „Ilgalt aastalehmalt üle 5000 kilogrammi piima“.

1958. aastal alustas tööd Juta Külaots (sünd 1930). 1962 koliti kontorihoonesse. Seal saadi juurde uusi riuleid, mistõttu alustati ühena esimestest Võru rajoonis kujundama avakogu. Plakati „Kui ma tean, et tean vähe, siis püüan selle poole, et teada rohkem“ vahendusel tutvustati noortele mõeldud raamatuid.

1980 kolis raamatukogu äsja valminud kaubandus- ja teenindushoonesse. Sealsetes raamatukogule sobivates ruumides kujundati mõnusad lugemiskohad ja lastenurgake. 1981. aastal oli lugejaid 250. Menukad olid raamatuarutelud, näiteks teoste „Aprillipäev“ ja „Telefonineiu“ üle. Rajooni raamatukogude vahelisest raamatunäituste konkursist võeti osa näitusega „Töö toob kuulsust“.

Aastal 2000 alustas raamatukogus tööd Karmen Liping. 2002 jõululaupäevaks sai raamatukogu uue kodu Kääpa sotsiaalkeskuses, kus on soojad ja valgusküllased ruumid. Lugejate kasutada on kaks arvutit. Tasulised teenused on printimine, koopiade valmistamine ja vererõhu mõõtmine. Vald muretses kuus paari kõnnikeppe ja sammulugeja, mida huvilised saavad raamatukogust laenata. Hea koostöö on kooliga ja samas majas tegutseva lasteaia-rühmaga. Kauniks traditsiooniks on saanud esimese adventiküünla süütamine raamatukogus. 2005–2010 toimetati koostöös Lasva vallavalitsuse ja teiste valla raamatukogudega ajalehte Lasva Sõnum. 2009. aastast tegutseb raamatukogu juures mudilasring, mille tegevus on suunatud väikelastele ja nende vanematele, et tutvustada lastekirjandust ja pakkuda tegevust laulu- ja mänguringis. 2011. aastast kuulub raamatukogu juhataja valla tervisenõukogu koosseisu. Raamatukogul on hea koostöö Lasva valla Kepikõndijate seltsinguga, aidatakse aastaringelt läbi viia tervise teisipäevakuid. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Osvald Kääpakaust 1917–1921	Erna Kaljuvald (Helses) 1952–1958
Eduard Loos 1925–1948	Juta Külaots 1958–2000
Aurelie Läht 1944–1948	Karmen Liping 2000–2005, 2007–2010
Linda Loos 1948–1949	Aigi Mäesaar 2005–2007
Helju Loos 1949–1951	Siiri Kartsepp 2010
Kristjan Pirnpuu 1951–1952	

Kontaktandmed:

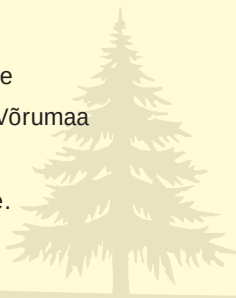
Telefon: 782 8152

E-posti aadress: siirik23@hotmail.ee

Postiaadress: Võru sjk, Kääpa, 65545 Võrumaa

Juhataja: Siiri Kartsepp

Huvialad: isetegevus, lugemine.

Lasva raamatukogu

Lasva Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati 13. juunil 1911. Raamatud asusid esialgu vallamaja kapis. 1919. aastal laenasid 39 lugejat 363 raamatut, kõik laenutused märgiti vastavasse raamatusse. 1920 oli raamatuid 709, lugejaid 120. Raamatukogu korraldas lühikesi kursusi. 1925. aastal asus raamatukogu vallavalitsuse kantseleis ja oli avatud pühapäeviti kella 12–15. Laenata võis kolm raamatut neljaks nädalaks.

1938 nimetati raamatukogu Lasva valla avalikuks raamatukoguks ja see oli lahti kolmel päeval nädalas. 1951 toimus Lydia Koidula elu ja loomingut tutvustav kirjandusõhtu. 1955 oli raamatukogus 3700 raamatut ja 113 lugejat. Üks tublimaid lugejaid oli kombainer A. Tammiste. Lugejateks olid ka Lasva algkooli õpilased, kuid kahjuks oli neile vähe laste-kirjandust pakkuda. Tehti bibliograafilisi ülevaateid, vesteldi kirjanduslikel teemadel, näiteks karjatalitajatega nende töökohal, kujundati plakateid, näiteks „Uni ja unenägu-dest“. Raamatukogus kujundati E. Vilde nimelisele kolhoosile vitriin põllumajandus-kirjanduse väljapanekuks, anti välja kolhoosi seinalehte „Tee tõusule“. Kiirel põllutööde ajal viisid raamatukogu aktivistid raamatuid lugejatele koju. 1958. aastal korraldati raamatu-

näitusi, näiteks „Õigeaegne kevadkülv on suurte saakide alus“. Nõuti, et suvisel tööajal vahetuks näitlik agitatsioon 5–10 päeva tagant. Oktoobris toimus meditsiiniteemaliste küsimuste-vastuste õhtu ja kultuurihommik lastele koostöös Lasva algkooliga. Novembris võeti kasutusele avariilid. 1968. aastal tehti remonti, korrastati kataloogid ja avariilid. Aastatel 1969–1972 korraldati kirjandusõhtuid, lastele kultuurihommikuid ja viktoriine. 1982 oli raamatukogus 173 lugejat, neist lapsi 53, laenutusi oli 2499 ja külastusi 677. 1993 koliti Lasva vallamajja, kus raamatukogu ruumides toimusid aastatel 1993–2004 volikogu istungid. 1994 oli teeninduspiirkonnas 940 inimest, neist 250 kasutas raamatukogu. 10. augustil 1994 asus raamatukogus tööle Ülle Jõõger. 1997 liideti Lasva raamatukoguga Otsa raamatukogu. Otsale jäi laenutuspunkt, kus töötab Kaie Lehes. Detsembris 1999 avati Lasva raamatukogus nelja arvutiga avalik internetipunkt. Lugejaid oli 205. Korraldati Peeter Lauritsa loodusfotode näitus „Kütioru postkaart“. Eesti raamatu aastal kohtus lugejatega Mart Kivastik. Alustati tööd tarkvaraprogrammiga „Kirjasto 3000“ ja juulis 2001 võeti maa-raamatukogudest esimesena kasutusele elektrooniline laenutusmoodul. Lugejatega kohtus Enn Vaino. 2004. aastal oli kogus 17 625 raamatut, 7 nimetust ajakirju ja 6 nimetust ajalehti. Lugejaid oli 265, külastusi 3732. 2005. aastal tehti remonti: vahetati aknad ja paigaldati uus valgustussüsteem. Koos teiste Lasva valla raamatukogutöötajatega hakati välja andma valla lehte Lasva Sõnum. Esimene number ilmus jaanuaris 2005 ja aastast anti välja kuus numbrit. Korraldati raamatunäitusi, teeõhtuid, organiseeriti teatriskäike ja kepikõndi. Koostöös vallavalitsusega korraldatakse põlvkondade aupäevi, kihelkonna laulu- ja tantsupidusid ning Lasva Järvejämmi. 2005. aastast alates tähistatakse 14. märtsil emakeelepäeva trepikontserdiga. Lugemisaastal 2010 toimusid raamatukogus lastele iga kuu teisel teisipäeval muinasjututunnid.

Otsa kandi rahvale on mõnusaks kokkusaamise kohaks Lasva raamatukogu Otsa laenutuspunkt, kus on head tingimused eneseharimiseks. Elektronkataloog võimaldab raamatuid laenutada elektrooniliselt. Raamatukogu kõrval asuvas külakeskuses on võimalik mängida tennist ja koroonat ning korraldada külaüritusi.

Raamatukogu töötajad:

Osvald Kriiva	Heli Kitsing 1963–1964
Aare Ernits 1938–1941	Miia Kapp 1964–1967
Jaan Warendt	Maie Sepman 1967–1969
Marie Mägi 1944–1949	Liia Värnik 1969–1972
Maret Ilves 1948	Maris Kütt 1973–1975
Armilde Sibul (Aapsi) 1949–1952	Anni Iljina 1977–1980
Cicilia Himma 1952–1954	Ivika Tihane 1980–1987
Johannes Leis 1955–1955	Heli Edenberg 1987–1989
Sirje Maalus 1955–1957	Aigi Mäesaar 1989–1994
Liidia Moke 1957–1961	Ülle Jõõger 1994
Eleonora Mägi 1961–1963	

Kontaktandmed:

Telefon: 735 0875

E-posti aadress: yllej@lasva.ee

Postiaadress: Lasva s.jk, 65401 Võrumaa

Juhataja: Ülle Jõõger

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: ringide töö korraldamine, laulmine, ürituste korraldamine, sport.

Otsa laenutuspunkti raamatukoguhoidja: Kaie Lehes

Huvialad: lugemine, käsitöö, küpsetamine, kepikõnd.

Tsolgo raamatukogu

Tsolgo avalik rahvaraamatukogu asutati 11. jaanuaril 1918 Timo vallas Harake talus. Raamatukogu oli avatud pühapäeviti kaks tundi. 1919 oli lugejaid 90, neist koolilapsi 42. 1920 oli raamatukogus 216 raamatut, sellest ilukirjandust 110 trükist. 1925 asuti Tsolgo algkooli ruumides ja lugejaid oli 44, raamatuid 345. 1927. aastal oli kogude suurus 349 raamatut. Esimene inventuur toimus 1938. aastal. Lühikest aega asus raamatukogu juhatajate kodutaludes, raamatulaenus oli tasuta.

1. septembril 1944 jätkati tööd koolimajas ja Helene Järvpõld alustas raamatute liigitamist. 1946 oli kogus 654 raamatut, 58 lugejat laenasid 525 raamatut. Kõige rohkem loeti Nikolai Ostrovski teost „Kuidas karastus teras“. Raamatukogu oli avatud ühel päeval nädalas viis tundi.

1949 oli raamatuid juba 1135, laenutusi 832, lugejaid 103, neist lapsi 50. Raamatukogude juhatajate tööülesannete hulka kuulus külaelanikele ajalehtede ja ajakirjade tellimine. 22. märtsil 1955 hävis raamatukogu tulekahjus, alles jäid ainult lugejate käes olnud raamatud. Uuesti alustati 15. augustil Jaan Alavere majas, kus raamatukogu kasutuses

oli kaks raamatukappi, üks laud, riiul ja neli tooli. Aasta lõpus oli 120 lugeja kasutuses 677 raamatut, 7 ajalehte ja 10 ajakirja.

1956. aastal kasutati lugejate värbamiseks kaugematest küladest raamatute kojukandjaid, igal esmaspäeval laenutati raamatuid kolhoosi kontoris. Korraldati vestlusi ja ettelugemisi, näiteks põllumajanduskirjanduse ettelugemist brigaadides. 1957. aastal osales Jaan Alaver koduloomade loendusel, mille üks eesmärke oli lugemise propageerimine. Töö kandis vilja: juurde saadi 18 uut lugejat.

Palju kirjandusteemalisi vestlusi toimus põllul, raamatukogu hooleks oli ka loosungite, plakatite ja seinalehtede koostamine. Aruandekoosolekul kurtsid lugejad lugemisvara vähesuse üle. 1958 tähistati kirjandusõhtuga Mahtra sõja 100. aastapäeva. 1959. aastal osales Jaan Alaver rahvaloendusel. 1960. aasta jaanuaris toimunud aruandekoosolekul valiti viieliikmeline raamatukogu nõukogu. Kooli saalis peeti Osvald Toominga romaani „Perekond Kirretid“ ainetel kirjanduslik kohus. 1961 koostati kampaania „Igast perest lugeja“ raames teeninduspiirkonnast ülevaate saamiseks perede kartoteek.

1963 saadi uued ruumid rahvamaja ärklikorrusele. 1964 kooliraamatukogu likvideeriti ning raamatud anti üle rahvaraamatukogule. Toimus kirjanduslik maskiball Aleksis Kivi romaani „Seitse venda“ põhjal.

1965 alustati raamatukogu ajaloo uurimist. Lugejaid oli 304, neist lapsi 89, laenutusi oli 6339; korraldati 69 üritust. 1. septembril 1967 alustas tööd Helve Lepp (snd 1935). Nagu mujalgi, tähistati kohustuslikus korras nõukogulikke tähtpäevi. 1968 korraldati üritusi Maksim Gorki ja 1970 V. I. Lenini 100. sünniaastapäeva puhul. 1972. aastal tutvustati lugejatele Nõukogude Liidu liiduvabariikide kirjandust. 1981 oli lugejaid 193 ja tehti kogude inventuur. 1982 analüüsiti perioodika laenutust, 1983 kohtuti Lehte Hainsaluga. 1986 võeti ette suur töö raamatuvõlglastega. See kandis vilja: tagastati palju raamatuid. 1991 oli lugejaid 177, nad laenasid 4253 raamatut. 1997 oli raamatukogu avatud kolmel päeval nädalas. 1999 koliti Tsolgo algkooli ruumidesse. Õpilaste vähesuse tõttu algkool suleti, kuid raamatukogu tegutseb edasi. Kasutada olevast kahest ruumist ühes on raamatud ja teine on kahe internetitöökohaga lugemistuba. Tasulised teenused on väljatrükk, paljundamine ja vererõhu mõõtmine. Raamatukogu lahtiolekuaegadel on võimalik kõrvalruumides pesta pesu ja kasutada jõusaali. 1. jaanuarist 2011 oli teeninduspiirkonnas 323 elanikku, raamatukogu

teenuseid kasutas nendest 270, seega hõlve on 83%. Piirkonnas kuulub 8 küla. Kogus on 8737 teavikut, 84 aastakäiku ajakirju ja viis nimetust ajalehti. Raamatukogul on olemas kroonika. Raamatuid, mida kohapealt pole võimalik saada, tellitakse RVLi kaudu teistest kogudest. Liikumiskustega inimestele viiakse raamatud koju. Küllastuste arv 2010 aastal oli 6202 ja kojulaenutusi 10956.

Raamatukogul on tihe koostöö Tsolgo arendusühinguga. Koos käib õpiring "Näpukas". Raamatukogus korraldatakse üritusi, õppepäevi ja raamatunäitusi. 2010 toimus 19 raamatukogu üritust, millest võttis osa 287 inimest. Korraldati kaks näitust ja 14 raamatuväljapanekut. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Matvei Tamm 1918-1921
Luise Leppik 1921
Daniel Tara 1938-
Helene Järvpõld 1944-1951
Jaan Alaver 1952-1962
Pärja Alaver 1963-1967
Helve Lepp 1967-2000
Anneli Perlov 2000-2006
Vaike Rätsepp 2006

Kontaktandmed:

Telefon: 787 6432

E-posti aadress: vaikeratsepp@hotmail.ee, vaike@lasva.ee

Postiaadress: Väimela sjk, Tsolgo, 65552 Võrumaa

Juhataja: Vaike Rätsepp

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, Tsolgo Arendusühingu juhatuse liige,
Lasva valla kultuurikomisjoni liige, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, iluaiaandus.

*Parim maaraamatukoguhoidja 2011

Meremäe raamatukogu

Meremäe raamatukogu Meremäe vallavalitsuse juures asutati vallanõukogu otsusega 5. veebruaril 1925. Valla kassast eraldati selle tarvis 6000 marka. Et vallamajas olid ehitustööd pooleli, paigutati raamatukapp ajutiselt lähedal asuva kaupluse ruumidesse. Peagi koliti see üle vallamajja ning raamatukogu juhataja töö võttis enda peale vallasekretär Johan Tamm (1885–?). Suurt hoolt kandis ta lugemisvara täiendamise eest, käies ise pidevalt Petseris Maria Grüntali raamatuäris raamatukogu jaoks raamatuid välja valimas. Kohale toimetati need maakonna koolivalitsuse kaudu.

1932 kolis vallavalitsus koos raamatukoguga äsjaavalminud uude vallamajja, kus töötatakse tänaseni. 1932/33. aasta kohta koostatud aruandest saab lugeda: Raamatukogu tarvitada oli kaks kinnist kappi, kus oli 664 raamatut. Kokku võeti neid sel aastal välja 1351 korral, kõige rohkem, 11 korral, A. Saali „Põgenenud kloostri kasvandikku“. Kaheksa korda loeti J. Verne „Saladuslikku saart“ ning E. Bornhöhe „Tasujat“. Korraga võis võtta kolm köidet ning tagastada tuli need hiljemalt kolme nädala jooksul. Tähtaja eiramise korral nõuti sisse iga viivitatud nädala eest 10 senti trahviraha ühe raamatu kohta. Raamatukogu oli lahti neljapäeviti, lugejaid oli siis 163.

1938. aastal nimetati Meremäe raamatukogu valla pearaamatukoguks ning selle juhatajaks määrati kohaliku seltsielu aktiivne tegelane, endine pühapäevakooli õpetaja Marta Rannaste (1906–1980). Sulbi, Tsirgu, Looska, Tobrova ja Meldova algkoolide juurde moodustati haruraamatukogud, kus raamatuid hakkasid laenutama kohalikud kooliõpetajad.

10. juulil 1940 sai vallavanem Andrei Mündel korralduse anda võim üle uue aja ametnikele. Marta Rannaste jäi esialgu küll tööle, aga ta saadeti kursustele, kus selgitati marksismi-leninismi põhiseisukohti ning jagati korraldusi, kuidas raamatukogutöö uute nõuetega vastavusse viia. 14. juunil 1941 küüditati Marta Rannaste perekond Siberisse.

Sõja-aastail ei olnud raamatukogu pidevalt avatud, normaalselt saadi tegutseda aastatel 1942–1943. 1944. aasta augustis, mil taas vahetus üks võim teisega, hävitati suur osa vallamajas olnud dokumentatsioonist. Mõned kuud hiljem langesid tuleroaks paljud iseisvusajal ilmunud raamatud.

Aastatel 1945–1957 oli lugejaid 250 ja laenutusi 4000 ringis. Rändraamatukogud töötasid 1. Mai ja Tasuja kolhoosis. Raamatukoguhoidjal tuli sel ajal täita palju ühiskondlikke ülesandeid: osaleda viljavarumisel, mitmesugusel agitatsioonitööl piirkonnas, kevadkülvil ja loomade loendusel, hooajatoodel kolhoosis jne. Kinoseansside eel pidi tihti loengutega esinema, näieks teemadel „Igasse kolhoosi puuviljaaiad ja mesilad!“, „Nõukogude valimisüsteem – kõige demokraatlikum maailmas“. Muidugi korraldati kõige selle kõrval palju mitmesuguseid huvitavaid kirjandusõhtuid, raamatuarutelusid ja kohtumisi. Murranguliseks kujunes Meremäe piirkonna jaoks aasta 1957, mil sinne 7-klassiline kool muudeti keskkooliks. Uute õpetajatena tuli siia palju haritud noori, kes oma aktiivse ja energilise tegevusega ning kohalikku rahvast kaasates viisid sinne kultuurielu kiiresti tõusuteele.

1960. aasta sügiseks said valmis uus kolmekorruseline koolimaja ning õpetajate elamu. Lisandunud oli palju uusi õpilasi. Raamatukogu juhatajaks tuli Viljandi Kultuurhariduskooli lõpetanud Elvi Kirsipuu. Aasta lõpus oli lugejaid juba 464, algust tehti kataloogide süsteemi sisseseadmisega. Koos teiste piirkonna aktiivsete noortega korraldati palju huvitavaid üritusi, mis pealtnäha paistsid propagandistlikud, aga sisult olid tihti vägagi rahvuslikud. Näiteks V. I. Lenini sünnipäeva tähistamise sildi all peeti maha imetore jüripäeva pidu ning 1. mai suur tööraha püha kasvas alati rahvarohkeks kevadpeoks, kus lõkke paistel tantsiti hommikuni.

Meremäe vald

Mare Polli tööleasumise ajal alustati raamatukogu ajaloo uurimist ning käivitati laenutuspunktide töö sovhoosi Võit Tsirgu, Lepa, Uusvada ja Meremäe kontorites ning Kalatsovas autokaupluse peatuskohas. See tõstis tublisti lugejate, laenutuste ja ürituste arvu ning külanõukogu otsustas 1971. aasta sügisel teise töötaja juurde võtta.

1. juulil 1972 alustas tööd Anni Lahe. 1. jaanuaril 1974 viidi Mare Poll üle Võrumaa keskraamatukokku, Meremäele jäi 1,5 ametikohta, mis 1979 vähendati 1,0 peale. Viis laenutuspunkti jätkasid tööd sovhoosiaja lõpuni (1993). Raamatunäituste ja -tundide, kirjandusülevaadete ja vest-luste kõrval korraldas raamatukogu kirjandus- ja teemaõhtuid, raamatuarutelusid, kohtu-misi kirjanikega. Suuremate ürituste puhul tehti tihedat koostööd Illi (Vana-Vastseliina) raamatukoguga, Meremäe kooli ja rahvamajaga ning sovhoosiga Võit.

1972. aasta sügisel toimus südamlük kohtumine Jüri ja Ülo Tuulikuga. Lugejatega on aegade jooksul kohtunud Vladislav Korzets, Ira Lember, Paul Haavaoks, Raimond Kaugver, Robert Vaidlo, Helle Laas, Ilmar Vananurm, Enn Vaino, Virve Osila. Ott Arder käis esinemas kolmel korral. Hando Runneliga kohtusid Meremäe raamatusõbrad Eesti Kirjandusmuuseumis.

Järjepidevalt on tegeldud koduloolise tööga. 2002. aasta kevadel, Meremäe valla 80. sünnipäeval avas raamatukogu koolimajas oma kodulootoa, samuti on raamatukogu olnud viie kodukanditeemalise ajalookonverentsi üks peakorraldajatest.

Oluline koht on olnud setu keele ja kultuuri väärtustamisel. 1986 sündis raamatukogu juures setu noorte leelokoor Maräkõsõ. Kolmeteistkümne tegevusaasta jooksul osales selles toredas rühmas üle 60 kohaliku noore. Tihti toimusid raamatukogus naiste ja meeste leelokoori harjutused. Aktiivselt võeti osa folklooriüritustest nii kodu- kui välismaal. Õpetaja Kaleph Jõulu innustusel ning koostöös kooliga on korraldatud kaks setu keelepäeva „Mu imäkiil om seto kiil“ (1999 ja 2003) ning välja antud murdekogumik „Uma sulõga umah keeleh“ (2004). Menukalt kulges kolmepäevane suurüritus „Etnograafiline setu pulm“ (1996).

1988 toimunud loomeliitude pleenumi materjalide aruteluga raamatukogus käivitusid uue ärkamisaja ettevõtmised: teemaõhtud „Ilus on maa, mida armastan“, „Laulud eesti-aegsetele meestele“, avalik jõuluõhtu koos kirikuõpetaja Jüri Vallsaluga, Eesti vabariigi sünnipäeva, võidupüha ning juuni- ja märtsiküüditamise aastapäeva tähistamine, osalemine Balti ketis jne.

1989. aasta algul jõudsid raamatukokku endise meremäelase, tollal Kanadas elanud Helgi Roseni saadetud väliseesti raamatud. Artur Adsoni „Lahkumine“, Robert Raidi „Kui venelased tulid“, „Eesti rahva kannatuste aasta“ jt liikusid kiiruga käest kätte ning olid erinevates seltskondades elavaks jutuaiineks. Peagi lisandusid neile USAs elava kunagise

Tepija küla mehe Aleks Kotka kodukandi rahvale saadetud haruldased trükised. Mitmed haruldused pärinevad võõrsil elavate L. Lehtmetsa, A. Kütti, H. Jõe ja L. Pütsepa kodust. Lähedased kontaktid olid raamatukogul vene poetessi ning eesti kirjanduse vene keelde tõlkija Eleonora Javorskajaga, kes 1980ndate aastate lõpus viibis üsna palju oma Meremäe vallas asunud suvekodus.

Taasiseseisvumise aastatel on toimunud palju kohtumisi huvitavate inimestega. Koos lugejatega on rännatud Anton Hansen Tammsaare, Oskar Lutsu, August Kitzbergi ja Juhan Liivi loomingu radadel. Eesti Kirjandusmuuseumi arhiivraamatukogu vahendusel oldi eesti kirjanduse lätete juures. Raamatukogust sai mitmesuguste kohtumiste, koosolekute ja nõupidamiste, õppepäevade, kursuste ja koolituste korraldamise koht.

Oma tegevustele paremate võimaluste loomiseks on tulnud aktiivselt tegelda ka projektitööga. 2002. aastal alustas tegevust Meremäe Raamatukogu Sõprade Seltsing.

Vallavalitsusega ühe katuse all asumine on toonud raamatukokku mitmesugustele arupidamistele palju poliitikuid ning kõrgeid võimukandjaid nii kodu- kui ka välismaalt. 1999 sai siin koha euroinfokeskus, 2002 avati internetipunkt. 2004 tegi vallavalitsus Kultuuri-ministeeriumi ja euroraha toel raamatukogus põhjaliku kapitaalremondi, uuendati ruumide sisustust. 2008 alustas raamatukogu juures tegevust õpiring „Oleme osake Eestimaast“. Eakate inimeste mälestusi, vanu fotosid ning muid allikmaterjale kogudes, korraldades teemapäevi ja kohtumisi siitkandist pärit huvitavate inimestega, püütakse üheskoos täita Meremäe ümbruse ajaloo valgeid laike. Kogutud materjal on olnud heaks abilisiks noortele oma kodukandi ajaloo tundmaõppimisel, aga samuti piirkonna tutvustamisel kaugemalt tulnud külalistele.

Oluline osa raamatukogu viimaste aastate ettevõtmistes on olnud traditsiooniliste üleriigiliste raamatukogupäevade, täiskasvanud õppija nädalate, põhjamaade kirjandusnädalate, Nukitsa konkursside ja lasteraamatu päevade raames korraldatud ürtustel. Populaarsust on kogunud vestlused ja arutelud kaasaegse noorsookirjanduse teemadel. Viimaste aastate külalisteks on olnud kirjanikud Virve Osila, Doris Kareva, Ilmar Vananurm ja Tiit Vahemets. Väärikalt tähistati lugemisaastat. 🌲

Kontaktandmed:

Telefon: 785 6634

E-posti aadress: meremae.raamatukogu@meremae.ee

Postiaadress: Meremäe, 65302 Võrumaa

Juhataja: Anni Lahe

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige,
Meremäe Vallavolikogu esimees 1999–2005.

Huvialad: lugemine, kodulugu, setu keel ja kultuur.

*Parim maaraamatukoguhoidja 2003

*Valgetähe IV klassi teenetemärk 2005

*Kodanikupäeva aumärk 2009

Raamatukogu töötajad:

Aleksander Eichenbaum 1925

Johan Tamm 1925–1931

Arnold Trolla 1932–1933

Richard Raudsepp 1934–1938

Marta Rannaste 1938–1941

Alide Heeringson 1941–1944

Friedrich Meri 1945

Silvi Erik 1946–1947

Olga Vint 1948–1949

Aleksei Kuusemägi 1950–1951

Eha Pilt 1951

Aleksei Kalvik 1951–1953

Luule Oper 1953

Vassili Lillepuu 1953–1955

Ivo Lillepuu 1956

Kaarel Tetsmann 1957

Valdur Helm 1958–1959

Elvi Kirsipuu 1960–1964

Mare Kuhi 1964–1968

Mare Poll 1968–1973

Villu Lillmaa 1971–1972

Anni Lahe 1972

Sinaida Mäepalo 1974, 1977–1978 (0,5 kohaga)

Hele- Mall Remmel 1975, 1976 (0,5 kohaga)

Asendajatena on raamatukoguhoidjate
lapsehoolduspuhkuste ajal töötanud:

Eha Zerel, Jüri Adams, Helga Uba,

Voldemar Rannaste.

Obinita raamatukogu

Obinita raamatukogu asutati Meremäe vallanõukogu otsusega 5. veebruaril 1925. aastal. Tööd alustati kooli ja Issanda Muutmise kirikuga samas majas.

Esimene raamatukogu juhataja oli Marie Palgi (1904-1972). Kõige rohkem laenutati raamatuid õpilastele, enamik täiskasvanud lugejaid olid pühapäevakooli õpilased. Paljudel puudus kirjaoskus ja tihti suhtuti noortesse, kes raamatu taga istusid, isegi halvustavalt. Algusaastatel loeti peamiselt meelelahutuslikku kirjandust ja praktilise sisuga käsi-raamatuid. 1940. aastaks oli rahvas lugemise kui eneseharimise ja ajaveetmise vormi siiski omaks võtnud.

Pärast sõda laenutasid raamatuid õpetajad kordamööda. Raamatukoguhoidja koht loodi 1949. aastal. Sõjajärgsetel aastatel töötasid raamatukogus Venemaalt pärit tütarlaps Olga Vojevodova (Vint) ja kohalik noormees Jaan Kuhi.

1956. aastal alustas raamatukogus tööd Tallinna Kultuurharidusala kooli lõpetanud Liidia Sillaots (sünd 1933). Ta juhatas raamatukogu 38 aastat. Raamatukogu asus endises kauplusehoones ja raamatud paiknesid müügiruumist alles jäänud riiulitel. Hiljem koliti külanõukogu ärklikorrusele. Aeg nõudis nõukogulike propagandaürituste korraldamist ja ühiskondlike

ülesannete täitmist. Palju aega kulus loosungite tegemiseks, mida majandist telliti. Raamatukogu allus Vastseliina kultuuriosakonnale, kes andis plaanilised ülesanded ja kontrollis nende täitmist.

1960ndad aastad tõid külaellu muutusi: väikesed kolhoosid liideti Obinita sovhoosiga ja Obinita külanõukogu liideti Meremäe külanõukoguga. Valmis Obinita uus koolimaja ja keskusesse ehitatud elamutesse tulid elama põllumajandusspetsialistid. Paljud noored omandasid kõrghariduse kaugõppes ja see nõudis raamatukogult vastava kirjanduse muretsemist.

1969. aastal kolis raamatukogu uutesse ruumidesse ja välja vahetati kogu sisustus.

Koostöö majandi ja kooliga oli hea, korraldati ühisüritusi ja käidi koos ekskursioonidel. Toimused kohtumisõhtud tuntud kirjanikega, populaarsed olid raamatuarutelud ja kirjanduslikud kohtud.

1970datel aastatel said alguse rahvaluulekogujate ekspeditsioonid Setomaale. Liidia Sillaots, kelle suureks hobiks oli kodu-uurimine, abistas neid meelsasti. Raamatukogu juures käis koos Helbi leelokoor.

Eesti taasiseseisvumisel majand lagunes ja see tõi paljudele inimestele kaasa töökoha kaotuse. Raamatukogust sai pingete maandamise koht, raamatukoguhoidjale räägiti oma muredest ja rõõmudest, tihti leiti koos ka lahendusi.

1994. aastal kolis raamatukogu uutesse ruumidesse lasteaia majja. 1. aprillil asus raamatukogutööle Tiina Lillmaa. Vanas raamatukogus alustas 1995. aastal tegevust Seto Muuseumitarõ, mille loojaks ja esimeseks juhatajaks oli Liidia Sillaots.

Kuna raamatute ja perioodika hinnad olid kõrged, käidi neid ikka raamatukogust laenamas. Obinita raamatukogu teeninduspiirkonna elanikud on valdavalt vanemaealised, neile oli raamatukogu kokkusaamise ja maailma asjade arutamise koht. Õpilasedki ei saanud ilma raamatukoguta läbi: lisaks õppetööks vajaliku materjali otsimise kohtuti siin sõpradega.

Oli väga kiirete muutuste aeg ja nõukogude ajal omandatud haridusest jäi väheks.

Pooldati põhimõtet, et kohalikud spetsialistid saaksid kaugõppes omandada kõrghariduse ja jääksid ka koha peale tööle. Seda võimalust kasutasid paljud, kes praeguseni hariduse ja kultuuri valdkonnas töötavad. Raamatuid tellides tuli üliõpilaste vajadustega arvestada.

Uued reisimisvõimalused võimaldasid tutvuda Eesti ja Põhjamaade raamatukogudega.

Meremäe vald

Arvuti ja internet tundusid olevat mägede taga. Möödus paar aastat ja üheksakümnendate lõpus võttis Obinita raamatukogus kasutusele raamatukoguprogrammi KIRJASTO 3000. 1994. aastal vahetas selle välja RIKS. Samal aastal avati Obinita raamatukogu ruumides internetipunkt, mida asuti aktiivselt kasutama. Samal aastal avas Obinita raamatukogu ruumides ukse internetipunkti, mida asuti aktiivselt kasutama. Lugejatele korraldati mitmeid kohtumisi kirjanikega, teatrietenduste ühiskülastusi ja teisi üritusi, osa neist koos Meremäe raamatukoguga.

2006 kerkis Meremäe valla arengukava arutamise käigus päevakorda raamatukogu kolimine Obinita koolimajja. 2009. aasta sügisel avas raamatukogu lugejatele ukse värskest renoveeritud ja uue sisustuse saanud ruumides endises koolimajas – praeguses külakeskuses. Lisaks raamatute ja perioodika laenamisele ja kohallugemisele on võimalik kasutada interneti, tutvuda kodulooliste materjalidega, pidada koosolekuid, võtta osa käsitöökursustest ja teistest üritustest. Eraldi ruum on kaugtöö tegemiseks. Käsitöökursusi ja kodulootööd on aidanud rahastada projektipõhine tegevus.

Obinita raamatukogu on tagasi Tuhkavitsa oru kaldapealsel, kus ta 86 aastat tagasi tegevust alustas. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Marie Palgi 1925–1940
Olga Vojevodova (Vint) 1949–1951
Jaan Kuhi 1951–1956
Liidia Sillaots 1956–1994
Tiina Lillmaa 1994

Kontaktandmed:

Telefon: 785 4140

E-posti aadress: tiina.lillmaa@mail.ee

Postiaadress: Obinita skj, 65301 Võrumaa

Juhataja: Tiina Lillmaa

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, reisimine.

* Parim maaraamatukoguhoidja 2010

Misso vald

Luhamaa raamatukogu

Luhamaa Hariduse Seltsi raamatukogu asutati Luhamaa koolimajas 1925. 1932/33 oli kogus 757 köidet. Pärast sõda avas raamatukogu uksed 1946. aastal. Raamatukogu juhatajaks sai Tamara Talvik. 1950 hakati kujundama seinalehte „Tasuja“. Seda kiideti ajalehes Tööraha Elu: „Luhamaa rahvaraamatukogu seinaleht „Tasuja“ kajastab üsna hästi ümbritsevat elu ja sündmusi. Seinalehes tuuakse esile eeskujulikke kolhoosnikke ja talupidajaid, kes on hästi täitnud oma riiklikke müügikohustusi. Ühtlasi toob seinaleht avalikkuse ette sabassõrkijaid ja müügikohustuste halbu täitjaid.“ Raamatukoguhoidjad vahetusid sel ajal sageli, keegi ei jäänud kauaks ametisse. 1955 sai raamatukogu juhatajaks Olga Morel (sünd 1928). Haiguse tõttu pidi ta kolme aasta pärast lahkuma. Tema töö võttis üle abikaasa Peeter, kes jäi sellele tööle truuks pikemaks ajaks.

Luhamaa rahvale oli suursündmuseks uue rahvamaja valmimine 1966. aastal. Ajakirjas Kultuur ja Elu kajastati seda järgmiselt: „Misso sovhoosi Luhamaa brigaadis valmis uus rahvamaja. Avakontserti, kus esinesid sovhoosi nais- ja meeskoor, naiskvartett ning puhkpilliorkester, oli tulnud vaatama-kuulama rahvast rohkem, kui 150 istekohta saalis mahutada suutsid.“

Rahvamaja teisele korrusele olid ehitatud avaramad ruumid raamatukogu jaoks. Raamatukogus hakkas rohkem rahvast käima. 1968 tuli raamatukogutööle tagasi algklassiõpetaja haridusega Olga Morel. Lugejatele korraldati kirjandusüritusi, lugemiskultuuritunde ja raamatunäitusi. Aastas toimus üle saja ürituse. Tegutses raamatusõprade ring, mille liikmed aitasid üritusi korraldada ja raamatuid parandada ning viisid eakatele lugejatele raamatuid koju. 1976 kasutas raamatukogu 270 lugejat, nende hulgas 130 last. Laste suure lugemishuvi kinnituseks oli kõrge laenamissagedus: ligi 28 raamatut lugeja kohta.

1980ndatel aastatel jäi piirkonnas elanikke vähemaks, mistõttu kahanes ka lugejate arv. 1985 oli piirkonnas 401 elanikku, neist lapsi vaid 19. 1986 vähenes elanike arv 366ni. Teeninduspiirkonnas oli üheksa küla: Pältre, Möldre, Tiilike, Teaste, Mokva, Määsi, Luhamaa, Kriiva ja Mauri, mida teenindas raamatubuss. 1987. aastaks oli raamatukogus ainult 157 lugejat, sealhulgas 49 last. Õpilaste vähesuse tõttu muudeti põhikool 1. septembrist 1993 algkooliks.

1995. aasta septembri alguses tuli raamatukogul kolida koolimaja ühte tiiba, sest rahvamaja müüdi maha. Kooliga samas majas asumisel oli ka hea külg, sest kõik probleemid lahendati koos. Raamatute kallinemine tõi kaasa lugejate arvu kasvu. Kahjuks suleti algkool 1. septembril 2000. Kui seoses Misso sovhoosi likvideerimisega kadusid enamikul noortel peredel töökohad, siis algkooli sulgemisega vähenes elanike arv veelgi. Ka raamatukogu kasutajaid on jäänud vähemaks. Siiski on raamatukogu Luhamaa rahva jaoks tähtis kultuurikeskus: 1. märtsil 2005 loodud Luhamaa külaselts käis koos raamatukogus ja seltsi arengukavas on kirjas, et raamatukogu tuleb Luhamaal säilitada.

2010 sai raamatukogu juhatajaks Iti Toom. Raamatukogu koliti tühjast ja külmast koolimajast Collade OÜ Tolliagentuuri 9m² suurusele pinnale. Juhataja pani tööpäeva lõppedes raamatud kappi. Perioodika- ja internetihuvilised said tollideklarantidelt allkirja vastu võtme raamatukogu kasutamiseks. Algatati koostööd teiste Seto kultuuripärandit propageerivate raamatukoguhoidjatega. Lugemishuvi äratamiseks hakkas juhataja agaralt üritusi korraldama. Juba kuu pärast tööle asumist kutsus ta meeldivas koostöös Luhamaa Külaseltsiga Luhamaa külatarre lugejatega kohtuma armastatud näitleja, kirjaniku ja luuletaja Merle Jäägeri. 2011 sai raamatukogu juhatajaks omakandi juurtega Valentina Gomozova, et jätkata koostööd külaseltsiga. 🌲

Misso vald

Raamatukogu töötajad:

Tamara Talvik 1946–1949	Viive Morel (asendaja) 1958
Salme Zuppur 1949–1950	Peeter Morel 1958–1968
Viktor Koolman, Alviine Oras 1950	Olga Morel 1968–1986
Jaan Ermel 1950–1951	Airi Ojamets 1986–1997
Nikita Agafonov 1951–1951	Tiiu Krillo 1997–2006
Enn Helm 1951–1954	Urve Morel 2006–2009
Salme Morel 1954–1955	Iti Toom 2010–2011
Olga Morel 1955–1958	Valentina Gomožova 2011
Leili Morel (asendaja) 1956	

Kontaktandmed:

Telefon: GSM: 53335834
E-posti aadress: luhamaaraamatukogu@misso.ee
Postiaadress: Misso sjk, 65001 Võrumaa
Juhataja: Valentina Gomožova
Huvialad: lugemine, kokandus, aiandus, käsitöö.

Misso raamatukogu

Misso Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati 1921. aastal. Kogutud raha eest ostis taluperenaine Alviine Pilt Tartu Postimehe raamatukauplusest 30 raamatut. Avamis-aastal oli raamatukogu lahti iga päev, lugejaid oli 54. 1935. aastal oli raamatute arv 784. 1936 sai raamatukogu kaks ruumi Misso seltsimaja teisel korrusel, ühes neist asus lugemistuba.

Seltsimaja hävis sõjatules 1942, järelejäänud raamatud kogus 1944. aastal kokku Kalju Tarro (1926–1985). 1948 tööd alustanud Maimu Hallop kolis raamatukogu tühjaks jäänud palvemajja. 1949 võis raamatukogu autahvilt teada saada metsamaterjali ülestöötamisel silma paistnud kolhooside nimed. 1953 alustas tööd Helga Voss (sünd 1926). „*Kui tulid, oli kolm kappi raamatuid, kolme jalaga laud akna najal ja ilmatu suur laud keset tuba,*” on ta algust meenutanud. Raamatukogu asus külanõukoguga ühes majas. 1964 organiseeriti A. Trolla eestvõtmisel laenutuspunkt Kiviorru, sest huvi lugemise vastu oli suur. 1976. aastal tödes Helga Voss: „Missolane on nõudlik. Meil tahetakse ainult head: head raamatut, head üritust. Ajaviiteks raamatukogusse ei tulla, siia sunnib vajadus.”

Detsembris 1985 koliti sovhoosi kontorihoone juurdeehitise teisele korrusele, kus olid kitsad ja külmad ruumid. Esimene arvuti jõudis raamatukokku 1997 Setomaa fondi toetusel. Detsembris 1995 oli raamatukogu muudetud jõulumaaks, kus töötas postkontor koos

Misso vald

abilistega. 1999 korraldati näitus Misso raamatukogu vanimatest raamatutest, lugejad tõid oma isiklikest kogudest väärtuslikku täiendust.

Raamatuaasta üritused suurendasid laste hulgas huvi raamatunäituste ja teatme-kirjanduse vastu. Rõõmustav, et peaaegu kõik valla lapsed tulid lugejaiks. Samal aastal saadi uus arvuti internetipunkti. Jätkus teavikute sisestamine programmi Kirjasto 3000.

Kuna inimesed said juba rohkem reisida, hakkas reisimuljete rääkimine kujunema üheks huvitavamaks ürituseks. Nii kuulati reisimuljeid Prantsusmaalt. 2001. aastast hakkas raamatukogu tööle ka teabetoana: oli võimalik tutvuda Misso Vallavolikogu otsuste ja „Kodukant Võrumaa“ tegemistega, samuti sai teavet ürituste kohta.

Juunis 2002 sai raamatukogu uueks asukohaks kultuurimaja teine korrus. Siin on 160 m² põrandapinda, mis on võimaldanud kõik raamatud avariilitele panna. Lugemiskohti on varasema kahe asemel kümme. Tüütu uhkust, et Missos on selline kaasaegne raamatukogu, kus võib juttu puhuda ja oma muresid ning rõõmu jagada. Raamatukogu täieneb jätkuvalt parima kirjandusega. Suur konkurent lugemisele on nüüd arvutid. Lapsed kirjutavad refe-raate, eriti need, kellel kodus pole võimalik. Praegu ei kujuta ettegi õppetööd ilma arvutita. Märtsis 2004 saadi uus ja töökindlam programmi RIKS ja avaridused võimalused info kättesaadavaks tegemisel. Viidi läbi raamatukogutunde, lahendati mõistatusi, lastel oli võimalus laenutada raamatuid sõpradele.

2005. aastaks ei mahutanud riulid enam raamatuid ära. Kultuuriministeeriumi toetusel muretseti uued täispuidust riulid, kus sai raamatuid laiemal pinnal eksponeerida.

2006 toimus üleminek täielikule elektroonilisele laenutusele. Lihtsustus teavikute leidmine oma kogust ja suurenes raamatute vahetus Võrumaa teiste raamatukogudega. Üha enam otsiti infot matkamise võimaluste, kohaliku kultuuri ja koostöövõimaluste kohta naaberriigi Lätiga. Korraldati kirjanike juubelite näitusi, uhkeid väljapanekuid lapitööringi töödest, tutvustati teatrilaseid teoseid jm. 2010 suurenes huvi elulooraamatute vastu.

Koostöö kestab mitmete MTÜ-dega ja õpiringi „Õpi õmblema“ liikmetega. Raamatukogus pakutakse mitmeid teenuseid ja õppimise võimalusi, korraldatakse kursusi.

Tänapäeval otsitakse raamatukogust teavet õppeasutuste, finantseerimisvõimaluste ja projektide kirjutamise kohta, aga tehakse ka pangaülekandeid. Tänu sellele on nii mõnigi leidnud tee raamatute juurde ja laenanud neid koju.

Raamatukogu tegevusest on saab teavet Misso valla veebilehel, artikleid on avaldatud ka Misso valla lehes.

Raamatukogu töötajad:

Alviine Pilt	Helga Voss 1953–1984, 1989–1993
Wolfried Janson	Milvi Ojamets 1984–1986
Kalju Tarro 1944–1948	Tiina Tamm 1986–1987
Maimu Hallop (Kurvits) 1948–1949	Katerina Kõrran 1988
Jaan Haring; Vaike Seppo 1949	Inge Pilt 1993

Kontaktandmed:

Telefon: GSM: 5335 8489

E-posti aadress: raamatukogu@misso.ee

Postiaadress: Misso skj, 65001 Võrumaa

Juhataja: Inge Pilt

Eesti õpiringide seltsi Semud, MTÜ Misso Maanaiste Seltsi liige,

Eesti Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupi liige alates 2009. aastast.

Huvialad: alternatiivmeditsiin, kunst (maal), fotograafia,

käsitöö (õmblemine, heegeldamine, kudumine).

**Parim maaraamatukoguhoidja 2007*

Kuutsi raamatukogu

Esimesed teated Kuutsi raamatukogu kohta pärinevad aastast 1870. Kooliõpetaja Jaan Koka ettepanekul osteti Mõniste mõisniku Eduard von Wulfi annetatud 50 rubla eest 300 raamatut ja paigutati vallamaja kappi. 1885 raamatukogu tegevus soikus. Uut hoogu sai see alles seoses karskusseltsi asutamisega 1902. Sel ajal leidis raamatukogus 140 köidet. Selle kogu alusel loodi Mõniste Rahvaharidusseltsi raamatukogu, mis 1925 asus Peetri-Liisa koolimajas. Raamatukoguhoidjaks oli ärksa vaimuga põllumees ja vallasekretäri kohusetäitja August Rebane. 1927 oli raamatukogus 324 raamatut, enamik sellest oli ilukirjandus. 76 lugeja kasutada olid kataloogid. Raamatute laenutamise kohta on August Rebase l päevaraamatus sissekanne: „Antakse välja igal kellaajal inimeste soovi järele.” Seltsi liikmetele oli raamatukogu kasutamine tasuta, teistelt nõuti tagatist. 1939. aastal oli raamatukogus 673 raamatut, neid kasutas 70 lugejat.

Tuleb imetleda meie esiisade nii visa püüdu vaimuvalguse – raamatute poole. Kui soikus ühe seltsi tegevus, siis tekkis selle asemele uus. Raamatuid hoiti ja anti edasi ühelt seltsilt teisele, nii elasid raamatud ka sõjad üle. Rahva hulgas püsis ja süvenes huvi raamatu ja raamatukogu vastu.

Sõja ajal hoolitses koolimajas asunud raamatukogu eest Hugo Hirjel (1904–1989). „Kõige raskem aeg oli sõja lõpul, kui raamatukogu sõdalaste poolt rüüstati. Raamatud paigutasin küll keldrisse, kuid sõdurid olid kõik raamatud ja arhiivi metsa alla laiali kandnud. Kui sõdalased lahkusid, oli minu peamiseks mureks laiali pillutud vara kokku korjata, puhastada ja parandada. Sain kokku väikese kapitäie raamatuid.”

1945. aasta kevadel kolis raamatukogu rahvamaja teise korruse väiksesse tuppa. Koos rahvamajaga korraldati ettelugemisi, kirjandusülevaateid ja -õhtuid. 1947. aasta lõpus oli raamatukogus 1013 raamatut ja 142 lugejat. 1948 alustas Erna Ammas raamatute inventeerimist nõuetekohasesse põhinimestikku. Saadi juurde 322 raamatut. Molotovi kolhoosi kontoris avati laenutuspunkt, kus lugejaid oli kümme, laenutusi 85. Viiele perele viidi raamatuid koju. 1949 avati kaks uut laenutuspunkti ja nende kaudu teenindati 42 lugejat, laenutusi oli 360. Ettelugemisi ja bibliograafilisi ülevaateid korraldati kolhoosi üldkoosolekutel, silotegemisel siloaugu juures, kartulivõtul lõunatunni ajal ja enne kinoseansi algust.

1951 koliti praeguse Mõniste muuseumi majja. Koostöös rahvamajaga korraldati kirjandusõhtuid, näiteks „Mikluhho-Maklai reisisari”, „Võitluses rahu eest”, ning anti välja välklehti. 1953 koliti Mõniste külanõukogu ruumidesse, kus ühes ruumis asus raamatukogu, teises lugemistuba-punanurk. Raamatukogu sisustuseks olid kaks riulit, kaks suurt kappi, ajalehtede vitriin, laenutuslett, kaks lauda ja neli tooli. 1954. aastal sõlmiti Tartu Riikliku Ülikooli raamatukoguga raamatukogudevahelise abonemendi leping, mille kaudu telliti raamatuid ülikooli kaugõppijatele. Kirjanduse tutvustamiseks koostati soovitusnimestikke, näiteks „Mida lugeda lüpsjal-karjatalitajal”, „Uudiskirjandust loomakasvatusest”. Toimusid kirjandusõhtud, näiteks „Uuele rannale” Vilis Lacise loomingu põhjal. 1957 oli lugejaid 260, sealhulgas 83 last, laenutusi oli 3912. 1958 koliti raamatukogu taas Mõniste rahvamaja teisele korrusele. 25. aprillil 1963 alustas tööd Helgi Kõivumägi. Ruumipuudus oli suur, raamatud olid riulitel kahekordselt ja uusi riuleid polnud kusagile panna. Olukord lahenes alles aastal 1970, kui koliti Mehka külla Helgi Kõivumäe koju. Kooli jäi laenutuspunkt, mis oli avatud igal teisipäeval. Koos rahvamajaga korraldati kirjandusõhtuid, külas käisid Ott Arder, Heljo Mänd, Harri Jõgisalu, Iko Maran, Ellen Niit, Rein Pöder jt. Mitu korda külastas oma kodukanti Raimond Kolk, kuid seda juba 1990ndatel aastatel.

Mõniste vald

1979 nimetati Mõniste raamatukogu ümber Kuutsi raamatukoguks. 1982 oli raamatukogus 7140 köidet. 1996 lõpetati Saru raamatukogu tegevus ja raamatud jaotati Mõniste ja Kuutsi raamatukogu ning Mõniste muuseumi vahel. Kuutsi raamatukogu piirkonda jäi Saru lauatehase laenutuspunkt, kus on ka internetipunkt.

2003. aasta kevadel koliti Mõniste vanasse koolimajja ning liideti kooliraamatukoguga. Lugemiskohti on nii lastele kui ka täiskasvanutele. Raamatukokku on tellitud 31 nimetust ajalehti ja ajakirju. Lugejate arv on 300 ringis.

2008. aastal oli kaks meeldejäädavat kohtumist kirjanikega – külas olid Aidi Vallik ja Reet Made. Põhitööks oli teavikute sisestamine elektroonilisse andmebaasi, mis võimaldas 2010 alustada elektroonilise laenutusega.

Võru maakonna kõige vanem raamatukogu tähistas 9. oktoobril 2010 pidulikult 140. tegevusaastat koos rahvamajaga. Juubelipeo avatervituse saatis Virve Osila. Ülevaate raamatukogu ajaloost tegi Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi peavarahoidja Arthur Ruusmaa. Rahvamaja teisel korrusel oli avatud näitus raamatukogu ajaloost.

Raamatukogus on korraldatud kohtumisi Virve Osila, Contra, Rein Põdra, Enn Vaino jt kirjanikega. Uudiskirjanduse tutvustamiseks on alaline väljapanek nii raamatukogus kui ka koolimajas.

Raamatukogu töötajad:

August Rebane 1925– 1930
Eduard Paas 1930–1938
Hugo Hirjel 1939–1944
Meinhard Kaldalu 1945–1948
Erna Ammas 1948–1952

Silvia Rohtla (Kumar) 1952–1954
Hilja Vagul (Märdin) 1954–1957
Merry Väk (Kirss) 1957–1960
Aino Järlik 1960–1963
Helgi Kõivumägi 1963

Kontaktandmed:

Telefon: 789 0623

E-posti aadress: helgi646@hotmail.ee

Postiaadress: Kuutsi skj, 66001 Võrumaa

Juhataja: Helgi Kõivumägi

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MtÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, aiandus, käsitöö.

Mõniste vald

Mõniste raamatukogu

Vastse-Roosa raamatukogu asutas 1921. aastal Theodor Petai (1890–1942). Theodor Petai oli aastatel 1920–1941 Vastse-Roosa algkooli juhataja, ühtlasi aktiivne ühiskonnategelane. Raamatukogu aluseks sai 40 valla ostetud raamatut ja kogu asus vallamajas. 1923. aastaks määras haridusministeerium raamatukogule raamatute ostmiseks 2000 marka toetusraha. 1924. aasta sügisel alustas tegevust Vastse-Roosa Raamatukogu Selts, kellel oli haridusministeeriumi kingitusena umbes 70 raamatut. 1929 oli Vastse-Roosas kaks raamatukogu: Vastse-Roosa Raamatukogu Seltsi ja Vastse-Roosa avalik raamatukogu. Aastatest 1930–1950 Vastse-Roosa raamatukogu tegevuse kohta andmed puuduvad. 1951. aasta algul oli raamatuid 1377, 1952. aasta algul 1804. Lugejaid oli 72, neist lapsi 29. Laenutusi oli 3092. Organiseeriti kümme raamatunäitust, seitse ettelugemist ja kaks kirjandusõhtut.

9. aprillil 1954 asus raamatukogus tööle Õie Kuhi (1925–1994). Tehti inventuur ja raamatukogu koliti Vastse-Roosast Hüti külla Borodino kolhoosi kontorisse. Raamatuid oli umbes 2600, need mahtusid kahte kappi ja kahele riiulile. Raamatukogu tolleaegne

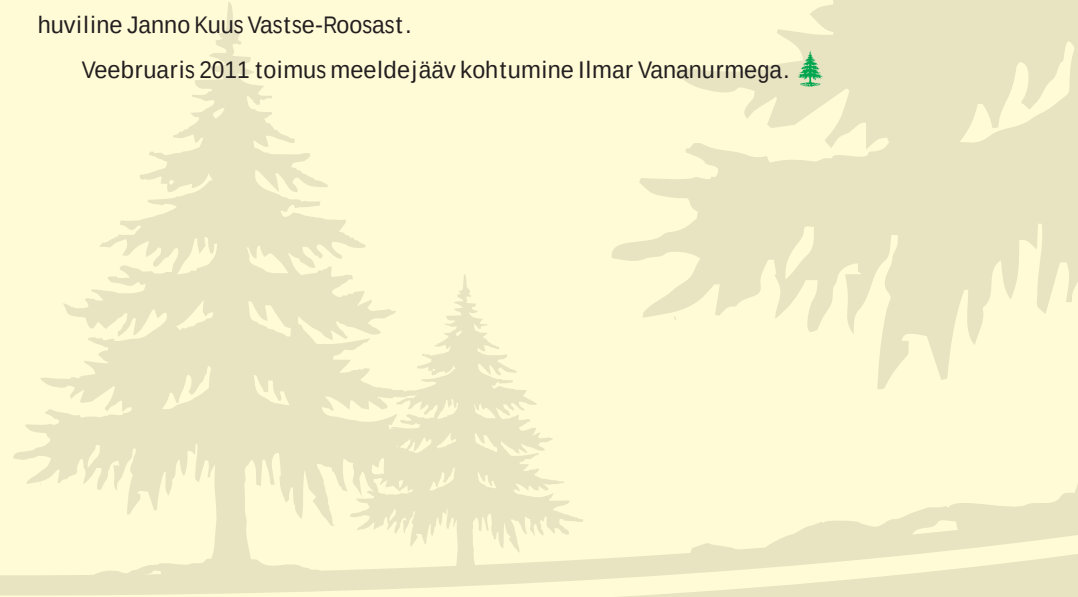
põhiülesanne oli propageerida nõukogude kirjandust. Õie Kuhile kui heale suhtlejale ja aktiivsele isetegevuslasele ei valmistanud raskusi kirjandusülevaadetega esinemine ega lastele ürituste korraldamine. Õie Kuhi oli kunstnikkalduvustega ja valdas ilukirja, mistõttu olid raamatukogus alati kaunitult kujundatud näitused. 1964 koliti sovhoosi keskuses asuvasse kortermajja, 1965 nimetati raamatukogu ümber Mõniste-keskuse raamatukoguks. 1968. aastal oli kogude suurus 7740 eksemplari.

1979. aastal nimetati raamatukogu Mõniste raamatukoguks. 1981. aastal oli kogus 6230 raamatut, 1996. aastal 7471 raamatut. 1988. aasta kevadel alustas tööd Liilia Veber. 1998. aastal sai raamatukogu Eesti Kultuurkapitali toetusel arvuti ja võeti kasutusele tarkvara-programm „Kirjasto 3000“, mis nüüdseks on välja vahetatud RIKSi vastu ja 2008. aastast alates toimub elektrooniline laenus.

2005. aasta oli raamatukogule väga edukas: jõuludeks saadi uued avarad, valged ja soojad ruumid endises lasteaias, kortermaja teisel korrusel. Kultuuriministeerium toetas ruumide renoveerimist 90 000 krooniga. Piirkonna elanikele on andnud see võimaluse internetti kasutada ja seltsielus osaleda.

Kodulootema pakub raamatukogu kasutajatele erilist huvi. 2006. aastal, kodukandi-päevade ajal, oli raamatukogus väljapanek „Vastse-Roosa vanadel fotodel“. Huvi pakkus ajaleheartiklite väljapanek „Uudiseid vanalt Võrumaalt“. Materjalide koguja oli koduloo-huviline Janno Kuus Vastse-Roosast.

Veebruaris 2011 toimus meeldejääv kohtumine Ilmar Vananurmega.

Raamatukogu töötajad:

Milda Paas; Harald Sepp 1948	Anu Kasak 1986–1988
Voldemar Nutt; Aino Nutt 1949	Liilia Veber 1988–1990
Ellen Kütt 1951–1954	Anu Kasak 1990–1991
Õie Kuhi 1954–1986	Liilia Veber 1991

Kontaktandmed:

Telefon: 789 1267

E-posti aadress: monisterk@hotmail.ee

Postiaadress: Mõniste sk, 66002 Võrumaa

Juhataja: Liilia Veber

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MtÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: rahvatants, lugemine.

Nursi raamatukogu

Nursi Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati 24. märtsil 1921. Tegevust alustati annetusega saadud 200 raamatuga, mida laenutati seltsi liikmemaksu tasunud liikmetele. Raamatukogu oli avatud pühapäeviti kaks tundi ja laenata sai kolm raamatut kolmeks nädalaks. Raamatukogu töötas sõjategevuse alguseni Vana-Nursi härrastemajas.

1954. aastal tööle asunud Hilja Rannamets (1926–2010) kaasas tegusaid inimesi ürituste, viktoriinide ja raamatunäituste korraldamisse. Ta kandis kirjavara traktoristidele töö juurde ja ühiselamusse, samuti eakatele lugejatele koju. Viimastelt kuulis ta ainult kiidusõnu: „*Oi, latseke, hää on küll, et raamatud koju tuuakse.*” Augustis 1957 korraldati kirjanduslike mõistatuste õhtu Eduard Vilde loomingupõhjal, aprillis 1958 kirjandusõhtu „Juhan Smuuli elu ja looming”, millest võtsid osa Võru rajooni raamatukogude ja rahvamajade juhatajad. Juulis oli raamatukogus 245 lugejat. Raamatukogu seinal oli piirkonna kaart, millel olid tingmärkidega näidatud kõik majapidamised ja lugejad. Samal aastal korraldati temaatiline õhtu „Muudame oma kodu kauniks”. Selle eest, et üritused olid „*elulähedased, elanikkonnale nende igapäevase töö juures teadmiste täiendamiseks vajalikud*”, pälvis Nursi raamatukogu 1962. aastal eesrindliku raamatukogu aunimetuse. Kohalik kultuurielu oli

koondunud raamatukogu ümber. Hilja Rannamets ise ei näinud raamatukogutöös „kerget äraelamise võimalust“. Mais 1962 oli raamatukogus 156 lugejat. Aastakümneid teenindati lugejaid 25 m² suuruses akendeta ruumis. 4. jaanuaril 1988 alustas raamatukogus tööd Sirje Saarniit. 19. detsembril 1999 avati uued remonditud ruumid endises sotsiaalkorteris. Alates jaanuarist 2001 hakkas Sirje Saarniit täitma ka ASi Eesti Post töötaja kohustusi. Mais 2001 algas remont Nursi koolimajas, selle valgusküllasesse 60 m² suurusesse ruumi koliti 22. augustil. Sügisel liideti kooliraamatukoguga ja koostöö kestis 2005. aasta kevadeni, mil Nursi Algkool sulges uksed ja kooli õpikute kogu viidi üle Rõuge Põhikooli raamatukokku. 2004. aasta jaanuaris katsetamiseks võetud tarkvaraprogramm URRAM vahetati välja suvel 2007 kasutajasõbralikuma RIKSi vastu, millele järgnes elektroonilise andmebaasi loomine. 1. novembril 2007 suleti Nursi postipunkt. Koolimajast sai külakeskus, kus raamatukogu kõrval noortetuba ja internetipunkt. Majas tegutseb pensionäride klubi Kanarbik. Töö kõrvalt hakkas Sirje Saarniit uurima piirkonna ajalugu.

Kohaliku Omaalgatuse Programmi esitatud projekt ruumide remontimiseks Nursi kandi tuba-muuseumi jaoks sai rahastuse ning kevadel 2010 alustati remondiga. 18. mail 2010 – rahvusvahelisel muuseumipäeval – avati vanas koolimajas Metsavenna ja Nursi kandi tuba. Raamatukogu 90. tegevusaasta eel algatas Sirje Saarniit raamatukogu tegevuse jäädvustamiseks meenutuste kogumise, millele vastas kaks endist raamatukogu juhatajat. 23. märtsil 2011 toimunud juubeliüritusest osavõtjatel oli suur huvi raamatukogu ajalugu tutvustava väljapaneku, infovoldiku ja käsitöönäituse vastu. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Robert Leimann 1921	Õie Viin (Jaska) 1951-1953
Ferdinand Engelberg Jaan Häide	Velda Vaidla (Kumm) 1953
Ruut Melts 1935-1944	Saloma Hanimägi 1953-1954
Artur Viin 1934, 1945-1949	Hilja Rannamets 1954-1987
Elmar Vellak 1949-1950	Sirje Saarniit 1988
Silvi Pruus 1950-1951	

Kontaktandmed:

Telefon: 787 9331

E-posti aadress: nursirk@rauge.ee

Postiaadress: Rõuge sjk, Nursi, 66712 Võrumaa

Direktor: Sirje Saarniit

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MtÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, aiatöö.

Rõuge raamatukogu

Rõuge Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati 13. oktoobril 1922. Seltsile andis oma raamatukogu üle ka õpetajate ühing. Raamatukogu asus Jaani-Peebu algkoolis ja oli avatud pühapäeviti. 1925 oli raamatukogus 224 raamatut ja 53 lugejat, sealhulgas seitse kooliõpilast. 1926 saadi omaette ruum, kus raamatuid sai asetada kappi ja neljale riiulile. Lugeja sai korraga laenata 400 lehekülge teksti tagastamistähtajaga kolm nädalat. Tagatiseks nõuti 50 senti.

1930 koliti koolimajja, kuhu 1944 juulis asus Saksa gebietskomissar. Enne viidi raamatud lähedal asuvasse taludesse hoiule. Raamatukogu alustas tööd 1. novembril 1944 rahvamajas. Viimase juhataja A. Vaab andis raamatud Rosalie Ivaskile üle. Lugejad olid põhiliselt õpetajad ja koolilapsed.

Detsembris 1945 inspekteeriti Võrumaa rahvamajasid ja raamatukogusid. Tõdeti, et ruumid on sageli kütmata, sest küttepuid napib. Suur puudus oli kirjutustarvetest ja muust hädavajalikust. 1. jaanuaril 1948 võeti tööarvestuses kasutusele lugejakaardid, inventari-raamat ja laenutuste päevik. Raamatukogu organiseeris kirjandusõhtuid, mis kujunesid küllaltki rohkearvulisteks peoõhtuteks. 1950. aastal oli raamatukogus 1125 raamatut, 170

lugejat laenasid 2553 teost. 1955 tähistati temaatilise väljapanekuga August Kitzbergi 100. sünniaastapäeva. 1960 korraldati lüpsjate-karjatalitajate eesrindlike töökogemuste tutvustamiseks loomakasvatajate õhtu, kus leiti aega ka ilukirjandusega tutvuda. 1961 korraldati temaatiline õhtu rahvuseepose „Kalevipoeg“ esmatrüki 100. aasta tähistamiseks ja kujundati raamatunäitus.

1963. aastal pöörati suuremat tähelepanu kaugõppijate abistamisele, kasutades raamatukogudevahelist laenutust. 1964 hakati rohkem tutvustama põllumajanduskirjandust, koostati bibliograafilisi ülevaateid, näiteks „Põllumajanduslikku uudiskirjandust“, „Majandame ökonoomselt“, „Aednikule“. 1965 korraldati mitu üritust lastele: temaatiline õhtu „Pioneeridest-kangelastest“, vestlused „Kuidas loed sina?“, „Meie sõbrad linnud“. Samal aastal organiseeriti rändraamatukogu Rõuge haiglasse. 1966. aasta lasteraamatunädala raames korraldati Holger Puki teose „Rikas suvi“ arutelu. Raamatukogu juures töötas noorte raamatusõprade ring, millest võttis osa 12 õpilast. Lastele korraldati koostöös kooliga kirjandushommikuid ja -õhtuid. Lapsed lugesid suure rõõmuga Astrid Lindgreni raamatuid. 1973 korraldati koostöös Viitina raamatukoguga Rõuge kultuurimajas muinasjutuõhtuid.

1979. aastal esimesel üleriigilisel raamatukogukuul toimunud informiiril tunnistati üheks parimaks raamatukoguhoidjaks ja bibliograafiaväljaannete tundjaks Võrumaal Agnes Hark. 1980 pidi raamatukogu võtma kohustuseks aidata kaasa kodumajandi ees seisvate viisaastakuülesannete edukale täitmisele: kujundati raamatunäituste sari „NLKP XXVI kongressi eel“ ja koostati bibliograafiaülevaated „Noorele valijale“. 1981 võeti osa raamatunäituste võistlusest „Teadliku ja loova töö nimel“, näitus märgiti konkursil ära kui üks parematest.

1. augustil 1982 asus raamatukogus tööle Ülle Siska. Koos Rõuge külanõukoguga korraldati aastatel 1986–2004 valla asutuste ja ettevõtete vahel mälumänge, kus raamatukogu ülesandeks oli küsimused koostada. 1990ndate aastate alguses elavnes huvi väliseesti kirjanduse vastu. Võrreldes eelmiste aastatega suurenes ajakirjade Vikerkaar, Looming, Kultuur ja Elu ning Aja Puls s lugejate arv. 1. aprillist 1991 läks raamatukogu Rõuge külanõukogu alluvusse. 1992. ja 1993. aasta alguses oli Ülle Siska lisaülesandeks loomade loendus. 1993 toimus koolimajas kohtumine Leelo Tunglaga, raamatukogu oli koostanud kirjaniku loomingunäituse.

Näituste ja väljapanekutega tähistati mitmesuguseid tähtpäevi, näiteks „Eesti Vabariik – 75“, „Emadepäev“, „Mardi- ja kadripäeva kommetest“. Raamatukogudes sai tutvuda vallavolikogu otsustega ning inimesed tundsid nende vastu suurt huvi. Menukas oli kohalike autorite õhtu, kus esinesid A. Pihlapuu, R. Pähn, S. Männingu, A. Leppik, R. Susi ja Ü. Tuusis. Raamatukogu aitas kaasa Rõuge valla kolmanda kodukandipäeva korraldusele Ööbikuorus. 1998. aastal oli lugejaid 279, külastusi 4661 ja laenutusi 10 827, sellest perioodika laenutusi 4867. Tänu Eesti Kultuurkapitali toetusele muretseti koopiaamasin. Eesti raamatu aasta juhatas sisse kohtumine Hando Runneliga ja lõpetas raamatupidu „Nukitsamehest Naksitrallideni“. Peo peaesinejaks oli Contra ja sellest võtsid osa Rõuge valla kõigi kolme kooli lapsed. 2002. aasta emakeelepäeval jagas muljeid ümbermaailmareisist purjelaeval Lennuk Kaido Kama.

2003. aasta detsembris sai raamatukogu interneti püsiühenduse. Eakate klubile Ajaratas korraldati kohtumine Hans Sissasi, raamatute „Meenutused“ autoriga. 2004 tutvustati lastele Edgar Valteri 75. sünnipäeva puhul tema „Pokulugusid“ ja teisi raamatuid. MTÜ Järjehoidja projektist „Hoiame Võrumaad, hoiame Eestit“ ja rahvaraamatukogutöötajate suveseminarist osavõtjatele tutvustas Ülle Siska Rõuge vaatamisväärsusi. Lugejaid oli 320, külastusi 3876, laenutusi 8544. Koostöös pensionäride klubiga Ajaratas toimus kohtumine Virve Osilaga. Meeldejääv oli kohtumine Virve Kösteriga, see korraldati koos rahvamajaga.

2005 tähistati Hans Christian Anderseni 200. sünniaastapäeva, mil loeti koos lastega muinasjutte. Süvenes koostöö kooliga: lastevanemate koosolekutel tutvustati raamatuid, perepäevadel korraldati õppeaasta jooksul teabekirjanduse näitusi. Rõuge valla sünnipäevanädalal 2006 kujundati väljapanek „Lillede keel on südame keel“. Raamatukogu külastajad said kaasa voldikud teabega lillede ja taimede tähendusest. Viidi läbi ajalootund „Meenutades möödunud aegu“. Koostati kroonikamapp aastate jooksul toimunud populaarsetest mälumängudest. 2008 oli põhiprobleem uute ruumide leidmine ja ühinemine kooliraamatukoguga. Esialgse plaani kohaselt pidi raamatukogu saama uued ruumid koolimaja kolmandale korrusele, aga lifti ja eraldi sissekäigu puudumise tõttu see plaan ei sobinud, sest vanem generatsioon ei olnud nõus. Toimunud rahvaarutelul ilmnis lugejaskonna pahameel kooliraamatukoguga ühinemise vastu. Volikogu esimees, vallavanem ja mõlemate raamatukogude juhatajad käisid tutvumas kolme ühinenud raamatukogu tööga Tartu- ja Põlvamaal. Selge mõistus siiski võitis, ühinemine ja koolimajja kolimine jäi ära. Vaidluste tasakaaluks toimus midagi ilusat: emakeele päeva puhul kohtusid

lugejatega kohalikud luuleraamatute autorid Ülo Keel ja Ever Pindmaa. Raamatunäituste ja väljapanekutega tähistati täiskasvanud õppija nädalat, põhjamaade raamatunädalat ja raamatukogupäevi. Tähistati Eesti Vabariigi 90. sünniaastapäeva. 2009. aasta märksõna oli majanduslangus. Eelarve, sealhulgas töötasu vähendamine ja tasustamata sundpuhkus avaldasid mõju raamatukogu tööle. Vähenes lugejate, laenutuste ja külastuste arv. Koos klubiga „Ajaratas“ korraldati kohtumine Ülo Keelega, kes oli taas ilmutanud uue raamatu. Lugejatega kohtus Setumaa entusiast Ilmar Vananurm, kes tutvustas oma loomingut ja fotonäitust „Minu Setumaa inimesi“, mida eksponeeriti Rõuge rahvamajas. Koolis toimunud looduse nädalal koostati raamatunäitus. Tähistati rahvakalendri ja muid tähtpäevi näituste ning väljapanekutega. Lugejaid oli 300, külastusi 5001, laenutusi 7286. Ülle Siska asus õppima Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias raamatukogunduse ja infokeskkonna erialal. Lugemisaastal vähendati taas eelarvet, millega kaasnes tasustamata puhkus. Rõuge Põhikooli õpilastega tähistati Tähekesse sünnipäeva, raamatukogupäevade raames eesti raamatu päeva ja Põhjamaade raamatunädalat. Kogu aasta jooksul oli huvilistel võimalik tutvuda erinevate näituste ja väljapanekutega. 🌲

Raamatukogu töötajad:

August Puudist 1922–1925	Koidula Köits 1957–1958
Rosalie Ivask 1944–1946	Nadežda Avik 1958–1959
Liidia Mürk 1946–1947	Ludmilla Mihhailova 1959–1960
Linda Juul-Meister 1947–1948	Laine Rohumaa 1960
Pärja Kesa (Niitmets) 1948–1949	Helmi Kuus 1960–1961
Asta Saia (Parts) 1949–1950	Reet Raidla 1961–1962
Veera Luts 1950–1951	Ina Kümmel 1962–1973
Silvi Pruus 1951–1953	Silvi Kuuda 1973–1974
Lonni Hütt 1953–1954	Agnes Hark 1974–1982
Endel Saaron 1954	Ülle Siska (Vesper) 1982
Salme Neumann 1954–1957	

Kontaktandmed:

Telefon: 785 9207

E-posti aadress: rougerk@rauge.ee

Postiaadress: Rõuge sjk, 66201 Võrumaa

Direktor: Ülle Siska

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, kudumine, giiditöö.

Sänna raamatukogu

Sänna Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati Oskar Leegeni (1883–1918) algatusel 17. juunil 1917. Asutamiskoosolekul Sänna koolimajas astus liikmeks 96 inimest, kes annetasid raha 91 raamatu ostuks. 1918. aastal saadi samal viisil 130 raamatut, nende hulgas Eduard Bornhöhe „Tasuja“ ja Eduard Vilde „Mahtra sõda“. Et raamatuid oli vähe, anti neid Gustav Seedri juuresolekul käest kätte. Loeti poliitilist kirjandust, sest tookordne ärkamisaeg pani inimesed huvituma ühiskondlikust elust. Sõjategevuses sai raamatukogu kannatada, aga tänu Aksel Pihlapuu kogumistööle jäi 1920. aastaks alles 328 raamatut. Ta süstematiseeris ja inventeeris need. Ta ei hävitanud raamatuid, mis tuli kõrvaldada, vaid paigutas need arhiivkogusse, mida kasutati 1940. aastani. 1921. aastal oli raamatukogu avatud iga kuu esimesel ja kolmandal pühapäeval kolm tundi. Korraga võis laenata kolm raamatut neljaks nädalaks. Raamatukogu asus aastatel 1917–1932 koolimajas. 1929. aastal oli arvel 481 eestikeelset raamatut, lugejaid 33, laenutusi 469. populaarsemad teosed olid A. Gailit "Toomas Nipernaadi" ja A.H. Tammsaare "Tõde ja õigus". 1932 toodi raamatukogu Sänna härrastemajja, mille selts ostis Võru maavalitsuselt. 1930ndatel aastatel oli Sänna Rahvaraamatukogu Seltsi hingeks Elmo Ploom (1907–1986). Seltsil olid juriidilise isiku õigused, põhikiri ja pitsat ning alates 1939. aastast oma lipp. Seltsi suuremad ettevõtmised

olid mõisahäärberi ümberehitamine rahvamajaks (1934), Vabadussõjas langenutele mälestussamba avamine (1937), raamatu „Sänna Rahvaraamatukogu Seltsi 18. aastapäeva ja Sänna Rahvamaja peo album" väljaandmine (1934–1937) ning Artur Adsoni 50 aasta juubeli tähistamine (1939). 1937. aastal oli raamatukogus üle 600 teose.

1940. aastal, mil Sänna Rahvaraamatukogu Selts oli sunnitud tegevuse lõpetama, oli raamatukogus 900 raamatut, neist enamik jäi tänu raamatusõpradele sõjategevusest puutumata. Arhiividokumentide põhjal olid härrastemaja ruumid sõjaväe kasutada. Raamatukogu oli avatud igal pühapäeval kella 10st –14-ni. Ajavahemikul 1. aprill 1943 –31. märts 1944 oli arvel 757 raamatut, laenutusi 993, lugejaid 44. Pärast 1945. aastat osteti uusi raamatuid, remonditi ruumid, muretseti kardinad ja põrandavaibad. Ilukirjandus paigutati tähestikjärjestuses autorite, liigikirjandus liikide järgi. 1955. aastal oli raamatukogus loodusteadusliku kirjanduse vitriin, lugejateks olid ka Sänna algkooli õpilased. Erich Antsov on meenutanud täiskasvanute lugemishuvi: „Kolhoosnike huvi on tunduvalt kasvanud. Stalini preemia laureaatide teosed, nagu G. Nikolajeva „Lõikus", V. Lacise „Torm", „Uuele rannale", on kolhoosnike parimateks sõpradeks."

17. juunil 1967 tähistati Sänna klubis 250 osavõtjaga raamatukogu 50. tegevusaastat. Kuulati ettekandeid ja isetegevuslaste kontserti ning viidi lilli raamatukogu asutajate O. ja Fr. Leegeni hauale Jaani-Peebu kalmistul. Raamatukogu sünnipäevaks koostati album. Kogus oli sel ajal 5100 raamatut.

Aprillis 1980 alustas raamatukogus tööd Eve Taal. Ta kuulub ka MTÜ Sänna Külaarenduskeskus juhatusse. Ühiselt korraldatakse peoõhtuid, pensionäride kokkusaamisi ja jõulupidusid. 7. novembril 1997 tähistati raamatukogu 80. tegevusaastat aktusega. Mais 1998 korraldati esimest korda Sänna kevadlaat, mis on nüüdseks kujunenud traditsiooniks ja saanud ühtlasi kodukandipäevaks, kus korra aastas saavad kokku endised ja praegused sännalased. Eve Taali eestvõtmisel sisustati muuseumituba Sänna koolimajas. See avati 1999. aasta jaanuaris Juhan Jaigi 100. ja Artur Adsoni 110. sünniaastapäeva tähistamiseks. 30. jaanuaril 1999 toimus Sänna koolimajas esimene Adsonile pühendatud ülevõrumaaline koolinoorte murdeluulevõistlus. Võistluse populaarsuse kasvust annavad tunnistust üha laienev osavõtjate ring ja eelvoorud koolides.

Uue aastatuhande esimene kümme aastat on külaellu kaasa toonud suuri muudatusi. Järjest kadusid maainimesele vajalikud asutused: metskond, kauplus, sidejaoskond – seega ka töökohad. Põllumajandus kiratses ja hõrenes bussiliiklus. Tänu valla mõistvale suhtumisele jäi raamatukogu alles. Neid, kes sama tihti kui varem sammud ainult raamatu pärast mõisakeskusesse seadsid, võib lugeda raamatusõbraks suure algustähega. Ja õnneks neid

jätkus! 2004 saadi interneti püsiühendus ja kaks arvutit. Interneti kasutamise võimalus tõi juurde külastajaid, samuti kohustusi raamatukogu direktorile – arvutikasutajate abistamine ja juhendamine. Väga oodatud ja teretulnud oli 2005. aastal printer-koopiamasin. Aga unikaalne mõisamaja, kus raamatukogu asub, aina lagunes.

Aegamööda hakkas elu Sänna mõisakeskusesse tagasi tulema – kõigepealt renoveeris ACB Vianko vanad karjalaudad. 2007 algas mõisamaja renoveerimine. Kõigepealt pandi uus katus ja 2009 valmisid renoveeritud seltsiruumid. 2010 sai uue ilme mõisa saal ja jalutusruum.

Elevust tõi ja raamatukogu kasutajate arvu tõusule aitasid kindlasti kaasa külapoe avamine, MTÜ Sänna Kultuurimõisa aktiivne tegevus, raamatukogu ja MTÜ Sänna Kultuurimõisa korraldatavad üritused jne. Raamatukogu iga-aastane suurüritus – Artur Adsonile pühendatud maakondlik murdeluulevõistlus, millest osavõtt on aasta-aastalt kasvanud, on varasematel aastatel kajastamist leidnud Võru ja Põlva maakonnalehtedes, tänavu ka ETV hommikuprogrammis Terevisioon ja Vikerraadio uudistes.

Kui 2000. aastal oli raamatukogu kasutajaid 162, siis 2010. aastal juba 198 ja seda tingimustes, kus piirkonna elanike arv aasta-aastalt vähenes. Vähenenud on oluliselt raamatukogu eelarve, sealhulgas raamatute soetamise raha. Kui 2000. aastal oli võimalik aastas juurde soetada üle 300 uue teaviku, siis 2010. aastal jagus raha vaid 228 uudisteosele. Tänu Rõuge vallavalitsusele on raamatukogus olemas siiski olulisemad ajalehed ja igast valdkonnast üks-kaks ajakirja.

Majanduslangusest tulenevalt on raamatukogu lugejatele olnud viimastel aastatel nädalas vähem avatud, mistõttu on laenuste arv vähenenud.

Rõuge vallavalikogu 22. veebruari 2011 otsusega anti Sänna raamatukogu ruumid seitsmeks aastaks tasuta avalikuks kasutamiseks MTÜ Sänna Kultuurimõisale. Veidi hiljem kuulutas Rõuge vallavalitsus välja konkursi avalike teenuste, sealhulgas raamatukogu teenus ja AIP teenus, delegeerimiseks kolmandale sektorile. 1. septembrist 2011 MTÜ Sänna Kultuurimõisa alluvuses töötav raamatukogu on lugejatele avatud teispäeviti ja neljapäeviti kella 10-17. Alustatud on raamatukogu ruumide renoveerimist.

Raamatukogu töötajad:

Gustav Seeder 1917–1918	Lehte Kaska 1941
Karl Peterson 1918	Aksel Eomois 1942
August Neuman–1918–1919, 1922	Oivo Uibu 1942–1944
August Peri 1919	V. Tulease 1944
Marie Krantsmann 1920	Amanda Uibu 1944–1947
Emma Land, Aksel Pihlapuu 1921	Linda Sögel 1947–1951
Luka Karolin 1923	Helgi Antsov (Liiv) 1951–1952
Hermann Matson 1924–1925, 1934	Erich Antsov 1952–1955
Elmo Ploom 1926	Tamara Kriis 1955–1971
Siegfried Markvart 1926–1929	Maie Thal 1972–1976
Sulev Maavara 1927–1928	Helle Künnapuu 1976–1977
Floriida Sillavee (Shmeimann) 1929–1933	Mare Tuvikene 1977–1979
E. Michelson 1933	Liilia Veber 1990–1991
Reinhold Urbanik 1934	Marge Uku 1991–1992
Amanda Uibu 1935–1940	Eve Taal 1980–1990, 1992

Kontaktandmed:

Telefon: 785 9153

E-posti aadress: sannark@rauge.ee

Postiaadress: Sänna skj, 66710 Võrumaa

Direktor: Eve Taal

MTÜ Sänna Külaarenduskeskuse, MtÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, kodulugu.

Viitina raamatukogu

Viitina raamatukogu on asutatud 1898. aastal. Kahjuks puuduvad ajalooürikud, mis võimaldaksid sellest ajast täpsemat teavet saada.

Viitina Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati 15. aprillil 1920 ja oli avatud ainult seltsi liikmetele. Raamatuid võis enda käes hoida kuu aega. Raamatuid oli kokku 145, sellest ilukirjandusteoseid 20. Kasutajaid oli 40. 1921 oli raamatuid 292 ja lugejaid 52, neist mehi 43 ja naisi üheksa.

Pärast sõda alustati tööd 1. novembril 1944. 19. aprillil 1950 korraldati Mihhail Šolohhovi „Ülesküntud uudismaa“ ja 13. detsembril Hans Leberechti „Valgus Koordis“ arutelu 30–40 osavõtjaga. Aastatel 1959–1960 korraldati noortele kultuurse käitumise üritusi. 1968. aastal oli kogus 7790 trükist.

1971. aasta lõpuni Ristemäe koolimajas asunud raamatukogust laenati raamatuid söögivahetundidel. Viimane sissekanne Ristemäe raamatukogu inventariraamatus on 14. detsembrist 1971. Raamatud anti üle Viitina raamatukogule. Üks Ristemäe kooli õpilane meenutab: „Mul olid kõik Ristemäe raamatukogu raamatud peale „Dekameroni“ läbi loetud. Seda ei antud, sest olin alaealine.“ 1973 kohtuti Jaan Krossiga. 1976 oli kogude

Rõuge vald

suurus 7457 trükist, neist ajakirju 334. Lugejaid oli 285, enamikus töölised, õpetajad ja õpilased. Laenutusi oli 5334.

Aive Leppik asus Viitina raamatukogu juhatajana tööle 20. oktoobril 1995. Lugemishuvi suurendamiseks korraldas ta n-ö raamaturinge: raamatud kastiga kaenlasse ning juhusliku autoga lasteaeda, hooldekodusse ja vallamajja. Ükskord sõideti viiekilomeetrine raamaturing isegi soome kelguga, raamatud kastiga kelgu peal. 1995. aastal oli raamatukogus 8177 raamatut ja 66 aastakäiku ajakirju, lugejaid oli 91 täiskasvanut ja 86 last. Laenutusi oli 4831, neist lastele 1150.

Viitina raamatukogu asus aastatel 1993–2002 kahetoalises korteris.

11. septembril 2002 avati uued ruumid Viitina mõisahoones. Samal päeval hakkas Aive Leppik täitma ka ASi Eesti Post klienditeenindaja kohuseid. Vajaduse korral viidi eakatele lugejatele raamatud, aga ka ümbrikud ja margid koju.

Pärast Viitina kooli liitmist Rõuge põhikooliga on jäänud vähemaks lastest lugejaid. Nende meeled ja mõtted on vallutanud internet. Täiskasvanud lugejatest üle poole on keskealised lugejad. Mõisahoones asuvasse internetipunkti saadi esimene arvuti 2003. aastal.

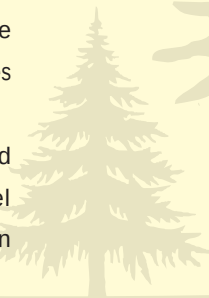
Alates 2007. aasta sügisest on Rõuge valla kõikides raamatukogudes kasutusel programm RIKS. Hoogsalt alustati andmebaasi loomist, elektroonilist laenutust alustati jaanuaris 2011. Kogu Viitina kultuurielu on koondunud vanasse mõisahoonesse, mis oli Barbara Juliane von Krüdeneri (1764–1824) kaasavara. Tema sulest on ilmunud mitu teost, sensatsiooniliseks kujunes kiriromaan „Valerie“ (1803). Viitinas korraldas ta pühapäeviti pärast kiriklikku jumalateenistust palvetunde, millest võttis osa kuni pool tuhat inimest. Tuldi isegi Lätist, sest rahvale anti pärast palvetundi mõisa köögist tasuta süüa. Proua tõi siia ka ühe euroopaliku rõivaeseme, mis esialgu talunaistes vastumeelsust tekitas – aluspüksid. Ta õpetas naisi neid õmblema ja kontrollis ise ka nende kandmist. Mõisaproua suureks unistuseks oli avada ka talulaste kool, kuid see jäi teostamata. Oma Viitina mõisat armastas B. J. von Krüdener vaimus surmani. Ühel trepikäänakul on koht, kust proua olevat järve vaadanud. Seal võib tema astraalkeha kohata aeg-ajalt tänaseni. Muidugi ainult see, kes teda usub...

Kahjuks pole parunessiga kordagi kohtunud raamatukogutädi Aive, keda kohalikud naljatades nüüd mõisaprouaks kutsuvad. Ehk sellepärast, et raamatukogu eestvedamisel pandi 4. detsembril 2005 Viitina mõisamaja seinale mälestustahvel Barbara Juliane von

Krüdenerile. Aive on maja hing, kelle juurde tullakse vaimuvara koju viima, bussi oodates nina soojustama, ajalehti-ajakirju sirvima, ristsõnu lahendama või lihtsalt maailma asju arutama.

2008. aasta kevadel helises mõisamajas viimast korda koolikell ning sama aasta sügisel sulges ukse postipunkt. Noortetoas käivad koos kohalikud noored ja jalgade müdinal äratavad varavalges maja Rõuge lasteaia Viitina rühma mudilased. Juba viis aastat on siin üks elanik veel lisaks raamatukogule, lasteaiaühmale ja noortekeskusele – päkapikk. Terve detsembrikuu käib ta lasteaialastele ette lugemas ja kommi viimas. Sellest on saanud armas traditsioon vähemalt nii kaua, kuni Aive raamatukogus töötab.

Kohalik rahvas on väga rahul, et väikses külas veel raamatukogugi alles on: *"Küll om hää, et meil raamatokogugi viil alalõ om. Ku seo ka är kaos, sõss olõ õi inämp koskil kävvü."*

Raamatukogu töötajad:

August Reinhold	Leida Luht 1948
August Majar	Leida Sakk
Erika Hütt ; Oswald Reiljan 1949–1950	Silvia Lind
Aino Puusepp	Asse Ojandu 1955–1970; 1974–1977
Aino Varik	Agnes Hark 1970–1974
Maimu Allas	Õie Mankin 1977–1988
Manfred Palu	Liilia Lepp 1988–1991
Lonni Palu	Maire Majamees 1991–1995
Voldemar Allas 1948	Aive Leppik 1995

Kontaktandmed:

Telefon: 787 0191

E-posti aadress: viitinark@rauge.ee

Postiaadress: Rõuge sjk. Viitina 66711 Võrumaa

Direktor: Aive Leppik

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: laulmine, muusika (akordion), näitlemine, kuuritsapüük.

Osula raamatukogu

Sõmerpalu Põllumeeste Seltsi raamatukogu asutati vallakirjutaja Samuel Matsi eestvõtmisel 1909. aastal. Raamatukogu asus Ala-Prangli elumajas ja oli lugejatele avatud pühapäeviti kella 11–12. 1920 oli kogus 407 raamatut, sealhulgas ilukirjandust 327 trükist. Inventariraamatu põhjal jaotati raamatud teemade järgi nelja rühma: ajalooramatud, teadus- ja ilukirjandus ning luuletused. 1925. aastal toetas omaavalitsus raamatukogu 3200 margaga. Aastatel 1925–1927 asus raamatukogu Sõmerpalu vallamajas kinnises kapis. Lugejatele laenutati raamatuid kaheks nädalaks. Seltsi liikmed said raamatuid laenata tasuta, teised maksid tagatist raamatu hinna ulatuses, viivist võeti 5 % raamatu hinnast. Kasutusel olid vihikkataloogid. 1926 oli raamatukogus 68 lugejat, neist 61 meest ja 7 naist. Laenutati 1689 teost, sellest ilukirjandust 1309. 1927 koliti raamatukogu koolimajja. 1929.

aastal oli kogus 748 eestikeelset raamatut, mida hoiti kahes kapis. Raamatukogu oli avatud kord nädalas, kokku 2 tundi. Õpetajast raamatukogu juhataja töötasu oli 15 krooni. Lugejaid oli 37, laenutusi 1219. Populaarsemad raamatud olid Anton Hansen Tammsaare "Tõde ja õigus" ja August Jakobsoni "Vaeste patuste alev".

Juunis 1930 hakkas raamatukogus tööle kohalik noormees Richard Iher (1910–1980), kirjanik ja luuletaja, kellelt on ilmunud luulekogu „Kassimärss” (1980) ja romaan „Kaheksa kellalööki” (2000).

Keerukast töökorraldusest hoolimata teenindati 1940. aasta jooksul 82 lugejat, laenutati 1120 raamatut. Haridusministeeriumilt saadi toetust 22 krooni ja 6. mail annetu-sena Eduard Laamani teos „Konstantin Päts – poliitika- ja riigimees”. Raamatukogu nimetati ümber Sõmerpalu rahvaraamatukoguks ja Võru maakoolivalitsuse ringkirja kohaselt tuli 20. augustiks kõrvaldada raamatud, mis ei olnud „sisult sotsialistlikud ja vormilt rahvuslikud”, ning saata Tartu Ülikooli raamatukokku. 1941. aasta suvest alates sai raamatukogu juhatajast koosseisuline töötaja. Raamatukogu oli avatud pühapäeviti kella 10–12, reedeti kella 14–16. Korraga võis laenutada 4 köidet. Perioodi 1. aprill 1943 – 31. märts 1944 lõpuks oli kogus 862 teost, lugejaid 99, laenutusi 1095. Populaarsemad teosed: „Nimed marmor-tahvlil”, „Ekke Moor”, „Hea sadam”.

Alates 21. veebruarist 1944 tuli raamatukogu sulgeda, kuna koolimajja paigutati Saksa sõjaväeosa. Raamatukogu juhataja mobiliseeriti, asendajat ei leitud. Taganemisel olevat sakslased koolimaja mineerinud. Eduard Venda sai sellest teada ja eluga riskides lõikas juhtmed läbi. Tänu temale jäi koolimaja alles. Hiljem Eduard Venda vangistati. 4. veebruaril 1945 alustas raamatukogu taas tööd. Lugejatele oldi avatud pühapäeva õhtu- ja kolmapäeva hommikupoolikul. Kirjandust saadi Võru maakonna kultuurihariduse osakonna kaudu. 1949 oli raamatukogus 258 lugejat, raamatuid viidi 42 peresse. 15. augustil 1950 asus raamatu-kokku, mis siis asus rahvamajas, tööle Aino Mägi (Teever) (sünd 1932). Raamatukogu oli avatud kella 9–17. Aasta lõpuks oli 253 lugejat, neile laenutati 4451 raamatut. Aino Mägi meenutab esimesi tööaastaid: „Raamatuid kasutasin Glavliti näpunäidete järgi. Katalooge raamatu-kogul ei olnud, nägin palju vaeva, õppisin raamatute pealkirju pähe. Tol ajal sain selgeks, et endal polegi vaja mõelda. Tuli täita ülemuste käske ja korraldusi. Raamatukogu oli väga palju suletud, sest külanõukogu kohustas minema põllule kartuleid noppima ja lehissööta tegema.”

1951 koliti raamatukogu külanõukogu majja 25 m² suurusesse omaette ruumi. Kirjandus-õhtutega tähistati naistepäeva, 1. maid, võidupüha ja Suure Oktoobrirevolutsiooni aasta-päeva. Raamatukogu juures tegutses kirjandusring, juhendaja H. Zirgu eestvõtmisel toimusid raamatuarutelud. 1953 valmistati plakat „150 aastat Kreutzwaldi sünnist”. Muret valmistas inventari kehv olukord: raamatud – 2904 eksemplari – olid surutud tihedalt kolme kappi. 1955. aastal inventuuri käigus õnneks puudujääki ei tuvastatud. Lugejaid oli 212,

laenutusi 4271. 1957 korraldati Oskar Lutsu 70. sünniaastapäeva puhul raamatunäitus, kirjandushommik ja vestlus. 1958 oli viisaka käitumise aasta, sel puhul korraldati kaks vestlust-ettelugemist. Uue vormina võeti kasutusele elav ajaleht: esimene organiseeriti koos rahvamajaga pealkirja all „Ega viin mehest meest tee”. 1961 tähistati „Kalevipoja” 100. ilmumisaastat kirjandusõhtuga. Lugejaid oli 261 ja laenutusi 5533 ning raamatud olid peaaegu täielikult paigutatud avariilule. 1960ndatel aastatel kasvas lugejate ja laenutuste arv tänu Aino Mägi hoolsale tööle.

1967 oli suurte muudatuste aasta: raamatukogu nimetati ümber Osula raamatukoguks, saadi juurde seitse raamaturiiulit ja mindi üle viiepäevasele töönalale. 1969 korrastati katalooge, 1971 paigutati kõik raamatud avariilule. 1972 omistati Osula raamatukogule eesrindliku raamatukogu aunimetus. 22. aprillil 1975 oli suursündmuseks kohtumine kirjanik Veera Saarega. 1979 pöörati tähelepanu koolinoorte raamatu juurde juhtimisele: toimusid temaatilised õhtud, näiteks „Maast, leivast ja peremehetundest”, koos õpiti raamatute parandamist. 1980. aasta kujunes lastele meeldejäävaks tänu H. C. Anderseni muinas-juttude õhtule.

Kui Aino Mägi 1988 raamatukogutööle naasis, ootas teda ees suur töö raamatu-võlglastega, kes olid tekkinud seoses raamatukogutöötajate sagedase vahetumisega. 1990 saadi uued ruumid remonditud meiereimajja, kus põrandapinda oli 39 m². Lugejaid oli 244. 1996 koliti Osula põhikooli ruumidesse, kus raamatukogu asub praeguseni. Aino Mägi meenutab: „See on olnud pikk aeg täis rõõmsaid ootusi ja lootusi, pettumusi, aga ma olen püüdnud teha oma tööd ausalt. Olen tundnud oma tööst rõõmu.”

1. veebruaril 1998 alustas tööd Ülle Ermel. Ühiskonnas toimunud muudatused tõid kaasa uuendusi ka raamatukogutöös – kasutusele võeti arvutid, soetati nii riist- kui tarkvara. Samal aastal hakati raamatuid sisestama raamatukoguprogrammi KIRJASTO 3000. 2005 mindi üle täielikule elektroonilisele laenutusele. Samal aastal saadi juurde lasteosakonna ruum, millega avanes parem võimalus ümarlauavestlusteks. Raamatukoguga liideti kooliraamatukogu, nii et rohkem lapsi ja õpetajaid leidis tee raamatukokku.

Sõmerpalu vald

Osulas austatakse oma kodupaigale kuulsust toonud loometegelasi. Üks nendest on Richard Iher – kirjanik, kes on oma mõtetes jäi alatiseks kodukohta, kodust eemal olles aga on valanud oma südame mure ja igatsuse luuleridadesse:

Oh, Võromaa, oh, Võromaa,
su poole püüd mu miil!
Kas olgu sääne-määne sa,
sa olõd armas viil!
Ma üüd ku päiva tahasi
su üska tagasi.
Sää! armsamp olõss pallogi
ja lämmämp nigunii!

Lugejatel on olnud võimalus kohtuda tuntud inimeste ning kirjanikega: Ira Lember, Virve Osila, Liina Valper, Kristina Kass, Maire Aunaste, Grete Rõõm jt.

Muutuvas ajas on raamatukogu jäänud kitsaks, unistatakse lisaruumist. 2007 vahetati aknad, kuid ammu ei ole remonti tehtud. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Hilda Eisen 1909–1924	Drusilla Tuusis 1946–1947
Richard Lina 1925–1927	Hans Veedler 1947
Eduard Venda 1927–1930, 1944	Adeele Jalakas 1948
Leonhard Pöder 1929	Maimu Skiller 1948–1950
Richard Iher 1930–1932, 1939–1941, 1941–1944	Aino Mägi 1950–1977, 1988–1997
Meinhard Matteus 1932–1939	Urve Ilves 1977–1983
Hilda Vaher 1941	Piret Vaher 1984–1985
Aleksander Pettai 1945–1946	Vaike Puuselg 1985–1987
	Ülle Ermel 1998

Kontaktandmed:

Telefon: 789 5352

E-posti aadress: ylle.ermel@mail.ee

Postiaadress: Sõmerpalu skj, 66602 Võrumaa

Juhataja: Ülle Ermel

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja,

Eesti õpiringide seltsi Semud liige.

Huvialad: lugemine, rahvatants, aiandus.

*Parim maaraamatukoguhoidja 2008

Sõmerpalu raamatukogu

XIX sajandi lõpul Eestis alanud karskusliikumine leidis kohe järgimist Võrumaal: Urvaste kihelkonnas Linnamäel asutati 1891. aastal karskusselts. 1902. aastal asutatud Linnamäe karskusseltsi Veenus raamatukogu võib pidada Linnamäe raamatukogu eelkäijaks. Raamatukogu asus koolimajas ja selle eest kandis hoolt koolmeister August Allik, hiljem Karl Höödrejärvi. 1910 sai raamatukogu juhatajaks koolmeister ja agar karskustegelane Johan Zopp, 1919 koolijuhataja August Pakler, kellele raamatukogutöö eest tasu ei makstud. Aasta lõpuks laenasid viis lugejat 18 raamatut. 1920. aastal oli kogus 138 köidetud ja 28 köitmata teost, sealhulgas 75 juturaamatut. Lugejaid oli 40. Raamatukogu koos lugemistoaga oli avatud kõigile soovijatele ja lugemine oli tasuta, raamatuid võis enda käes hoida kuu aega. Raamatukogul oli inventariraamat. 1922. aastal toetati raamatukogu hoolekogu ja kooli eelarvest, viimasest saadi raamatute ostmiseks 6200 marka.

27. aprillil 1925 Võru maakonna koolivalitsuse juhataja esitatud toetuse saajate nimekirja järgi määrati Linnamäe valla avalikule raamatukogule 20 000 marka toetust, sama palju eraldas omavalitsus. Kaasaegsete mäletamist mööda anti tegevuse lõpetanud karskusseltsi raamatukogu raamatud üle avalikule raamatukogule, mis asus vallamaja kantseleis, kus raamatute jaoks oli kahe riiuliga kinnine kapp. Kasutusel olid vihik- ja kaartkataloogid.

Raamatukogu tööd juhtis kolmeliikmeline nõukogu. Raamatukogu oli avatud iga päev poolteist tundi, tagatist ja viivist ei võetud. 1927. aastal sai Linnamäel näha ja kuulda teaduse- ja tehnikaimet – raadiot. August Pakler seadis omal kulul üles neljalambilise vastuvõtja ja ümbruskonna rahvas käis huviga jumalateenistusi ning muusikat kuulamas.

1931. aasta suvel korraldati EV riigivanemale Konstantin Pätsile Linnamäel auavaldus: esinesid pasuna- ja laulukoor. 1932 oli raamatukogus ligi 1000 köidet. 1935. aasta oktoobris korraldati koolis raamatuaasta puhul ilus aktus: saal oli dekoreeritud ja ei puudunud ka raamatunäitus. Raamatuaasta vallatoimkonna poolt välja saadetud 100 üleskutsele kinkida raamatukogule kas raha või raamatuid reageeris kümme inimest, viis kodanikku annetasid kaheksa krooni ja neli kinkisid kokku 37 raamatut.

Raamatukogu tegevuse kohta sõja ajal andmed puuduvad. 1947. aasta jaanuaris oli raamatukogu taas avatud. Raamatukapid asusid kooli võimlas, kogu oli korrastamata. 1949. aasta märtsis oli raamatukogus põllumajanduskirjanduse näitus: üle 150 teose oli rühmitatud laudadele erialade järgi, seintel olid omavalmistatud plakatid. Omakoostatud nimestikud andsid infot raamatukogus leiduvate põllumajandusteoste kohta. Näitusel käis üle 300 inimese. Augustis liituti kampaaniaga „Rändraamatukogud kolhoosidesse!“. 1957 avaldati Antsla rajooni kultuuriosakonna juhataja käskkirjaga Valter Rohtmetsale kiitust plakatinäituse eest. 16. augustil 1960 tuli tööle värselt Tallinna kultuurhariduskooli lõpetanud kohalik neiu Alli Anzov (sünd 1938).

Raamatukogul tuli tegutseda kehvades tingimustes ja üle elada mitu kolimist, pikemat aega asus raamatukogu Sõmerpalu põhikooli hoones.

4. veebruaril 2000 andis Sõmerpalu valla volikogu välja määruse Sulbi ja Kurenurme raamatukogude tegevuse lõpetamise ning Linnamäe raamatukogu ümberkorraldamise kohta, nimetades selle Sõmerpalu raamatukoguks. Raamatukogu koliti Linnamäelt Sõmerpalu põhikooli ruumidesse ja juurde liideti Kurenurme kogud. Kahjuks olid ruumid väikesed, riiulite vahel polnud isegi liikumisruumi, osa raamatuid olid lihtsalt hunnikutes.

2004. aastal tegi Sõmerpalu vald tõelise kingituse: raamatukogu kasutusse otsustati anda aastaid tühjalt seisnud ruumid vallamajas. Remondiks ja uue sisustuse jaoks kulus veidi üle poole miljoni krooni, sellest suurem osa tuli valla eelarvest. Augustis 2004 koliti kogu Järvere külla, vallavalitsusega ühte hoonesse. Raamatukogu sai uue sisustusega avara ja valgusküllase ruumi koos väikese kabinetiga ning kolme arvutiga avaliku internetipunkti.

Esimene töö oli kogude korrastamine-puhastamine lagunenud ja aegunud raamatutest. 2005 sisestati teavikud arvutisse ja varustati võõtkoodidega. Programmi RIKS abil toimus üleminek elektroonilisele laenutusele 2006. aastal. Lugejatel oli võimalik kasutada viit arvutit infootsinguks, printida ja paljundada materjale, mida kasutasid usinalt piirkonna

Sõmerpalu vald

nooremad inimesed, sest külades oli internetiühendus veel väga vilets. Arvutikasutusaegu sai võimaldada poole tunni kaupa ja aastatel 2005–2008 kujunes raamatukogu kohalike noorte kokkusaamiskohaks. Tasapisi õppisid ka vanemad inimesed arveid maksma ja muud infot hankima interneti teel. Raamatukogutöös on esikohal lugeja – individuaalset juhendamist vajavad nii lapsed kui täiskasvanud. Arvutioskusi on käinud omandamas töötud ja puuetega inimesed koos juhendajaga. Sõmerpalu kooli lastele on läbi viidud raamatukogutunde ja külas on käinud lasteaialapsed, korraldatud on raamatunäitusi ja väljapanekuid. Kiitma peab lapsevanemaid, kes tulevad koos lapsega algul kohustuslikku kirjandust otsima ja avastavad ka enda jaoks raamatud uuesti. Perioodikat on tellitud 25 nimetust ja kasutajaid on palju. Järjest enam tuleb vastata infopäringutele – palju küsitakse seadusandluse kohta, populaarsed on ehitus-, aiandus- ja käsitöötemaatika. Inimesed on hästi kursis uudis-kirjandusega, seda oodatakse väga. Raamatud on kallid ja koju ostetakse väga vähe, aga meedia vahendusel teatakse, mis ilmumas on. Augustis 2008 viidi läbi teavikute inventuur, kasutades pihuarvutit ja vastavat programmi RIKS moodulit.

2008 kolis vallavalitsus Sõmerpalu kooli ruumidesse ja raamatukogu jäi mitmeks aastaks suurde hoonesse üksi. Vett ei olnud, paigaldatud soojuspump hoidis minimaalset temperatuuri, kõik lilled hävisid. Lugejaid ja laenutusi õnneks palju vähemaks ei jäänud. 2009 algasid hoone ümberehitustööd hooldekoduks. Internetipunkti ruumi vähendati poole võrra ja 2009. aasta veebruaris otsustas vallavalitsus AIPi sulgeda. 2010. aasta sügisel õnnestus osta kaks uut arvutit lugejatele kasutamiseks. Tänu Sõmerpalu vallavalitsusele, kes on suutnud eelarve hoida stabiilse.

Piirkond on suur ja inimesed tulevad kaugelt, sageli vanemad inimesed helistavad ette ja tulevad naabritega kaasa. Raamatukogu on koht, kus inimene pääseb arvuti juurde – koolis on tunnid ja külaseltsidel on väike info kättesaamise võimalus. Paljud igapäevastest lehelugejatest on hooldekodu vanurid ja raamatukogu on neile teine kodu. Raamatukogu on inimeste jaoks oluline ja omane.

Raamatukogu töötajad:

August Allik 1902–1903	Hilge Köits 1949
Karl Höödrejärvi 1903–1910	Hilsi Köits (Pihlak) 1949–1954
Johan Zopp 1910–1916	Leili Kolga 1954
August Pakler 1919–1925	Maie Arna 1955–1957
Eduard Jakobson 1925–1927	Valter Rohtmets 1957–1960
L. Johanson 1947	Alli Anzov 1960–2004
Aleksander Saaroja 1946–1948	Küllli Ossul 2004
Gustav Künnapuu 1948–1949	

Kontaktandmed:

Telefon: 789 6496

E-posti aadress: spalu.rk@mail.ee

Postiaadress: Sõmerpalu sjk, 66629 Võrumaa

Juhataja: Külli Ossul

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, aiandus.

Kuldre raamatukogu

Uue-Antsla Haridusseltsi raamatukogu asutati 1906. aastal Väikoni Lindsaare talus. Hiljem toodi see Kuldresse M. Pilli korterisse ja sealt edasi 1910 valminud koolimajja. 1925 koliti tollasesse Uue-Antsla rahvamajja (hilisem Kuldre rahvamaja), kus raamatukogu jaoks oli kaks kappi. Raamatukogu oli avatud pühapäeviti kella 15–17, koju võis võtta kolm raamatut neljaks nädalaks. Raamatuid oli 946, lugejaid 63 ja laenutusi 991. 1926 nimetati raamatukogu ümber Uue-Antsla Haridusseltsi avalikuks raamatukoguks. See asus einelauaga ühes ruumis neljas kinnises kapis. Raamatuid oli 1000 eksemplari, aasta jooksul registreeriti 45 lugejat ja laenutati 569 raamatut. Väino Lindsaare meenutuste kohaselt oli 1929 raamatukogus kord majas. Raamatukogu juhataja Anni Kripsaar olevat olnud range ja täpne: ta ei lubanud ise raamatuid valida, vaid laua peal olevast kaartkataloogist tuli sobiv raamat välja valida ja juhatajale selle number öelda. Siis läinud juhataja kappide juurde ja toonud raamatu või öelnud: „*Ei ole kodus.*” Laenata võis korraga kuus raamatut kuueks nädalaks. Kui tagastamistähtaeg möödas, tuli iga raamatu eest kuus senti viivist maksta.

1941. aasta kevadtalvisel koolivaheajal rahvamaja põles: kohalikud meenutasid kaua leekides ja suitsus lendlevaid raamatulehti. L. Kallioni mälestuste kohaselt alustas

raamatukogu tööd 1944. aastal vanas vallamajas: raamatud korjati kokku ja Võrust saadi juurde brošüüre ning Lenini ja Stalini teoseid. Roland Vungi määrati novembris 1944 ilma tema nõusolekuta Kuldre keskrähvamaja ja keskraamatukogu juhatajaks. Esimesed raamatud olid tema korteris Krevaldi majas. 1946. aastal, mil Kuldre keskräharahvamaja raamatukogu koliti Urvaste valla täitevkomitee ruumidesse, oli kogus 879 raamatut, neid kasutas 27 lugejat. 1948 oli Kuldre rahvaraamatukogus 1610 raamatut, lugejaid oli 292 ja laenutusi 2606.

Laenutuste arv on alates 1954. aastast olnud kogu aeg üle 4000, välja arvatud 1958. aastal, kui juhatajad järjest vahetusid ja raamatukogu oli mitu kuud suletud. Aastatel 1953–1957 töötas raamatukogu juures rändkogu. Linda Siimani meenutuste järgi oli raamatukogu juhataja palk teistega võrreldes üsna hea – 385 rubla kuus –, aga töö polnud ka kerge: raamatukogul puudus omaette ruum ja puudu oli inventarist. Paul Kärgerbergi initsiatiivil koliti raamatukogu 1960 äsja valminud kultuurimaja nurgatuppa. 1. septembril 1961 sai raamatukogu juhatajaks Endla Marits, kes hakkas energiliselt katalooge korrastama. Samal aastal loodi eraldi töötajaga laenutuspunkt Kuldre kolhoosi keskses. Alates 1963 hakati nõudma tööplaanide ja aruandide kvartaalselt. Statistilises aastaaruandes nõuti kirjanduspropaganda ja laenutuste analüüsi liikide kaupa jne. Raamatukogutöötaja pidi aru andma isegi selle kohta, kuidas ta on aidanud tõsta majandi tootmisnäitajaid. 1964. aasta aruanne sisaldas näiteks 13 lehekülge tihedas masinkirjas analüüsi. Samal aastal sai raamatukogu asukohaks kultuurimaja rõdu. 1965 oli raamatukogus 7162 raamatut, laenutusi registreeriti 6049 ja lugejaid 422, neist lapsi 119. Korraldati 30 üritust ja organiseeriti 22 näitust.

1970. aasta 9. septembrist asus raamatukogus tööle Helve Raud, kes jätkas Endla Maritsa alustatud tööd raamatukogu kroonika koostamisel, kogudes inimeste mälestusi. 1972 koliti kultuurimaja teise korruse remonditud ruumidesse, kus põrandapinda oli 39 m². 1980. aasta 1. juulist tööle asunud Helve Pai oli energiline raamatuürituste korraldaja: 1981 alustas tööd raamatusõprade ring ning raamatukogu sai NLKP 26. kongressile pühendatud võistlusnäitusel Võru rajoonis esikoha. 1983 avati laenutuspunkt Uue-Antslas ja 1985 tehtud remont muutis raamatukogu hubasemaks. Kultuurimajas korraldati perepidusid ja muid üritusi, nagu tarkpeade turniir, luuleõhtud jne. 1989 oli raamatukogus 8238 raamatut. Lugejaid oli 281, laenutusi 5305 ja külastusi 3751.

Urvaste vald

1989. aasta 1. septembrist asus raamatukogu juhatajana tööle Riina Ermel. 1990 sai Kuldre haruraamatukogust Kuldre raamatukogu. Aasta oli uuele juhatajale karm: hakk oli kevadel korstnasse pesa teinud ja seetõttu olid raamatukogu ruumid külmad või suitsu täis, aga oktoobriks sai kõik korda. Eesti taasiseseisvumise alguses tärkas huvi poliitilise kirjanduse vastu. 1992 oli raskusi raha saamisega raamatute ja perioodika ostuks, 1993 tuli poole aasta pealt loobuda kultuuriajakirjadest Looming, Vikerkaar jt. Aga loeti palju, sest koju ei jõutud tööpuuduse tõttu eriti midagi tellida. Samal aastal alustas tegevust Riina Ermeli pereteater Käblik. Koos valla teiste raamatukogudega korraldati kodukandipäevi. 1994 valmistas ja kandis Riina Ermel ette sõnalis-muusikalise põimiku Urvastest. 1995 alustati raamatukoguruumide ehitamist Kuldre vanasse koolimajja ja 1997. aasta 4. septembril toimus pidulik uute ruumide avamine. Avarates ruumides saab eksponeerida raamatunäitusi, korraldada raamatukogutunde ja nukuetendusi kahele klassile korraga, lugemiskohti on nii lastele kui ka täiskasvanutele.

1999. aastat, Edgar Valteri 70. juubeliaastat, jäid meenutama pokukonkurss, muinasjutukarneval ja kirjanduskonverents suvisel kihelkonnapäeval. Eesti Raamatu aastal kohtuti Jaan Elleniga, õpilased koostasid uurimistööd kodukandi kirjameestest ja tähistati Marie Heibergi 110. ja Bernard Kangro 90. sünniaastapäeva. Juba tavaks kujunenud I klassi muinasjutureisi ja -viktoriini kõrval sai alguse aasta lõpus raamatukogus etendavate teemakohaste nukunäidendite traditsioon. Uue-Antslas avati teatrinukkude muuseum, kus saab tutvuda tuntumate muinasjuttude nukukudega.

2001 jätkusid raamatuaasta üritused koostöös Kuldre Kooliga: toimus etlemiskonkurss, selgitati välja laste lemmikraamatud, joonistati pilte, maskeeriti end karnevalil lemmiktegelasteks, murti pead kirjandusviktoriinides. 23. oktoobril avati raamatukogus internetipunkt. Lugemisnurka muretsetud uus mööbel muutis raamatukogu külastajatele atraktiivsemaks ja mugavamaks.

Kolmel järgneval aastal viidi läbi traditsioonilisi üritusi ning tähistati väärikalt Astrid Lindgreni, Fr. R. Kreutzwaldi ja Edgar Valteri suuri tähtpäevi. Põhjalikumalt uuriti raamatukogu ajalugu ja aidati Osula kodulooüriatel koostada raamatut Marie Heibergist. 2005 saadi uus arvuti koos programmiga RIKS ja algas kogude sisestamine andmebaasi. Kuna aasta oli kuulutatud Anderseni aastaks, sai oktoobris Riina Ermeli juhendamisel lavaküpsiks Uue-Antsla nukunäiteringi etendus „Inetu pardipoeg“.

2006. aasta lõpuks jõuti teavikud arvutisse sisestada ja mindi üle elektroonilisele laenutusele. Teatriaasta tähistamiseks viidi läbi teatrinädal. Kodukandi kirjaniku Peeter Lindsaare 100. sünniaastapäeva puhul valmis instseneering kirjaniku jutukese põhjal „Enne suurt päeva“, tema kodutalus avati aga mälestuskivi.

2007 vahetati aknad, mistõttu oli mõni aeg raamatukogu tegevus häiritud. Elati Astrid Lindgreni 100. sünniaastapäeva tähe all: lasteürituste külaline oli nukk Karlsson, koolis toimus Pipide konkurss ja aastalõpu nukuetendus rääkis Karlssoni seiklustest jõuluõhtul.

2008 tähistati Eesti Vabariigi 90. sünnipäeva. Raamatukogu näitused ja üritused rääkisid meie tillukesest sünnimaast. Aasta läbi oli üleval fotonäitus „Eesti algab kodust“, kus tutvustati Urvaste valla asutusi ja kaunemaid kodusid. 2008 toimus teavikute inventuur.

2009 ja 2010 olid majanduslikult rasked aastad kõigile. Kuldre raamatukogu õnneks sulgeda ei tahetud, küll aga likvideeriti Restu laenutuspunkt. Varasemast 47000-st kroonist teavikute rahast oli 2010. aastaks järele jäänud vaid 17000. Polnud enam võimalik tellida üleriigilist päevalehte, juturaamatuid sai laenata Võrumaa keskraamatukogust. Inimesi ei saanud raamatukogust ära võõrutada! Pealegi oli aasta 2010 lugemisaasta!

2009. aastat jäi meenutama Edgar Valteri „Pokulugude“ põhjal valminud nukuetendus „Hea on teada“, mida kanti ette Pokumaal nukuteatrite festivalil ja vanameistri mälestuspäeval Kuldre Koolis. Lugemisaastat aga püsiväljapanek „Tasub lugeda“, ankeetküsitlus lugemisest, lugemisega hädas olev arvutifänn kassipoeg jõluetenduses ning kultuurhommikud Marie Heibergi ja Bernard Kangro järjekordsetel tähtpäevadel.

2010. aasta lõpuks oli Kuldre Raamatukogus 14110 raamatut, 259 lugejat, 8215 laenutust ja 4681 külastust. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Karl Taal 1922	Eduard Lukka 1953–1955
Reinhold Sollmann 1925	Leili Lees 1955–1958
Arnold Sollmann 1926	Aksel Torp 1958
Anni Kripsaar (Albrecht) 1927–1940	Neidi Kits 1958
Efim Saarman 1940	Artur Hein 1958–1959
Laine Tali (Kallion) 1944; 1946–1948	Paul Kärgerberg 1959–1960
Roland Vungi 1944–1946	Tiiu Rebane 1960–1961
Lea Külase 1948–1949	Endla Marits 1961–1966
Linda Siiman 1949	Anni Kärgerberg (Mürk) 1966–1969
Maie Hakk 1949–1952	Helve Raud (Veski) 1970–1980
Milvi Köller 1952–1953	Helve Pai 1980–1989
Endla Zibo 1953	Riina Ermel 1989

Kontaktandmed:

Telefon: 785 7306

E-posti aadress: raamatukogu@kuldre.ee

Postiaadress: Kuldre, 66506 Võrumaa

Juhataja: Riina Ermel

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: nukuteater, aiandus, lugemine.

***Parim maaraamatukoguhoidja 2004**

Urvaste raamatukogu

Urvaste avaliku rahvaraamatukogu asutas 1925. aastal Urvaste Rahvaharidusselts. Raamatukogu asus vallamajas ühes kapis ja oli avatud vajaduse korral. Tagastamistähtaja ületamisel viivist ei võetud. Raamatuid oli 349 ja lugejaid 57. Lugejate arv kasvas aasta-aastalt, tagasilöögi andis sõda. 1. aprill 1943 – 31. märts 1944 oli kogus 639 eestikeelset teost, lugejaid 58, laenutusi 767. Populaarsemad teosed: "Tõde ja õigus", "Kevade", "Kõrboja peremees", "Aianduse õpperaamat". Koolimajas asuv raamatukogu oli avatud kolmapäeviti kella 12–16, pühapäeviti kella 12–14, vajadusel ka teistel päevadel. Korraga laenutati kolm köidet 14 päevaks. 1949. aastaks tõusis lugejate arv 130ni.

Nõukogude aja esimeste aastatel asus raamatukogu Urvaste külanõukogu ruumides, mis vajasis hädasti remonti. 1950ndatel aastatel asus raamatukogu ühes majas koos Urvaste sidejaoskonna ja kolhoosiesimehe korteriga. 1955. aastal olid Urvaste külaraamatukogul laenutuspunktid kolhoosi Võidulipp 3. brigaadis ja Urvaste maa-arsti jaoskonnas ning rändkogu kolhoosi Siirius 2. brigaadis. Kevadkülvil ja viljakoristuse ajal teenindati lugejaid otse põllul. 1957 saadi teine koht raamatukoguplakatite võistluses. Tegutseti ikka sama kitsastes oludes, kuid kogud olid märgatavalt kasvanud: 1940ndate aastate lõpu 1225-lt

Urvaste vald

kasvas raamatute arv 1964. aastaks 7808ni. Aktivistist raamatukoguhoidja Sale Rooni (1926–1973) eestvõttel süvenes külanõukogu ja parteiorganisatsioonide koostöö. Rahaga toetas Urvaste kolhoos inventari muretsenemisel ja elektrisüsteemi paigaldamisel. Koos korraldati mitmeid üritusi. Kuni 1969. aastani töötas raamatukogu 20 m² suuruses ruumis, kus oli ebamugav kohapeal lugeda, sest toolidelegi polnud kohta. 1970 saadi samas külanõukogu hoones ruumi juurde, kokku 49 m², ja töötingimused paranesid. Lugejate ja laenutuste arvus 1970ndad aga erilist edasiminekut kaasa ei toonud, sest raamatukoguhoidjad vahetusid tihti. Urvaste 8klassiline kool muudeti algkooliks. 1984 koliti pastoraadihoonesse, kus raamatukogu kasutuses oli kaks korralikku remonditud ruumi. Laenutuspunkt alustas tööd Urvaste koolimajas, 1989 koliti päriselt koolimajja, sest ruumid tuli kirikule tagastada.

1997 sai alguse uus traditsioon: Contra sünnipäeva tähistamine luuleõhtuga raamatukogus. 27. oktoobril 1998 toimunud uute ruumide avamisel lubas Contra kinkida raamatukogule oma tulevased 20 luulekogu. Remondi käigus renoveeriti kolm endist ruumi, juurde saadi veel üks ruum.

Urvaste põhikooli sulgemise järel anti raamatukogule üle kooli arvutiklassi arvutid, õpikud aga Kuldre põhikooli raamatukogule. 2008 moodustatud käsitööhuviliste õpiringi tegevus pakub tegemisrõõmu kõigile: väljapanekud kunstiraamatutest, millega kaasnevad näitused tutvustasid raamatukogu külastajatele õpiringlaste tehtud kunstiloomingut; sõbrapäevakaardi valmistamine, kevadpühadeks munade värvimine ja kompositsioonide meisterdamine; portselanile ja klaasile maalimine ning paberist jõulupäkapikkude valmistamine.

Majanduslangusest tulenevate ümberkorraldustega vähendati 2010 Urvaste raamatukogu juhataja töökoormust 0,5-le ja raamatukogu lahtioleku aega 20-le tunnile nädalas. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Johannes Rööp 1941–1944	Alvine Viljasoo 1971–1972
A. Sallis 1944	Kaja Hobune 1973–1975
Ülo Noorväli 1945	Merike Puura 1975–1977
Loreida Lõhmus (Ilp?) 1946–1948	Milvi Lillo (Kasepalu) 1978–1979
Arnold Saar 1948–1951	Neidi Ruven 1979
Sale Roon 1951–1973	

Kontaktandmed:

Telefon: 78 52372

E-posti aadress: neidi@urvaste.ee

Postiaadress: Urvaste küla, Urvaste vald, 66503 Võrumaa

Juhataja: Neidi Ruven

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja, Urvaste Naisteklubi liige.

Huvialad: lugemine, aiandus.

Vaabina raamatukogu

Vaabina Põllumeeste Seltsi raamatukogu asutati 1909. aastal. Seltsi tegevusetuse tõttu anti 253 raamatut üle Vaabina Rahvaraamatukogu Seltsile. 1921 asus raamatukogu vallamaja ootetoas ja oli avatud reedeti kella 10–19. Tagatist ei võetud ning viivis oli viis marka nädalas ühe raamatu kohta.

Esimesed sissekanded raamatukogu põhinimestikus on aastast 1947, kui arvel oli 1650 raamatut ja neid kasutas 114 inimest. Raamatuid saadi Tallinna Bibkollektorist. Raamatukogu asus koolimaja lähedal endistes sidejaoskonna ruumides, 1948. aastast Vaabina külanõukogu ruumes.

1970ndatel aastatel kolis raamatukogu kolhoosi endise kontori ruumidesse. Töötajad vahetusid väga tihti ja 1992. aastal suleti raamatukogu hoopis. Veebruaris 1994 alustas tööd Evi Zirk ja raamatukogu koliti endise meierei ruumidesse. Ajal, mil raamatukogu oli suletud, rüüstati kogusid kõvasti. Kui uuesti tööd alustati, tõi Evi Zirk lugemiseks kodunt isiklikke raamatuid ning suletud Visela raamatukogust saadi asemele teatme- ja ilukirjandust. Suureks toeks oli Soomes asuv Pyhäranta sõprusvald, kust saadi kingiks mitu riulitäit väga ilusaid lasteraamatuid.

Kahjuks osutusid uued ruumid kehvapoolseks: külmal ajal oli seal sooja napilt 10 kraadi, puudus vesi. Jälle räägiti raamatukogu sulgemisest. 2003. aastal õnnestus Urvaste vallavalitsusel osta oksjonil kahetoaline korter. See remonditi ja soojustati ning seal asub alates 2005. aasta veebruarist Vaabina raamatukogu. Külas on 270 elanikku, lugejaid on nende hulgas ligi 130. Raamatukogus toimuvad mitmesugused külarahva kokkusaamised, muu hulgas arutatakse siin selgeks küla ja korteriühistute probleemid. Külaelanike jaoks on raamatukogus arvuti ja abiruumides pesumasin, mida kasutatakse väga aktiivselt.

Evi Zirgu algatusel kutsuti 1995. aastal ellu Uue-Antsla Maanaiste Selts (nüüd MTÜ Kuldre Käsitöötare). Aastate jooksul on korraldatud kangakudumise, nahkehistöö, Muhi tikandi, lilleseade- ja õmbluskursusi, mille käigus valmistatud töödest on korraldatud näitusi. Märtsis 1998 alustati raha taotlemist, et rajada portselanimaali koda ja pakkuda naisseltsi liikmetele uut laadi huvitegevust. Alates 1999. aastast tegelevad MTÜ Kuldre Käsitöötare liikmed Evi Zirgu juhendusel portselanimaali ja muu käsitööga kaks korda nädalas. Alates 2006. aastast tegutsetakse Uue-Antsla rahvamajas: käsitöötarel on seal tänu Evi Zirgu usinale projektikirjutamisele nüüdisaegsed ruumid ja sisustus. Käsitöötarele muretsatud klaasisulatusahju abil valmivad stiilsed ehted, vitraažid, lauanõud ja muud kodukaunistuseks mõeldud esemed. 2006. aasta suvel sai korda Vaabina park: mänguväljak rajati hasartmängumaksu nõukogu toetusel, külakiige ja palliplatsi tegid kohalikud ettevõtjad. 2009 tähistati pidulikult Vaabina raamatukogu 100. tegevusaastat mälestuskivi avamisega Vaabina pargis. Evi Zirgu eestvõtmisel on toimunud külarahvale Vaabina päevad ja Vaabina külade kodukandipäevad.

Majanduslangusest tulenevad ümberkorraldused lahenesid Vaabina raamatukogu püsimajäämise kasuks – 2010 jätkas raamatukogu tegevust külakeskusena, kus kutsuti ellu käsitööhuviliste õpiring.

Raamatukogu töötajad:

Evald Kolga 1947-1948; 1949	Merike Kõiv 1974-1978
Arno August Siska 1948	Maret Piigli 1978-1981
Linda Liping-Kaldvee 1949	Vivian Kuura (Samarina) 1981-1982
Elvi Voitka; Aleksander Kolga 1951	Silvi Karu 1982-1983
Aliide Kolosovski 1952-1962	Anna Vilt 1983-1984
Milvi Padar 1962-1969	Luule Mets 1984-1987
Leiti Häälme 1968	Laine Mõts 1987-1990
Elbe Kuus 1968-1974	Evi Zirk 1994

Kontaktandmed:

Tel/faks: 785 7327

E-posti aadress: vaabinark@urvaste.ee

Postiaadress: Vaabina küla, 66502 Võrumaa

Juhataja: Evi Zirk

MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: aiandus, portselanimaal, lugemine.

*Võrumaa aasta koolitaja 2006

Krabi raamatukogu

Krabi Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati 10. oktoobril 1922. Esimesed raamatud saadi annetuseks taludest. Raamatukogu juhataja Jaan Raag elas oma perega Soolätte Virusaarel, kus tal oli raamatute jaoks kaks kappi. Raamatukogu oli avatud pühapäeviti ja korraga võis võtta kaks raamatut, laenutused märgiti vihikusse üles. Hilinemise korral pidi maksma viivist 5 % raamatu hinnast nädala kohta, saadud raha kasutati raamatute köitmiseks. Lugejateks olid kooliõpilased ja kohalikud noored, nende lemmikautoriks oli Eduard Vilde. 1935. aastal pöördusid kohalikud aktivistid peaminister Kaarel Eenpalu poole, et saada toetust seltsimaja remondiks. Saadigi 3000 krooni. Pärast remonti koliti raamatukogu Krabi mõisa härrastemaja teisele korrusele. Raamatukogu täiendati maa- ja vallavalitsuselt saadud summade eest. Kõige väärtuslikum teos oli „Tegeliku aianduse ja mesinduse käsiraamat I-III“. Jaan Raag koostas raamatukogu kataloogi ja seadis sisse lugejakaardid.

Varstu vald

Sõja ajal töötas raamatukogu ebakorrapäraselt, 1944. aastal olukord stabiliseerus. 1950 koliti raamatukogu – 1715 eksemplari – külanõukogu 19 m² suurusesse möbleerimata ruumi. Kooliga koostöös organiseeriti kirjandusõhtuid ja loenguid. Linda Kärneri hoolsa tegevuse tulemusena muutus raamatukogu hubasemaks, kasvas lugejate ja raamatute arv. 1953 toimunud Fr. R. Kreutzwaldile pühendatud kirjandusõhtul osales 200 inimest.

1966. aasta algusest alustas tööd Krabi raamatukogu arengusse kõige suurema panuse andnud Mai Ploom (1941–1995). 1970ndatel aastatel töötasid laenutuspunktid Alskas ja Hintsikus. Roosa metskonnas asus rändkogu, mille juhataja oli metsaülem ja looduskaitseja Vello Denks (1936–2004). Uued ettevõtmised olid õpilaste ja täiskasvanute raamatuarutelud, koolis peeti raamatukogutunde. Korrastati katalooge ja avariilulid paigutati lugejatele käepärasemalt. Aastaks 1975 oli Krabi külaraamatukogu valgusküllane, avara lugemistoa ja maitsekalt kujundatud avariilitega lugejasõbralik külakeskus. Raamatuaastat tähistati näitusega „Eesti raamat 450“, mille üks osa oli mõeldud lastele – „Teejuhid raamatute seas“. 1976 hakati korraldama lugejate konverentse. Oktoobris 1980 tähistati raamatukogu 60. tegevusaastat aktusega, kus lapsed esitasid katkendeid oma lemmikraamatutest. Raamatukogus oli ligi 5000 raamatut. Lugejatega kohtusid Rein Pöder ja Julius Ungru. 21. märtsil 1995 avati raamatukogu uued ruumid kauni härrastemaja esimesel korrusel.

10. oktoobril 1997 avati Krabil nüüdisaegne koolihoone. Maja teisele korrusele kolis raamatukogu, pidulik avamine toimus 3. juunil 1998. 2002 korraldati koos Krabi kooliga emadepäeva tähistamiseks perepäev, kus Tiiu Liiskmann korraldas viktoriini.

2005 sai raamatukogu juhatajaks kutsekoolituse läbinud Maivi Liiskmann. Võeti kasutusele programm RIKS ja hakati looma elektroonilist andmebaasi. 1. jaanuarist 2006 alustati raamatute elektroonilist laenutust. Koos kooliga korraldati 2007. aasta aprillis Hans Christian Andersen'i juubelisünnipäevaks lastele näitus tema muinasjuttudest. Raamatukogu 85. tegevusaasta tähistamine kujunes tõeliseks rahvapeoks, kuhu tuldi lähedalt ja kaugelt. 2008 asus tööle Evi Taal, kelle hoole alla anti AS Eesti Posti Krabi frantsiisikontor. Evi hakkas arendama raamatute kojukannet kaugematesse küladesse. Aasta lõpul korraldatud käsitöö näitusmüük tõi kohale rohkesti külastajaid. Täiskasvanud õppija nädalal 2009. aasta oktoobris korraldati ülevaatenäitus kokandusalasest kirjandusest, mille vastu tundsid elavat huvi ka lapsed. 21. detsembril toimunud laagripäeval käisid lapsed Paganamaal ja lõpetasid

päeva lugemistunniga raamatukogus. Tutvuti Paganamaa teemaliste raamatutega ja info-voldikutega ning loeti katkendeid Julius Ungru raamatust „Minu lapsepõlve Paganamaa“. 2010 aasta suurem üritus oli jõululaat, kus täiskasvanute valmistatud käsitööde kõrval olid vääriliselt esindatud ka laste kujundatud jõulukaardid ja -ehited, küünlajalad ja küünlad. 2011 lõpetas Evi Taal kutsekoolituskursused Eesti Rahvusraamatukogus ja omandas raamatu-koguhoidja kutsekvalifikatsiooni.

Raamatukogu töötajad:

Jaak Raag 1922–1936; 1940–1944
Marie Pulk 1936–1940
Leonhard Pikk 1944–1946
Marie Kull 1946–1947
Julius Kripp 1947–1948
Hilda Kripp 1948
Hilda Kallas-Blum 1948–1949
Linda Kärner 1949–1956

Hans Kärner 1953–1954
Asta Pukk 1956–1957
Eduard Raju 1957–1964
Aino Kaarna (Oppar) 1964–1966
Mai Ploom 1966–1995
Tiiu Liiskmann 1995–2005
Maivi Liiskmann 2005–2008
Evi Taal 2008

Kontaktandmed:

Tel/faks: 787 7123

E-posti aadress: evi.taal@mail.ee

Postiaadress: Krabi küla, 66102 Võrumaa

Juhataja: Evi Taal

Huvialad: käsitöö, lugemine, aiandus, suusatamine.

Varstu raamatukogu

Varstu raamatukogu asutati arvatavasti 1923. aastal Rahvahariduse Seltsi poolt. Hilda Illisoo ja Theodor Hurda mälestuste järgi asus raamatukogu Miku algkoolis. Raamatuid osteti odavatelt väljamüükidelt Vana-Roosa haridusseltsi liikmemaksude eest. Esimene raamatukoguhoidja, koolijuhataja Jaan Kokk (1894–1960) laenutas raamatuid minimaalse tasu eest. Raamatuid lugesid peamiselt õpilased, vanemad inimesed lugesid ajalehti ja ajakirju. Laenutajate nimed ja lugemiseks võetud raamatud märgiti üles vihikusse. Laenutamisel abistas Jaan Kokka tihti ka tema õde Hilda, nemad jagasid ka lugemissoovitusi. Raamatute tagumisele sisekaanele oli kleebitud nn raamatu palve, kus oli kirjas, mida raamatuga ei tohi teha. 1. aprill 1943–31. märts 1944 kuulus kogusse 1063 eestikeelset köidet. Lugejaid oli 92, laenutusi 2449. Loetavamad teosed olid A.Gailit "Ekke Moor" ja A.H.Tammsaare "Tõde ja õigus", ajakirjadest "Taluperenaine" ja "Maret". Raamatukogu oli avatud teisipäeviti ja reedeti kella 12–14. Sõja ajal kanti enamik raamatuid laiali. Hilda Illisoo mälestuste järgi põletas Miku kooli arhiivimaterjalid 1944 saksa armee, ametlikud andmed Varstu raamatukogu kohta puuduvad. 1944 alustas raamatukogu tegevust järve ääres asuvas külanõukogu majas. Theodor Hurt hakkas kokku koguma sõja ajal laiali tassitud kirjavara, kuid erilist

Varstu vald

tulemust see ei andnud. 1944. aasta lõpuks oli raamatuid 1200, ülekaalus ilukirjandus. Raamatuid laenutati lugejatele kaheks nädalaks, saadeti ka meeldetuletusi, kui raamat juhtus kauemaks kätte jääma. 1945. aastal oli raamatuid 1915, mis olid korralikult kahte kappi paigutatud ja mille kohta oli nimekiri. Lugejaid oli 69. 1955. aastal alustas raamatukogu juures tööd aktiiv, kes aitas üritusi korraldada, ümbrust korrastada ja kütet muretseda. 1960. aastal oli lugejate arv 653. Päevas külastas raamatukogu 5-10 inimest, põhiliselt laenati ilukirjandust. 1967 alustas tööd Ele-Mai Allmann, kes 1970. aastal pälvis Võru rajooni parima noore raamatukoguhoidja tiitli. Merike Kender, kes alustas tööd 1978. aastal, kujundas ruumid mugavaks ja lugejasõbralikuks. 1980 tunnistati Varstu raamatukogu vabariigi parimaks. 1981 paigutati riulid ümber ja täiendati katalooge. Hea koostöö oli kooliga, laenutuspunkt avati haiglas. Raamatukogu korraldada olid kohviõhtute viktoriinid. 1983. aasta lasteraamatunädalal joonistasid algkoolilapsed pilte lasteraamatute tegelastest, suuremad lugesid muinasjutte ja luuletusi. Merike Kenderi lapsehoolduspuhkuste asendaja Anu Kasaku osaks jäi korraldada kolimine Varstu sovhoosi kontorihoonest Miku koolimajja, 1986. aastal praegusesse vallavalitsuse majja ning 1993. aastal Varstu kultuurimaja teisele korrusele. 1987 korraldati koostöös kooliga Samuil Maršaki 100. sünnipäevale pühendatud kirjandushommik, kus nukuteater etendas näidendit „Tare-tareke“.

1993 läks raamatukogu Varstu vallavalitsuse haldusalasse. 5. veebruaril toimus pidulik Varstu kultuurimaja ja raamatukogu avamine. 2001 avati projekti „Vaata maailma!“ raames ühe arvutiga internetipunkt. Aastal 2004 võeti programmi „Kirjasto 3000“ asemel kasutusele info- ja kataloogisüsteem RIKS ning alustati elektroonilist laenutust. 2005. aastal tehtud hooldusremont värskendas värvid ja põrand sai uue katte ning raamatukogu muutus tunduvalt lugejasõbralikumaks.

Fr. R. Kreutzwaldi „Lopi ja Lapi“ ainetel nukunäidendi üle, mida mängis näitleja Are Uder, rõõmustasid 2006. aastal kõige pisemad raamatusõbrad. Samal aastal toimunud üritus „Muremeel nagu palavik“ õpetas stressiga toimetulekut. Nõu andsid perearst Tiiu Roos, joogatreener Valli Pärn, proviisor Lagle Tikk ja pereõde Anne Erik. Teemakohane raamatunäitus pakkus abistavat lugemist. 2007. aastal sai alguse tsirgupääva tähistamine. Sellesse Lõuna-Eesti rahvakalendri tähtpäeva mahub kõik kena lindudest: saabuvatele rändlindudele metsa kakukeste viimine, linnuraamatute vaatamine – tutvustamine, linnujutud ja -hääled. Luulehuviliste meeli liigutas Ave Alavainu juubelihommik.

Kultuuriministeerium andis 27 000 EEKi toolide, stendide ja vitriinkappide ostmiseks. Viimased olid mõeldud koduloolise püsinäituse tarbeks. 2008. aastal tähistati Eesti Vabariigi 90. sünnipäeva. Valdur Raudvassar vestles teemal „Eesti Vabariigi sünd ja Vabadussõda“. Lapsed esinesid luulepõimikuga „Kodumaa – kodu – vanemad“.

2009. aastast alates on 1. aprill olnud mustkunsti ja trikipäev. See on üritus, kus ka poisid mõnuga kaasa löövad. „Lugu sellest, kuidas lihavõttejānes käis naljapäeval raamatukogus“ oli lustlik ja kaasahaarav luulehommik kõige väiksematele. Oli lõbus ja naerune aprillipäev!

2010 – lugemisaasta märksõnad olid lugemine ja lugeja, raamat ja raamatukogu. „Ma ise käin oma rada, ma ise käin üksinda...“ kirjandusõhtuga tähistati Marie Heibergi 120. sünniaastapäeva. „Südamlik ja kurb lugu,“ ütles üks osalejatest. Reisimuljeid Islandi elust ja lum mavast loodusest tõi kuulajateni Malle Vissel. Uuendatud koduloonäitus tekitas paljudel huvi rohkem teada saada Varstu valla aja- ja koduloo kohta. Varstu raamatukogu kroonikat sirvides on näha, et igasse aastasse on mahtunud sündmusi, mis raamatukogu ajakangasse mustreid lisavad. Viimased aastad on lähendanud raamatukogu ja kasutajaid ning neile kosutavaid ajahetki pakkunud. Mõnusalt mägisele Võrumaale lisab Varstu vald oma kaunit künkliku maalapi, mille on endale elukohaks valinud tuhatkond kodanikku, kelle argised teerajad viivad neid kooli ja lasteaeda, kultuurimajja ja raamatukokku. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Jaan Kokk 1923–1939?	Virve Pormeister-Sakkis 1954
Valdemar Kuus 1940–1943	Bärta Lind (Uibo) 1954–1956
Marie Vaher 1943–1944?	Laine Sikk (Kask) 1956–1958
Theodor Hurt 1944	Silvi Jõgi 1958–1961
Agnes Pulk-Anton	Maret Rosenberg (Viljasoo) 1961–1962
Naima Haug-Ploom	Milvi Pai (Hain) 1962–1963
Emilie Kuus 1948	Asta Põldoja 1963–1967
Helga Kuus 1948	Ele-Mai Allmann (Nassar) 1967–1975
Õie Kuhi 1949–1951	Elve Villak 1975–1977
Leili Nool 1951–1952	Merike Sökk 1977–1978
Hilli Kalamees 1952–1953	Anu Kasak 1983–1985; 1991–1994
Naima Sapp 1953–1954	Merike Kender (Kõiv) 1978–1983; 1986–1990;1995

Kontaktandmed:

Tel: 789 3533

E-posti aadress: merike@varsturm.werro.ee

Postiaadress: Varstu skj 66101 Võrumaa

Juhataja: Merike Kender

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: kirjandus, aiandus.

Loosi raamatukogu

Loosi Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutas 1921. aastal koolijuhataja Karl Puusepp. Kogu asus Loosi koolimajas ja seal oli 165 raamatut, sealhulgas 123 ilukirjanduslikku teost. Raamatuid muretseti peoõhtutest saadud tulu eest. 1926 korraldas raamatukogu kõneõhtu ja muretses raamatukapi ning kümme istepinki.

Aastatest 1927–1947 raamatukogu tegevuse kohta on vähe andmeid. 1929. aasta aruandest selgub, et raamatukogul oli 3-liikmeline nõukogu, esimees Karl Puusepp. Raamatukogul eraldi lugemistuba ei olnud, raamatud olid õpetaja Lilli Tõra korteris asuvas kapis. Kokku oli raamatuid kogus 459 eksemplari, mis olid sisse kantud vihiknimestikus. Laenutusi oli 812. Populaarsemad olid E. Vilde teosed "Külmale maale" ja "Teravad nooled". Raamatuid sai laenata kolm korda nädalas, kokku 27 tundi. Korraga võis laenata kolm köidet, mis tuli tagastada kolme nädala jooksul. Tagatist ei võetud.

1948 koliti raamatukogu Loosi endisesse mõisahoonesse, seal asub ta praeguseni. 1950. aastal olid lugejateks paljud Loosi 7klassilise kooli õpilased. Tehti loosungeid ja anti välja seinalehte „Valgustaja“. 1970ndatel aastatel asus raamatukogu kõrval sovhoosi kontor ja

Vastseliina vald

töölised olid usinad lugejad. 10. oktoobril 1978 alustas raamatukogus tööd Kaja Kalda. 1980ndatel aastatel toimusid teoste „Aprillipäev” ja „Kuus head inimest” arutelud ning laste joonistusvõistlus „Minu meeldivaim raamatukangelane”. Raamatukogust kahe kilomeetri kaugusel Loosi 8klassilises koolis oli laenutuspunkt, kus kõik lapsed olid lugejad. Raamatuid tassis Kaja Kalda kooli käe otsas nii palju, kui kotti mahtus ja kanda jõudis. Koostöös kooliga korraldati luuleõhtuid, näiteks Lydia Koidula loomingu põhjal, raamatunäitusi ja viktoriine, näiteks lasteraamatute ja lastekirjanike tundmisest. Laste vähesuse tõttu kool 2000. aastal suleti. Laenutuspunkt oli veel Tabinas ja Vastseliina haiglas. 23. jaanuaril 1990 asutati raamatukogu juurde käsitööring: kooti kindaid, õmmeldi rahvariideid, punuti kaltsuvaipu jne. Töödest korraldati 9. detsembril 1999 Loosi rahvamajas käsitöönäitus. 9. mail 1994 asutati Loosi Maanaiste Seltsing. 1998 ja 2004 korraldas seltsing kodukandipäeva.

2003 tehtud remont muutis raamatukogu ruumid valgemaks ja lugejasõbralikumaks. 2004 avati raamatukogus internetipunkt, muretseti tööarvuti ja kaks internetipunkti arvutit, kaks printerit, kõlarid, ID-kaardi lugejad ja koopiamasin. Raamatukogu töö põhisuundadeks on kultuurielu edendamine, info kättesaadavuse tagamine ja raamatu lugemise võimaldamine täiskasvanutele, noortele ja lastele. Piirkonna elanike arv on viimastel aastatel püsinud 217 elaniku piires. Elanikkonna vananemise tõttu on raamatukogu kasutajate arv viimase viie aasta jooksul langenud 181-lt 154-le.

Suuremad üritused on toimunud koos naisseltsiga, näit 2005 lustakas vastlapäevapidu ja sõbrapäeva tähistamine. Lasva rahvamaja näiteringi etenduse – Eduard Vilde “Kosilane Rakverest” puhul oli raamatukogus välja pandud kirjaniku loomingut tutvustav raamatunäitus. Loosi kandi arengukava aastateks 2006–2015 arutelul osales 30 inimest. Südamlik oli kohtumine Virve Osilaga, kes vaimukalt ja hea huumorimeelega pajatas oma elust ja loomingust ning isetegevusest Mäetagusel. 2006. aasta suursündmuseks oli Võru maakonna raamatukogutöötajate õppereis Vastseliina valla raamatukogudesse. Raamatukogu juhataja tutvustas Loosi kandi ja raamatukogu ajalugu ning igapäevaelu. Oktoobris külastasid raamatukogu Riigikogu liikmed Jaan Õunapuu, Janno Reiljan ja Margi Ein, keda saatsid Toomas Paur, Martin Kikkas ja Aadu Kuhlap. Tutvustati Rahvaliidu seisukohti ja tunti huvi kohaliku elu ning raamatukogu tegevuse vastu. 2007 meeldejäädav üritus oli emadepäevapidu, külaliseks Kuldre raamatukogu juhataja Riina Ermel oma nukuteatriga. Etendus pakkus

põnevust eriti lastele, kes imetlesid omavalmistatud nukke. Loosi kodukandipäeval olid raamatukogus ja rahvamajas välja pandud fotod ja koduloolised materjalid, meenutamaks endisi aegu, vana koolimaja ning koolikaaslasi. Raamatukogu-päevade ajal toimus Loosi rahvamaja saalis kohtumine Igor Kotjuhi ja Sulev Mandeliga. Huviga kuulati Igori luulet ja päriti tema elu ja tegemiste kohta. Raamatukogule jäi kohtumisest mälestuseks tema raamat. Aprillis 2008 oli koos ravimtaimesõprade ring, loenguga “Maitseained, maitsetaimed tervendavad” esines Inge Pilt Missost. Sama aasta juulis väisasid Loosi raamatukogu Põlvamaa raamatukogutöötajad. 2009. aasta suvel Loosi mõisa pargis korraldatud külapäevaga samal ajal toimus vana kooli lõpetajate kokkutulek, millest osavõtjad tutvusid Loosi mõisa saalis näitusel raamatukogu kroonikamaterjalidega ja endistest aegadest pärit haruldaste fotodega. 2010 raamatukogupäevade “Tuntud inimene raamatukogus” külalisteks olid Riigikogu liikmed Evelin Sepp, Aivar Riisalu ja Rein Kuusmik, arutluste teemadeks maaelu areng, rahaküsimused ja arstiabi. Kirjanduslikeks täht-päevadeks korraldatakse raamatunäitusi ja -väljapanekuid. Huvilistele on toimunud ka piibliuurimisi. Soovijad saavad individuaalset arvutialast algõpet.

2010 mindi üle elektroonilisele laenutusele. Sellele eelnenud teavikute inventuuri käigus eemaldati kogust mittevajalik ja aegunud kirjandus. Kogude seis 2010. aasta lõpuks oli 7891 raamatut ja 92 aastakäiku ajakirju. Alustatud on ajakirjade elektroonilise laenutusega.

Raamatukogu töötajad:

Lilli Tõra 1929–1930	Helga Noortoots 1951–1952
Arno Tamberg	Eha Rist 1953–1978
Erna Tomson	Kaja Kalda 1978
Õie Kolberg 1949–1951	

Kontaktandmed:

Tel: 785 1467

E-posti aadress: kaja.kalda001@mail.ee

Postiaadress: Vastseliina skj, Loosi, 65260 Võrumaa

Juhataja: Kaja Kalda

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja, Loosi naisseltsingu liige.

Huvialad: käsitöö, lugemine, ravimtaimed.

Vana-Vastseliina raamatukogu

Tsäpsi Rahvaraamatukogu Seltsi raamatukogu asutati 1923. aastal. 283 raamatut asusid Tsäpsi algkoolis õpetajate toa kapis. Raamatukogu oli avatud suvel pühapäeviti ja talvel iga päev kella 15–17. Selts korraldas kursusi ja pidusid, viimastest saadud tulu kasutati raamatute ostmiseks.

1949. aastal töötas raamatukogu remonditud ruumides, seintel olid kirjanike pildid ning autahvel. Kuus anti välja kaks seinalehte ning korraldati kaks põllumajanduslikku loengut. Lugemislaua olid loomakasvatustlikud brošüürid, suurt huvi pakkus ümbruskonna rahvale kolhoosiaineline koguteos „Uued sihid“. Korraldati kirjandusõhtuid täiskasvanutele ja lastele, viimastega arutleti Enn Kippeli teose „Meelis“ üle. 1955. aastal koliti uutesse ruumidesse ja raamatukogu nimetati ümber Illi raamatukoguks. 1956 korraldas Asta Tammsalu Tsäpsi algkooli ruumides Anna Haava elu ja loomingu põhjal kirjandusõhtu.

1963 kolis raamatukogu Vana-Vastseliina mõisnike Liphartite jahimajja. 1965 asus raamatukogutööle Tiiu Pihla. 1979–1998 kandis raamatukogu Vahtseliina raamatukogu nime. Praegune teeninduspiirkond kuulus aastatel 1960–1997 Meremäe külanõukogu (hiljem valla)

Vastseliina vald

koosseisu. 1998. aastast tegutsetakse Vana-Vastseliina raamatukogu nime all. Raamatukogul oli laenutuspunkt Kaperas farmides ja osakonna kontoris ning hiljem kaupluses. Tiiu Pihla laenutas raamatuid Meeksi ja Möldri külas rändkaupluse peatuspunktides, saades selleks sovhoosilt toetust. 1989 hakati Tiiu Pihla initsiatiivil taastama Kapera koolimaja, mis töötas aastatel 1991–1998 ja pärast sulgemist on Vana-Vastseliina Raamatukogu Seltsi (asutatud 1995) kasutuses raamatukogu teeninduspunktina.

Tiiu Pihla taotles mitme projekti kaudu raamatukogule raha: nii muretseti arvutid, koopiamasin ning kodulootoale stendid ja vitriinid. Kodulootuba avati 1999. aastal, mille puhul kirjutas Aleksander Krull külalisteraamatusse: „On väga hea meel, et Vana-Vastseliina raamatukogus nii suurt tähelepanu pööratakse kodukandi mineviku talletamisele.”

Raamatukoguhoonele oli aastate jooksul tehtud vundamendita juurdeehitisi, mistõttu maja vajus ja riiulitele tuli panna toed. Kuna raamatukogu asus teisel korrusel, siis varitses pidevalt allakukkumise oht. Sovhoosi kaotamise järel koliti pärast väikest remonti 1993. aastal samas majas parematesse ruumidesse, kuid ikkagi oli talvel nii külm, et kütmisest hoolimata külmusid lilled ja vahel ei saanud tööruumides kindaid käest võtta. 1998. aastal, kui oldi tagasi Vastseliina valla koosseisus, üritati projektide kaudu raamatukogu renoveerimiseks raha saada. 2001 saabus positiivne vastus põllumajanduspiirkondade programmist. 5. juuni 2002 oli rõõmus päev, mil täitis Tiiu Pihla kauaaegne unistus – raamatukogu avati uutes avarates, heledates ja soojades ruumides.

1994 külastas Eestit Kanadas elav Kalju Kaur, kellega kohtumise tulemusena saadi väliseesti raamatute võrra rikkamaks. Alates 1996. aastast on korraldatud kodukandipäevi, algul Vana-Vastseliinas, hiljem Kaperas. Need on olnud huvitavad kultuuri- ja kodulooliste ettekannete ning näituste poolest. 2003 tähistati raamatukogu 80. ja 2005 seltsi 10. tegevusaastat.

Raamatukogus on aastakümnete jooksul esinenud Kaido Kama, Virve Osila, Maia Planhof, Voldemar Kuslap, Johannes Kert, Lembit Kaldamäe, Richard Kalmet, Liina Valper, samuti kohalikud rahvalaulikud ja jutuvestjad. Lastega on õpitud lühinäidendeid ja koostatud kirjandusteoste põhjal instseneeringuid, näiteks Eno Raua „Naksitrallid” ainetel. Alates 2000. aastast on Tiiu Pihla organiseerimisel käidud Eestimaa kultuuriloolistes paikades: Palamusel, Kurgjal, Albus, Sangastes, Taageperal, Helves, Viljandis jne.

2005 tähistati Kaperas sündinud skulptori Paul Horma 100. sünniaastapäeva kunstniku poja Peet Horma osavõtul. 2006 Täiskasvanud õppija nädalal toimus „Hea tuju päev” ja raamatukogupäevadel kohtus lugejatega kauaaegne ajakirjanik Liina Valper. 2007 esinesid Vastseliina Sanatoorse Internaatkooli töötajad näidendiga Oskar Lutsu teoste ainetel. Täiskasvanud õppija nädalal toimus Europe Direct Võru teabekeskuse internetialane koolitus. 2008 tähistati Eesti Vabariigi 90. aastapäeva. Külastati Eesti Rahva Muuseumi ja Tartu Ülikooli Botaanikaaeda. Oktoobris tutvustas Tartu Kunstikooli maaliõpetaja Kadi Kreis Hollandi maalikunstniku Johannes Vermeeri elu ja loomingut. 2009 meenutati Vana-Vastseliina ajalugu, kuulati reisimuljeid Taimaale, toimus vestlusring „Põhjamaade raamat”. 2010 tähistati Vana-Vastseliina Raamatukogu Seltsi 15. tegevusaastat, lugejatega kohtus Võrumaa kirjamees Enn Vaino. 2011 meenutas oma tööaastaid kauaaegne Asunduse kooli juhataja Taimi Kunz. Raamatukogu on abistanud õpilasi uurimustööde kirjutamisel. Traditsiooniks on saanud naistepäeva tähis-tamine ja jõulupidu, toimuvad vestlusringid huvitavatest raamatutest ja rahvakalendri täht-päevade kommetest.

Raamatukogu koos Vana-Vastseliina Raamatukogu Seltsiga on püüdnud pakkuda ühis-tegevust ja mõnusaid koosolemisi, et mõlgutada mõtteid nii kohaliku kultuurielu kui ka Eesti käekäigu üle.

Raamatukogu töötajad:

Elsa Reil 1923–1925	Aini Kera 1958–1960
Nikolai Fluss 1925	Helle Haabsaar 1960–1963
Artur Ugur 1949	Ilme Ventsel 1963–1965
Elmar Loos 1949–1950	Tiiu Pihla 1965
Asta Tammsalu 1950–1958	

Kontaktandmed:

Telefon: 785 6840

E-posti aadress: tiupihla@gmail.com

Postiaadress: Vastseliina skj, 65201 Võrumaa

Juhataja: Tiiu Pihla

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja,

Vana-Vastseliina Raamatukogu Seltsi juhatuse liige,

Kapera Kandi Ühingu juhatuse liige.

Huvialad: lugemine, fotograafia, ristsõnade lahendamine,
kodu- ja kultuurilooline tegevus.

*Parim maaraamatukoguhoidja 2002

Vastseliina raamatukogu

Vastseliina Haridusseltsi raamatukogu asutati arvatavasti 1910. aastal. Kooli- ja seltsielu juhi Johannes Saarniidu (1898–1995) arvates võis raamatukogu asuda Vastseliina Kaubatarvitajate Ühisuse ruumides Kassi kõrtsis. Raamatukogus oli põhinimestik ja lugejatevihik. Lugemiseks võetud raamatu number kirjutati lugeja nime alla ja raamatu tagastamisel kriipsutati see läbi. I maailmasõja lõpuaastatel jäi raamatukogu peremeheta, sest haridusseltsi tegevus lõpetati. Seoses Vastseliina Laulu- ja Mänguseltsi asutamisega 1925. aastal hakkas vallamajas uuesti tööle ka raamatukogu. Saarniit võttis Vastseliina Laulu- ja Mänguseltsi esimehena osa kursustest, mis haridusministeerium raamatukoguhoidjatele korraldas. Seal omandatud teadmiste alusel seadis ta sisse kümnnendliigitussüsteemi ja kataloogid ning kartoteegid. Kui Saarniit sai Vastseliina algkooli juhatajaks, viidi raamatukogu vallamajast koolimajja ning ta töötas algkoolijuhataja töö kõrvalt ka raamatukoguhoidjana, selle eest eraldi tasu saamata. Raamatukogu tegevuse korraldamiseks loodud toimkonda kuulusid peale Saarniidu veel E. Mattisson ja A. Eller. 1930. aastal tehtud revisjoni protokolli andmetel oli raamatukogu avatud vajaduse korral igal ajal, lugejaid oli 111. Riigi ja valla toetussummasid – kummaltki 50 krooni – kasutati kirjanduse

muretsemiseks. Saarniit korraldas 1. detsembril 1935 raamatuaasta tähistamiseks seltsimajas raamatunäituse: ta tellis toimetustelt kõigist tol ajal ilmunud ajalehtedest ja ajakirjadest ühe eksemplari, ka neist, mis olid ilmumise juba lõpetanud. Eesti ajakirjanduse kõrvale asetas ta võrdluseks Prantsuse päevalehti. Nähtu põhjal võisid kõik veenduda, et meie lehed ei jäänud milleski alla ja trükitehniliselt isegi ületasid Prantsuse omi. Raamatukogu asus koolimajas kevadeni 1941. Kuni 1950. aastani on andmed raamatukogu asukoha ja töötajate kohta ebatäpsed.

1. oktoobril 1950 loodi Vastseliina rajoon ja raamatukogu nimetati Vastseliina rajooniraamatukoguks. Töötajate ülesandeks oli rajooni teisi küla- ja kolhoosiraamatukogusid kontrollida, meetoodiliselt nõustada, abistada ja piirkonna raamatukogutöötajatele seminare korraldada. Vastseliina rajooni loomise järel asutati Vastseliina lasteraamatukogu, mis kuni 1996. aastani tegutses eraldi. Vastseliina rahvamajja koliti selle valmimise aastal – 1956.

Esimene arvuti koos printeri ja UPSiga osteti 1998. aastal raamatukogu rahataotluse alusel Eesti Kultuurkapitalilt. Elektroonilist andmebaasi asuti koostama tarkvaraprogrammiga "Kirjasto 3000", kuid alates 2004. aastast hakati kasutama veebipõhist programmi RIKS.

7. oktoobril 2005 avati kultuuriminister Raivo Palmaru osavõtul raamatukogu uued ruumid. Kolme ruumi kokkuehitamise tulemusena saadi juurde ligi 50 m² pinda. Sisekujundaja kaasabil kujundati raamatukogu lugejasõbralikuks, omanäoliseks ja stiilseks. Novembris 2006 alustati elektroonilise laenutamise vaadatavatele, et kogu fond polnud veel arvutisse sisestatud.

Raamatukogu kutsel on lugejatega kohtumas käinud Maia Planhof, Virve Osila, Ilmar Särg, Enn Vaino, Lehte Hainsalu ja Leelo Tungal. 8. aprillil 2006, kui Vastseliina rahvamaja koos raamatukoguga tähistasid 50. tegevusaastat kontsertaktusega, oli renoveeritud raamatukogu külalistele avatud. Sai vaadata selleks puhuks koostatud näitust „Vanad trükised silmitsi ajaga“. Näitusel eksponeeritud trükised pärinesid Vastseliina koduloomuuseumi fondist ja nende seas oli ka Vastseliinas 1950–1960ndatel aastatel välja antud ajalehti Kolhoosi Küla, Traktorist, Isetegevuslane. Koopiatena olid väljas 1929.–1930. aastal ilmunud Vastseliina Visked raamatukogu oma kogudest.

29. novembril kohtusid kolmanda kirjanikustuuri „Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes“ raames Vastseliina gümnaasiumis õpilastega kirjanusajakirja Värske Rõhk tegijad:

peatoimetaja Priit Kruus, reklaamijuht Edvin Aedma ja noorkirjanik Diana Leesalu. Raamatukogupäevade „Lugedes rikkamaks“ järelkajana tutvustas ja müüs Sirje Kari 14. novembril raamatukogus Maalehe kirjastuse raamatuid.

5. detsembril kohtus lugejatega endine vastseliinlane ja ajakirja Noorus peatoimetaja, 2006. aasta Rukkiräägu preemia laureaat ning mitme raamatu autor Vello Pilt.

2007. aasta veebruaris, Riigikogu valimiste eel, olid raamatukogus külas Ivi Eenmaa ning Inara Luigas. Viimane esitles oma raamatut „Setu toidud“. Raamatu- ja raamatukogujuttude kõrval vesteldi neil kohtumistel loomulikult päevapoliitikast. Mõlemad osutusid märtsis Riigikokku valituiks.

Ürituse "Eesti kirjanikud eesti raamatukogudes" raames tulid rahvaga kohtuma Eesti Kirjanike Liidu esimees Karl Martin Sinijärv ning liikmed Teet Kallas, Indrek Hirv ning Sven Kivisildnik. Kirjanikud võtsid vaheldumisi sõna ja vastasid küsimustele. Detsembris toimus Eesti Vabariigi 90. aastapäevale pühendatud 3-osalise mäluängi I voor, mille küsimused koostas raamatukogu juhataja. Märtsis külastasid raamatukogu lasteaiaväe vanema rühma lapsed. Kuulati raamatukogutundi ja koos kasvatajaga valiti ühiseks lugemiseks raamatuid. 2008 toimusid vabariigi juubeliürituste raames alustatud mäluängi II ja III voor. Võitjatest teatati avalikkusele pidulikult kontsert-aktusel. Sama ürituse ühe osana avati raamatukogus vallavanema ja volikogu esimehe osavõtul Eesti Vabariigi juubeliaasta näitus „Nimed ja ajad eestlaste maal läbi üheksa aastakümne“, millega kajastati raamatukogu kogudest pärinevate trükistega Eesti Vabariigi sündimise ja kasvamise lugu kümneaastaste tsükliks. Veel oli avatud raamatunäitus „Eesti riiki elulugudes“ ning fotode väljapanek „Vanad majad jutustavad“, kus võis näha Vastseliina erinevaid hooneid esimese Eesti Vabariigi perioodist. Kirjaniketuuri röömustasid Vastseliina kirjandushuvilisi noored autorid Kaarel B. Väljamäe, Urmo Mets, Carolina Pihelgas ning Hanna Kangro kirjandusrühmitusest Purpurnust Org.

Augustis 2009 tehti teavikute inventuuri. Rahvamajaga koostöös viidi läbi neli mäluängi teemal „Rännak läbi aastaaegade“, alapealkirjadega: "Talv. Kevad. Suvi. Sügis". Küsimused koostas, esitas ja vastuseid teadustas raamatukogu juhataja Lea Lillemets. Rahvamaja osaks jäi korralduslik pool, punktiarvestus ning auhinnad. Täiskasvanud Õppiia Nädala karjäärinõustamise päeval said soovijad personaalselt kohtuda karjäärinõustaja Heli Hillepiga.

Laste lugemise elavdamiseks korraldati aprillis lasteraamatupäev. Kordamööda käisid raamatututvustusi kuulamas Vastseliina gümnaasiumi alg- ja põhiaseme õpilased koos

Vastseliina vald

klassijuhatajate ja kirjandusõpetajatega. Raamatuid tutvustasid Eve Timmi ja Helle Laanpere Võrumaa keskraamatukogu lasteosakonnast. Edgar Valteri 80. juubeliaastal korraldati oktoobris Edgar Valteri päev, kuhu kaasati gümnaasiumi õpilased 1.-6. klassini, Meremäe põhikooli õpilased ning kohaliku lasteaia vanema rühma lapsed. Kirjaniku elu ja loomingut tutvustavaid esitlusi viisid rahvamaja saalis ja „valges toas“ paralleelselt läbi Helle Laanpere ja Eve Timmi („Tarnamätaste teekond Pokuraamatusse“). Esitluste ajaks pani raamatukogu saali välja põhjaliku raamatunäituse „Võlukepiga mees“ Edgar Valteri kui kirjaniku ja raamatukunstniku poolt illustreeritud ja kirjutatud trükistest. Kuna raamatukogupäevade ettelugemise päeva teemaks oli „Loeme Valterit“, käis raamatukogus gümnaasiumi I klass, kellele raamatukogu juhataja luges laste enda soovil katkendeid „Pokuraamatust“.

Lugemisaastal korraldati jututunde algklasside õpilastele ja lasteaialastele, tutvustati peamiselt viimastel aastatel ilmunud raamatuid, eesmärgiga tekitada lastes huvi lugemise vastu ja süvendada raamatukogus käimise harjumust.

Rahvamajaga koostöös korraldati märtsis, aprillis ja mais kolm „lugemisaasta mälu-mängu“, auhinnad – raamatupoe kinkekaardid – osteti seekord raamatukogu eelarvest. Aprillis kohtuti Setumaa kirjamehe ja tõlkija Ilmar Vananurmega, kes tutvustas oma seniseid tegemisi, luges ette veel ilmutamata tekste ning vahepaladeks mängis karmoškat.

Järjepidevalt on raamatukogu tegelenud kodulooliste tekstide kogumisega. Nii on läbirääkimiste tulemusena saadud raamatukogule gümnaasiumiõpilaste neid kodu-uurimistööde koopiaid, mis puudutavad Vastseliinat ja selle lähemat ümbrust, mõnikord ka naabervaldu, kui need on kuulunud ajaloolise Vastseliina kihelkonna alla. Raamatukogu on abistanud õpilasi omaltpoolt kodu-uurimistööde kirjutamisel. Eriti on leidnud kasutamist raamatukogule originaalkäsitõlkide koopiadena hangitud Vastseliina kooli- ja kultuurijuhid ning raamatukoguhoidja Johannes Saarniidu (1898-1995) käsikirjalised mälestused kuues köites.

Raamatukogu töötajad:

Voldemar Pant 1921	Ilme Truup 1961-1964
Evald (Wiidrik) Toom 1925	Eva Absolon 1975-1976
Johannes Saarniit 1930-1940	Reet Niidu 1971-1975
Aleksander Eller 1930	Evi Tulev 1975-1977
Karin Vaide (Olesk) 1941	Maria Aasa (Lillmaa) 1976-1983
Jenny Süving 1950-1951	Ülle Viijar 1977-1979
Ellen Org 1951-1955	Aili Parv 1979-1984
Linda Markna 1952-1955	Ülle Siska (Vesper) 1983-1985
Ellinor Liivak; Harda Anton 1955-1957	Hele Ojamaa 1985-1986
Salme Morel 1957-1958	Helgret Tasso 1986-1987
Milvi Alvela (Kalde) 1958-1961	Vaike Juhkam 1987
Hilda Markna (Trallmann) 1956-1961	Lea Lillemets 1996
Helju Mürsepp 1961-1975	

Vastseliina lasteraamatukogu töötajad:

Eha Kõiv (Kutsar) 1951-1952	Ilme Truup (Vardja) 1956
Raissa Kulikova ; Helmi Kraani 1953-1954	Helju Mürsepp 1956-1961
Maia Frey 1953-1955	Hilda Markna 1961-1975
Evi Kalder 1954-1955	Helgi Teppo 1975-1983
Veera Luts 1955-1956	Lea Lillemets (Tomson) 1983-1995
Friedrich Meri 1955-1959	Hele Ojamets (Hussar) 1985-1988

Kontaktandmed:

Telefon: 785 1041

E-posti aadress: leali@hot.ee

Postiaadress: Vastseliina skj, 65201 Võrumaa

Juhataja: Lea Lillemets

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige

Huvialad: klaasvitraažiga tegelemine, lugemine, ristsõnade lahendamine.

***Parim maaraamatukoguhoidja 2006**

Raamatukoguhoidja: Vaike Juhkam

Huvialad: aiandus, kokkamine, käsitöö, joonistamine, lugemine.

Kirepi raamatukogu

27. aprillil 1949 anti Jaani raamatukogu raamatud üle vastloodud Uue-Kasaritsa raamatukogule, seega võib Kirepi raamatukogu alguseks pidada eelnimetatud kuupäeva. Raamatukogu asus Palometsa külas Pinosu talu ühes 16 ruutmeetrilises toas. Raamatuid oli arvel 912. Need asusid kapis. Raamatukogu juhatajana hakkas tööle Leida Kaarna. 1961 koliti raamatukogu Haagivangu tallu, kus asus ka Uue-Kasaritsa rahvamaja. Raamatukogu käsutusse sai 2 tuba üldpinnaga 60 m². Kogud olid kasvanud neljakordseks. 1963 asus raamatukogu juhatajana tööle Elenora Mägi. 1968 likvideeriti rahvamaja ja sealsetesse ruumidesse paigutati Võru rajooni raamatukogudevaheline vahetuskogu. 1969 võttis raamatukogu töö üle Valentine Mägi. Raamatuid oli selleks ajaks 12054 eksemplari, mis oli piirkonna elanike arvuga võrreldes üleliia suur – kõiki nimetusi oli kaks-kolm eksemplari. Mittevajalikud eksemplarid anti vahetuskogusse. 1969 lõpul oli raamatuid arvel 6841. 1979 nimetati raamatukogu ümber Palometsa külaraamatukoguks.

3. mail 1994 avati Kose alevikus Valgjärve 4 keldris raamatukogu laenutuspunkt, et lähikonna elanikel oleks võimalik ühel päeval nädalas raamatuid laenata. Mitmete asjaolude

Võru vald

kokkulangemise tõttu – Palometsa raamatukogu asus tagastatavas majas ja laenutuspunkti kasutajaskond suurenes – otsustati tuua raamatukogu Kosele. 2000. aasta suvel ostis Võru vallavalitsus Kosel neljatoalise korteri ja seda hakati renoveerima. 13. novembril 2000 avati raamatukogu Kosel Valgjärve 6. Raamatukogu nimetati Kirepi raamatukoguks. 2001. aasta lõpul muretseti tarkvaraprogramm KIRJASTO 3000 ja alustati elektronkataloogi koostamist. 2002 avati kahe arvutiga internetipunkt, mille kasutamine oli väga intensiivne – pidevalt olid järjekorrad. 2007 vahetati vanad arvutid uute vastu. Praegu on raamatukogul neli arvutit: üks tööarvuti juhatajale ja kolm külastajatele. Arvutikasutajate järjekorrad on kadunud, sest väga paljudel on kodus arvutid.

Raamatute ja perioodika kogu on peaaegu kahekordistunud, aga pind on jäänud samaks, seetõttu kimbutab ruumikitsikus. Lastekirjanduse paremaks paigutamiseks muretseti kümme uut riiulit ja lastele sisustati eraldi tuba.

Ruumipuudusel ei saa korraldada suuremaid üritusi, seetõttu on esitatud väikestele huvigruppidele raamatuülevaateid ja korraldatud individuaalset arvutiõpet. Väärtkirjanduse tutvustamiseks on kujundatud temaatilisi väljapanekuid. Lastele on korraldatud kooslugemisi, luuletustele illustratsioonide tegemist, tutvustatud rahvakalendri tähtpäevi ja raamatukogu kasutamist. Lugemishuvi äratamiseks on koostatud temaatilisi raamatu-väljapanekuid: raamatud aastaaegadest, krimijutud, eesti muinasjutud, looduskirjandus, muistsetest aegadest jms.

2010. aastal oli raamatukogus uuendusremont. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Leida Kaarna 1949–1963
Elenora Vorms (Mägi) 1963–1969
Valentine Mägi 1969

Kontaktandmed:

Telefon: 786 4635

E-posti aadress: kirepirmt@hotmail.ee

Postiaadress: Kasaritsa sjk Valgjärve 6 Kose alevik, 65502 Võrumaa

Juhataja: Valentine Mägi

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige

Huvialad: kirjandus, matkamine.

Parksepa raamatukogu

Kungla raamatukogu asutati 1946. aastal. Esialgu asus väike kogu raamatuid Otsa talu riidekapis ja neid laenutas Kungla rahvamaja juhataja Valdeko Lepp. Mõnda aega hoiti raamatuid Kungla rahvamajas. 1952 saadi Väimela raamatukogule ruum Traksi tallu, kus raamatukogu sisustus koosnes töölauast ja kahest raamatukapist ning paarist kolhoosilt laenatud toolist. Veel 1955. aastal oli kasutusel petrooleumilamp ja raamatukogu asus 12 m² suuruses küttekoldeta ruumis. Alles 1963 koliti remonditud ahiküttega tuppa. 1968 anti raamatukogule üks tuba juurde.

Aastatel 1968–1973 korrastati kataloogid, saadi uued raamaturiulid. 1970ndatel aastatel oli raamatukogul hea koostöö Väimela 8klassilise kooliga (praegune Parksepa keskkool). Viive Pähn asutas koolis laenutuspunkti, nii suurenes laste lugemus. 1973. aastal asus raamatukogus tööle Elvi Määr. Tema eestvõttel hakkasid toimuma raamatukogutunnid, vestlused ja kirjandusõhtud: kohtuti Paul Haavaoksa, Paul Kuusbergi ja Mats Traadiga. 1978 korraldati koostöös kooli ja Võru EPT klubiga Anton Hansen Tammsaare 100. sünniaastapäevale pühendatud kirjandusõhtu „Mõte peab tõe kandma“. 1979 nimetati raamatukogu ümber Raiste raamatukoguks.

1980ndate algul tegeldi paikkonna kultuuriloo ja raamatukogu ajaloo uurimisega. Töö oli Elvi Määri jaoks huvitav ja tulemuslik: 1984. aasta üleriigilisel raamatukogukroonikate ülevaatusel sai Raiste raamatukogu teise koha. Lugejaid oli 250–300 ja aastast laenutati umbes 5000 raamatut ja ajakirja. Majanduslik olukord oli väga halb, sest vana talumaja oli täiesti amortiseerunud. 1990ndatel aastatel alustatud erastamise käigus anti Nõukogude võimu poolt ära võetud Traksi talu elumaja tagasi õigusjärgsele omanikule. Võru vallavanem Helgi Riigov võimaldas raamatukogule Parksepal Kanariku 7 15 m² suuruse toa, kuhu paigutati uuemad raamatud ja perioodika. Põhilise osa kogust võttis Elvi Määr oma kodumajas Raiste külas asuvasse laenutuspunkti. 25. juunil 1994 toimus Elvi Määri initsiatiivil esimene kodukandipäev Kungla rahvamajas, see kujunes üle 200 osavõtjaga sisukaks ja meeleolukaks rahvapeoks. Novembris 1997 tähistati Tagakülalt pärit Vabadusristi ja Kotkaristi kavaleri, arhivaari ja kodu-uurija Hugo Tulnola 100. sünniaastapäeva. Raamatukogu 50. tegevusaasta juubelipidu toimus Parksepa keskkooli aulast: olid aktus ja kontsert ning agaramatele lugejatele kingiti raamatuid. Koostöös Kuldre raamatukoguga tähistati Marie Heibergi 110. ja Bernard Kangro 90. sünniaastapäeva. Oktoobris 2000 tegi Elvi Määr Võru vallavalitsusele taotluse laiendada raamatukogu tegevuse lõpetanud munitsipaal-ettevõtte Parksepa ruumide arvel.

Raamatukogu renoveeriti 2001. aasta suvel, pidulik avamine toimus 9. oktoobril 2001. 2002. aastast kannab raamatukogu Parksepa raamatukogu nime. 2003 laiendati ruume veelgi. 100 m² suuruses raamatukogus avanes nüüd võimalus korraldada peale raamatunäituste ka foto- ja kunstinäitusi.

Aastatel 2003–2006 toimusid kohtumised kirjanike Lehte Hainsalu, Erik Tohvri, Marje Ernitsa, Ilmar Särje, Mihkel Muti, Asta Põldmäega. 8. aprillil 2006 tähistati pidulikult raamatukogu 60. tegevusaastat.

2004 algas raamatukogus arvutiajastu. Sügiseks 2006 valmis raamatute elektronkataloog. Aasta hiljem, kui vanad ja aeglaselt arvutid uute vastu välja vahetati, sai alustada elektroonilise laenutamise. Kuigi internet jõudis paljudesse kodudesse, kasutati raamatukogu arvuteid aktiivselt infootsinguteks, e-teenusteks jne.

Traditsiooniliselt toimusid igal aastal kohtumised kirjanikega. 24. oktoobril 2007 olid külas Helga ja Enn Nõu.

Eesti Vabariigi 90. juubeliaastal pidas raamatukogus kaks loengut ajaloolane Valdur Raudvassar: „Eesti Vabariigi sünd ja Vabadussõda“ ning „Vabadussõda ja Tartu rahu“. 26.

Võru vald

märtsil oli külas Teet Kallas. Ellen Niidu 80. sünnipäeva tähistati Parksepa lasteaias kirjandushommikuga „Midrimemme sünnipäev“. 2008 oli edukas aasta – tunduvalt kasvas lugejate, laenutuste ja külastuste arv. Programm RIKS võimaldas jälgida teavikute õigeaegset tagastamist. 18. veebruaril 2009 oli meeleolukas „Küünlakuu kirjanduspäev“ 30 osavõtjaga. Ajaloolane Milvi Hirvlaane rääkis teemal „Jakob Hurt ja tema aatekaaslased“, Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi teadur Aimi Hollo tutvustas artiklite kogumikku „Viruskundra“, Aarend Kabun esitas oma luulet ja Kadri Laube musitseeris lõõtspillil. 11. novembril külastas Parksepat paljude lemmik Enn Vaino. Märtsis 2010 esitles endine pedagoog Ilme Vahtra oma kodu- ja kultuuriloolise raamatu „Kodukandi radadel“ esimest osa. Sügisel, Parksepa kooli 135. aastapäevaks, ilmus raamatu teine osa. Lugemisaastal arendati koostööd Parksepa Keskkooli raamatukoguga ja Parksepa lasteaiaga. 22. aprillil oli lasteaias Ernst Ennole pühendatud kirjandushommik, mille ettevalmistamisele aitas palju kaasa lasteaiadõpetaja Tiiu Kahar. Koolis toimusid Ilon Wiklandi kirjandushommik ja suurepärase muinasjutuvestja Helju Kalme mitu jututundi. 2010. aastal oli 446 lugejat, raamatukogu külastati 7540 korral ja laenati 15097 teavikut, mis kinnitab Parksepa kandi rahva suurt lugemishuvi. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Valdeko Lepp 1946–1948	Vaike Kõiv 1957–1968
Endla Abel 1948	Veera Külaviir 1968–1971
Kalju Mõttus 1949	Viive Pähn 1971–1973
Liidia Vent 1949–1956	Elvi Määr 1973

Kontaktandmed:

Telefon: 785 0515

E-posti aadress: elvima@hotmail.ee

Postiaadress: Väimela sk, 65501 Võrumaa

Juhataja: Elvi Määr

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, ERÜ maaraamatukogude sektsiooni juhatuse, MTÜ Järjehoidja, MTÜ Tagaküla Laulu- ja Mänguseltsi liige.

Huvialad: lugemine, aiandus, kodu-uurimuslik töö.

*Parim maaraamatukoguhoidja 2001

Puiga raamatukogu

Kasaritsa Haridusseltsi raamatukogu asutati 1918. aastal. Raamatukogul oli kolm osakonda: Jaani ja Sammuka koolimajas ning Kasaritsa vallamajas. 1923. aastal saadi haridusministeeriumilt 1500 marka toetust, 1925 toetas omavalitsus raamatukogu 6400 margaga. 1926. aastal oli raamatukogu avatud pühapäeviti kella 9–11 ja 15–17. Tagastustähtaja ületamisel tuli maksta iga hilinenud päeva ja raamatu eest viivist. Sõja-aastatel hävis palju raamatuid ning osa lihtsalt kanti laiali. 1. septembril 1944 alustas Kolepi mittetäieliku keskkooli ruumides tööd Kolepi rahvaraamatukogu. Raamatud olid klassiruumis kapis. 1945. aastal oli 28 lugejat, enamikus õpetajad, harjutustest osa võtvad isetegevuslased ja õpilased. Raamatuid oli 902, kuid nagu üks lugeja meenutab: „*Õigust öelda ei olnudki midagi lugeda, vanad eesti kirjanike raamatud olid juba ammu läbi loetud, uut pakkuda oli vähe.*” 1946. aastast kandis raamatukogu Kasaritsa valla rahvaraamatukogu nime.

1947 koliti raamatukogu Kasaritsa vallamajja omaette 12 m² suurusesse ruumi, kus raamatud sai asetada riiulitele. Raamatud võeti põhinimestikus arvele, liigitati ja kataloogiti. Organiseeriti üks raamatunäitus, neli ettelugemist ja kolm suuremat üritust. 1948.

aastal oli kogus 1995 raamatut. Laenutusi oli 4260, koju viidi raamatuid üheteistkümnele perele. 1950. aastal oli lugejaid 205, tellitud oli viis ajalehte ja üheksa ajakirja. Oktoobris 1950 alustas raamatukogutööd Koidula Needo (Perk) (1927–2011). Samast aastast kandis raamatukogu Vana-Kasaritsa külaraamatukogu nime. 1950ndatel aastatel sai nõutekohaselt korda tähestikkataloog. Rändraamatukogu, kus raamatuid laenutas P. Soboleva, asus Lembitu kolhoosis. 1957 saadi kataloogikapp ja kaks riiulit. 1960 koliti raamatukogu samas majas olevatesse endise külanõukogu ruumidesse. 1961 organiseeriti elav ajaleht „Pühapäevaõhtu kõigile”. 1964 tähistati Anna Haava ja Juhan Liivi 100. sünniaastapäeva. 1965. aastal omistati raamatukogule eesrindliku raamatukogu nimetus. Organiseeriti üritus „Välk ja piksekaitse” koos õppefilmi „Välk” vaatamisega. 1970ndate aastate loetavaimad raamatud olid Heino Kiige „Tondiõomaja”, Liviu Rebreanu „Ion”, Stefan Zweigi „Maria Stuart”. Rahvusvahelisel raamatuaastal tegi Koidula Needo koolis ettekande raamatu ajalooost. 1973. aastast alates viidi raamatuid lastepäevakodusse ja sovhoosi kontorisse. 1976 pälvis lugejate tähelepanu näitus „Kevad koduaias”. 1977 oli aasta ringi avatud raamatunäitus „Suure Oktoobri teel”, samuti tähistati Oskar Lutsu 90. sünniaastapäeva. 1978 toimus raamatunäitus „Anton Hansen Tammsaare 1878–1978”. 1979 sai suure vaevaga tehtud remont, Koidula Needol tuli ise töömehed otsida ja neid oma kulul toita. 1980 meenutati raamatukogus spordiveteranidega suuri spordipäevi Kirepil, millest võttis osa Johannes Kotkas. 20. septembrist 1. oktoobrini toimus inventuur: arvel oli 6342 raamatut, kohal 5600 ja lugejate käes 742.

1981 oli Kasaritsa raamatukogus 298 lugejat ja laenutati 6397 raamatut. Toimused arutelud teoste „Telefonineiu” ja „Aprillipäev” üle, raamatukogudevahelises sotsialistlikus võistluses saadi kolmas koht. 1982 küündis lugejate arv esmakordselt üle 300. Samal aastal analüüsi perioodika laenutusi aastatel 1976–1981, loetavaimaks osutus Sotsialistlik Põllumajandus. 1983. aastal oli lugejaid 305, laenutusi 7017, raamatuüritusi 67. 1986 tähistati teaduskonverentsiga Friedebert Tuglase 100. sünniaastapäeva. Lasteraamatunädala raames korraldati õhtu „Isa, ema ja meie sovhoosi klubis”. 1987 teenindati ka Käätsa elanikke, sest raamatubuss sinna ei käinud. 1989 oli raamatukogus 9568 raamatut ja 279 lugejat. 1994. aastaks oli raamatute arv tõusnud 10120ni, samal aastal avati Puiga koolimajas raamatukogu laenutuspunkt.

1996 aprillis koliti Kasaritsa raamatukogu täielikult üle Puiga koolimajja, vanas kohas jäi edasi tegutsema laenutuspunkt. Raamatukogu juhatajaks sai kunstnikuharidusega Maire

Noormaa. Et raamatukogu toodi koolimajja, suurenes tunduvalt lugejate arv – 1999. aastal oli neid 502. 2000 märtsis toimunud Friedebert Tuglase mälestuspäeva puhul oli avatud raamatunäitus kirjaniku loomingust. 1. märtsist 2002 kannab raamatukogu Puiga raamatukogu nime.

Õpihimulised täiskasvanud on Maire Noormaa kui koolitaja avastanud laste kaudu. Ta annab Puiga põhikooli lastele kunstiõpetust ning on aastaid olnud savi- ja nahkehistöö ringi juhendaja. Laste tööd on pannud tema kolleege küsima, kas nad ei saaks ka midagi nii toredat luua. Aastast 2008 tegutseb raamatukogu juures täiskasvanute õpiring Parempööre. „Et kõik läheks ikka paremaks,” põhjendas Maire Noormaa lühidalt. Koos käiakse kord kuus ja rõhk on isetegemisel. Maire Noormaa arvab, et omatehtud isiku-pärased asjad, millel on n-ö hing sees, on jälle minev kaup. Vastukaaluks vahepealsele uue maailma asjade survele. Õpingis on tehtud lilleseadeid, valmistatud õnnitluskaarte, kaunistatud nõusid, õpitud laastule maalimist jne. Maire Noormaa ise käib igakuistel koolitustel, mida korraldatakse raamatukoguhoidjatele. „Raamatute sees on hea õppida,” nimetab ta oma viimase aja parimad koolitajad.

Majanduslikel kaalutlustel lõpetati 2010. aasta lõpus Kasaritsa laenutuspunkti tegevus. 🌲

Raamatukogu töötajad:

Aleksander Tuvikene 1918	Renate Mürk 1947–1950
Leonhard Orav	Koidula Needo (Perk) 1950–1956,
Ott Jõeloo 1944	1959–2010
Vladimir Jõeloo 1945–1946	Õie Laanekivi 1957–1958
	Maire Noormaa 1996

Kontaktandmed:

Tel/faks: 782 8083

E-posti aadress: maire.noor@mail.ee

Postiaadress: Kasaritsa sjk, 65502 Võrumaa

Juhataja: Maire Noormaa

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, MTÜ Järjehoidja liige.

Huvialad: lugemine, savitööd, nahatööd,
ruumide kujundamine, dekoratiivkunst,
lasteringide juhendamine, kunstipäevade korraldamine.

*Võrumaa aasta koolitaja 2008

Võrumaa Keskraamatukogu

Võru linna avalik raamatukogu avati 1. augustil 1909. Linnavalikogu otsuse „Määrused Võru linna maksuta avaliku raamatukogu ja lugemise-toa üle“ alusel võisid lugejateks olla kõik isikud alates 15. eluaastast. Raamatukogu asus Võru linnavalitsusega ühes majas Jüri 7 ning oli avatud iga päev kella 11–15 ja 17–22. Raamatuid sai koju laenata teisipäeviti ja neljapäeviti kella 20–22, tagastustähtaeg oli kaks nädalat ning viivis üks kopikas iga hilinenud päeva eest. Esimene raamatukoguhoidja oli Võru linna poeglaste algkooli õpetaja Thomas Kõpp (1870–1950), tema abiline Jenny Blum (1883–?).

1913. aastal oli raamatukokku tellitud neli eestikeelset ajalehte: Meie Aastasada, Peterburi Teataja, Postimees ja Päevaleht. Eestikeelseid ajakirju oli kolm: Aiatööleht, Käsitööleht ja Põllutööleht. Raamatuid oli 824, lugejaid 241. Raamatukogu ja lugemistuba asusid 18 m² suuruses ruumis, kus raamatute jaoks oli viis kappi. Lugemistoa sisustus koosnes kahest lauast ja kümnest toolist. Aruandeaastal 1930/1931 oli raamatukogus 2950 köidet ja 286 lugejat laenas 5435 raamatut. 1935/1936 tegevusaasta lõpul oli raamatukogus 3447 raamatut, sellest ilukirjandusteoseid 1968. Lugemislaua oli tellitud 16 ajalehte ja 14 ajakirja. Ligikaudu viie tuhande elanikuga Võru linn toetas oma avalikku raamatukogu 30 sendiga iga elaniku kohta. Lugejateks olid põhiliselt tööstuskooli õpilased, teenistujad ja

ametnikud, keda 1941. aastal oli 365. Märtsis 1943 oli kogus 5830 köidet, neist 3282 eesti, 2128 saksa ja 420 vene keeles. Võru lugejate lemmikirjanikeks olid Anton Hansen Tammisaare, August Gailit, Mait Metsanurk, August Mälk ja Oskar Luts. „Tammisaare loomingust on lugejaid köitnud tema monumentaalteos „Tõde ja õigus“, mis juba õige rohkearvuliselt võrulaste kätes on olnud. Sama teed on käinud ka Gailiti kuulus vanderselliromaan „Toomas Nipernaadi“, Mälgu teostest on lugejatele kõige rohkem meeldinud „Hukkumine“. Luts on lugejate seas loorbereid lõiganud muidugi oma lopsaka huumoriga, millest otse kubisevad tema Tootsi-lood. Huvi tuntakse uudisteoste vastu, millest raamatukogul puudust pole. Maavalitsuse vahendusel on saadud rida uuemaid teoseid, nagu S. Salmineneni „Pikk kevad“, K. Ristikivi „Võõras majas“, S. Lagerlöfi „Jeruusalemm“ ja teisi, mis suuresti aitavad lahendada Võru lugejate kirjandusnälga,“ kirjutab Võrumaa Teataja 18. märtsil 1943.

Sõjas, augustis 1944, raamatukogu hävis ja avati taas 15. novembril 1944. 1946. aastal oli raamatukogu lahti kõigil nädalapäevadel. 1948–1949 töötati Lõuna-Eesti teatri Kannel ruumides, hiljem koliti Jüri 5. 17. novembril 1948 korraldati kirjandusõhtu romaani „Noor Kaardivägi“ põhjal, mais-juunis 1949 tutvus ligi 1500 inimest A. S. Puškini 150. sünniaasta-päevale pühendatud näitusega. 1950. aasta lõpus oli raamatukogus 8797 trükist, sellest ilukirjandusteoseid 2878.

Jaanuaris 1951 alustas Võru rajooniraamatukogu rändkogu juhatajana tööd Armilda Kanep (1922–2006). Juulis 1951 koliti endisesse pastoraadimajja Tartu 42, kus raamatukogu sai enda kasutusse neli tuba üldpinnaga 92 m². Ühes toas seati sisse lugemissaal. Kolm osakonda – lugemissaal, kojulaenutus ja rändkogu – teenindasid aasta jooksul 1486 lugejat. Seda oli poolesaja võrra rohkem kui 1950. aastal.

Raamatuid osteti Võru raamatukauplusest, aga telliti ka Tallinna Bibkollektorist. 1952 koostati kaartkataloog eesti- ja venekeelsete ilukirjandusteoste kohta. Raamatukogu üritused tuli allutada nõukoguliku propaganda nõudmistele. 1953. aastal kujunes suursündmuseks lugejate konverents Galina Nikolajeva teose „Lõikus“ põhjal. ÜLKNÜ 40. aastapäevaks korraldati viktoriin „Kas tunned komsomoli ajalugu“, millest võttis osa üle 200 inimese. 1959. aastast alates nõustati metoodiliselt 47 raamatukogu. Võru linna 175. sünnipäevaks organiseeriti koostöös Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumiga temaatiline õhtu „On kallid mulle kodupaik – Võru minevik, olevik sõnas, pildis ja muusikas“. 1960 oli suureks edasiminekuks omaette sissekäiguga lugemissaali avamine. Uudse üritusena korraldati sel ajal veel kõigile kättesaamatu teleri ühisvaatamisi.

1964 alustas raamatukogus tööd Eha Tiillmann (snd 1937). 1965 valmisid Võru RSN täitevkomiteelt eduka metoodilise töö eest saadud metoodikakabinet ja kahe toa ühendamisel

40kohaline lugemissaal. 1966 oli kogude suurus 42 607 raamatut. Mais 1971 anti raamatukogule Juhan Smuuli nimi, mis kohustas raamatukogutöötajaid koguma kirjanikuga seotud materjale. 1972–1982 korraldati kirjandusvõistlusi. 1970ndad kujunesid tänu Eha Tillmannile paljude huvitavate inimestega kohtumiste aastateks: külas käisid Aksel Tamm, Ülo ja Jüri Tuulik jt.

1974 jõustunud tsentraliseeritud süsteem tähendas komplekteerimis- ja töötlusosakonna loomist ning 43 haruraamatukogu juhendamist. Samal aastal hakati maarahvale lugemisvara raamatubussiga lähemale viima. 1978 lõppes kolm aastat kestnud rahvaraamatukogude vabariiklik sotsialistlik võistlus Võru rajooni võiduga. Leiti, et Võrumaal käib rahvas sageli raamatukogus, loeb palju, kirjandusõhtud ei lähe tühjale saalile ning raamatukogud on remonditud ja nägusad. 1984 korraldati kohtumiste sari „Taas kodupaigas“, külas olid Vello Pilt, Rein Pöder jt. 1988 tõusis lugemissaalis lugejate arv esimest korda üle tuhande, see tulenes huvist uudse ajakirjanduse vastu. Suvised sajud tõid hoiuruumi hallituse ja Tartu Ülikooli raamatukogu restauraatorite juhendusel desinfitseeriti 831 köidet ajalehti-ajakirju. Tänu väliseestlaste aktsioonile „Pagulasraamat kodumaale“ ja teistele väiksematele annetustele jõudsid võrulaste lugemislauale Bernard Kangro, Valev Uibopuu, Raimond Kolga jt teosed. Veebruaris 1990 külastas raamatukogu „ütsik täht“ Raimond Kolk ja septembris tähistati kultuurimajas kirjandusõhtuga Bernard Kangro 80. sünnipäeva. 1991 saadi Nilsia sõprusvallalt kingituseks raamatubuss, mis sõitis Võrumaal ringi septembrini 1992.

18. augustil 1995 avati raamatukogu ASi Elion Ettevõtte hoone 3. korrusel Jüri 54. Samal aastal võeti esimese rahvaraamatukoguna Eestis kasutusele raamatukoguprogramm „Kirjasto 3000“, mais 1998 elektrooniline laenusmoodul väliseesti ja vana raamatu osakonnas. Eesti raamatu aasta avati ja lõpetati Fr. R. Kreutzwaldi mälestussamba juures. Lugejatega kohtusid Kati Murutar, Aita Kivi, Virve Osila, Mart Kivastik jt, organiseeriti raamatunäituste sari „200 parimat eesti raamatuvaramust“. 27. septembril 2000 tähistati konverentsiga Bernard Kangro 90. sünniaastapäeva. Aastatel 2000 ja 2002 anti välja trükised „Võrumaa kultuurikalender 2000–2001“ ja „Võrumaa kultuurikalender 2003“. Mais 2004 võeti kasutusele info- ja kataloogisüsteemi RIKS elektrooniline laenusmoodul. 2005–2006 koostati Võrumaa kirjanike galerii. Aastakümneid on maakonnaraamatukoguna nõustatud maaraamatukogusid.

Koostöös Eesti Rahvusraamatukogu teadus- ja arenduskeskusega korraldati seminar Võru-, Valga- ja Põlvamaa raamatukoguhoidjatele. Eesti Kultuurkapitali ja Ivi Eenmaa toetus võimaldas MTÜ-l Järjehoidja ellu viia 52-tunnise „Kaasaegse eesti kirjanduse kursuse“ 50-le

maakonna raamatukogutöötajale. Kuldre raamatukogu juhataja Riina Ermeli sõnul pani Tartu Ülikooli eesti kirjanduse lektor Janek Kraavi „meid uue pilguga lugema või esmakordselt lugema kord käest pandud raamatuid“.

2007 tihenes koostöö Eesti Kirjanduse Seltsiga. 6. mail viidi läbi kirjandusfestivali „Prima Vista“ unustamatu Võru päev, mil esinesid Arvo Valton, Aleksander Müller, Olavi Ruitlane, Merca jt. Oktoobris oli raamatukogus võimalik vaadata EKSi 100. tegevusaastale pühendatud juubelinäitust. Aasta jooksul eksponeeriti EKSi kirjastatud raamatuid sarjast „Elav Teadus“ ja „Suurmeeste elulood“.

Võrumaa rahvaraamatukogude töötajad, sealhulgas 11 keskraamatukogust, tutvusid juulis 2007 Turu ja Kopenhaageni linnaraamatukogude tööga. Tänu Kultuuriministeeriumi toetusele külastati Hans Christian Anderseni sünnikodu ja muuseumi. Väliseise on olnud tänu koostöösuhetele veelgi, näit mais 2008 külastati Hollandi raamatukogusid ja osaleti konverentsil *Advocacy and Libraries*. On käidud uudistamas Frankfurdi raamatumessi, tutvutud Saksa Rahvusraamatukogu, Aloja, Sigulda ja Ventspilsi raamatukogudega. 2007–2009 kestnud Võrumaa Keskraamatukogu, MTÜ Järjehoidja ja Võru Täiskasvanute Gümnaasiumi koostööprojekti „ALWE-Adult Learners Week Evaluation“ raames käidi tutvumas Dronteni raamatukoguga Hollandis.

Detsembris 2007 valmis kogumik „Raamatukogud Võrumaal“, oktoobris 2009 raamatukogu 100. tegevusaastat tähistav kogumik „Võrumaa Keskraamatukogu 100“, 2010 valmis veebilahendusena Eesti Kultuurkapitali toetusel väljaanne „Võru Maavalitsuse Bernard Kangro kirjanduspreemia laureaadid“ <http://lib.werro.ee/index.php/truekised>.

Jõudumööda on kogutud ja säilitatud vanu trükiseid. OÜ Mandragora restaureeris 11 haruldast trükist, sealhulgas „Võru 150 aastat“, „Setumaa“ ja „Valgamaa“. Eesti Kultuurkapitali Võrumaa Ekspertgrupi toetus võimaldas restaureerida 1913. aastal ilmunud „Eesti luuleilma“ ja Arvo Johari käsikirja „Omakaitse Võrumaa Maleva tegevus kaitseliidu likvideerimisest 1940.a. suvel kuni 1. jaan. 1942.a.“

Novembris 2008 reorganiseeriti Avaliku internetipunkti teenus – avalikule teabele juurdepääs tagati laste- ja teenindusosakonna Internetitöökohtade kaudu. OÜ Deltmar kuldaväärt programmeerija Meelis Lilbok tegi raamatukogu ettepanekul muudatuse programmis RIKS internetitöökoha kasutamise registreerimiseks lugejapileti või ID kaardi alusel. 2010 võimaldas Võrumaa Omavalitsuste Liidu toetus osta uue RIKS-i serveri maakonna rahvaraamatukogude jaoks. Serveri mitmetuumaline protsessor kiirendab päringute sooritamist ja tööd programmiga. Serveri dubleeritud kõvakettad suurendavad süsteemi töökindlust.

2007–2010 kaasajastati raamatukoguteenuse osutamist suuresti tänu Kultuuriministeeriumi ja Hasartmängumaksu Nõukogu toetusele. 2007 muretseti turvaväravad ja alustati teavikute varustamist turvaelementidega ning märtsis 2008 pandi väravad tööle. Kodulookogusse „Võrumaa võlub“ paigutati Võrumaaga seotud kirjandus ning mapid kodulooliste isikute, näit Paul-Valter Elkeni, Jüri Pärja jt kohta. Ajakirjad asetati kappidesse, kust on lugejatel võimalik kätte saada ka varasemaid numbreid. Projekti „Aarete saar raamatukogus“ käigus paigutati uutele riiulitele rahvusbibliograafia kogu. Projekti „Raamatukogu südame heaks“ raames muretseti uued teenindusletid kojulaenutusse ja lugemissaali, mis tegid ruumi tunduvalt valgemaks ja hubasemaks. Uusi riiuleid saadi nii kojulaenutusse kui ka lugemissaali, mis võimaldas ümber kujundada lugemissaali teabekirjanduse kogu. Uue ilme sai väliseesti- ja vana raamatu osakond, kus vahetati välja töölaud, korrastati kogu ning paigutati uued liigieraldajad.

Täiskasvanud õppija nädala ja raamatukogupäevade raames on kojulaenutuse raamatukoguhoidjad viinud läbi tarbijakoolitusi elektronkataloogi RIKSWEB tutvustamiseks. RIKSWEBi aktiivseid tarbijaid on lugejate seas rõõmustavalt palju.

2009 tähistati Võrumaa Keskraamatukogu 100. tegevusaastat. Terve aasta kestnud lugejamänguga „Kas tunned Võrumaa Keskraamatukogu ajalugu“ tutvustati esitlusmapis olevate materjalide abil raamatukogu ajalugu ning nende põhjal esitati lugejatele igal kuul kolm küsimust. Õieti vastanute vahel loositi välja raamatuid.

3. augustil Kesklinna pargis toimunud ürituse „Võru linna raamatukogu – lugemistuba 100“ eesmärk oli tähistada 100. tegevusaastat kohas, kus aastatel 1909–1944 raamatukogu asus. Tervitusega esines Riigikogu liige Ivi Eenmaa. Austati kauaaegseid lugejaid ja kohtuti kirjanike Kerttu Rakke ja Lehte Hainsaluga. Rahvajuttude ja -lauludega esinesid Piret Päär ning Marion Selgall. Arthur Adsoni raamatu „Väikelinna moosekant“ abil viis Ere Raag huvilised põnevale mõtteriännakule. 28. oktoobri erialakonverentsil esinesid ettekannetega Arthur Ruusmaa ja Erkki Peetsalu. Tervitusi toodi Eesti Rahvusraamatukogust ja Eesti Kirjandusmuuseumist ning teistest maakonnaraamatukogudest. Võru linna 225. aastapäevaks koostati rubriigis „Võru linnalegend“ viis personaalnimestikku: „Orelimeistrid Kriisad“, „Võlur San Martino de Kastrozza“, „Adam Tiganik“, „Maalikunstnik ja memuarist Ado Kisand (1929) ja „Maestro Paul-Valter Elken 1909–2007“. Eesti Filmi Andmebaasi jaoks valminud nimestik "Võrumaa film ja filmikunst" sisaldas 184 artikli kirjeid.

Rõõmu teeb inimeste lugemishuvi kasv. Lemmikuteks on kujunenud elulooraamatud, reisiraamatusari „Minu...“, nõutavad on psühholoogilised eneseabi- ja vaimu tervendamise raamatud. Väga palju laenatakse käsitöö-, aiandus- ja kodundusalast kirjandust. Viimasel ajal ilmunud huvitav noortekirjandus (S. Meyer`i „Videvik“ ja selle järjed, S. Larssoni „Lohe-

tätoveeringuga tüdruk“ jt) on toonud raamatukokku uusi noori lugejaid. Praegusel ajal loevad noored meelsasti teoste inglisekeelseid originaale. Laenutuste TOP 10 on viimastel aastatel koosnenud eesti autorite teostest, esikohal Andrus Kivirähki „Mees, kes teadis ussisõnu“ ja „Rehepapp“ ning Erik Tohvri looming.

Lugemisaastal lugesid Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumis teiste hulgas ka raamatukogutöötajad ette „Kalevipoega“.

Juba enne lugemisaasta kampaaniat alustati raamatuvahetusega, mis jätkuvalt on väga populaarne ja vastavalt riiulilt on nii mõnigi väärt raamat leidnud tee raamatukogusse. Raamatute annetajad rõõmustasid, et ei pea mittevajalikuks osutunud raamatuid ära viskama – selline lugupidamatus kirjavara vastu on paljude jaoks loomuvastane ja vägi-valdne.

Tänuväärne on Kultuuriministeeriumi jätkuv toetus Eesti kirjanike tuurile eesti raamatukogudes. Lugemisaasta külalisteks Võrumaal olid Peeter Helme, Mihkel Kaevats, Mathura ja Ivar Sild.

2010 viis raamatukogu läbi lugejamängu lemmikraamatute väljaselgitamiseks. 3. augustil toimunud üritusel „Lugemisaasta raamatukogu-lugemistuba Kesklinna pargis“ tehti lemmikraamatud teatavaks: A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“, O.Luts „Kevade“, M. Raud „Musta pori näkku“ , V. Hugo „Hüljatud“, S. Larsson „Lohetätoveeringuga tüdruk“ ning A. Lindgren „Pipi Pikksukk“ ja „Karlsson katuselt“. Kõigi vastanute vahel loosisid Krista Ojasaar ja Erik Tohvri välja kümme õnnelikku, kes said tänutäheks raamatu.

22. septembril tähistati lugemisaasta raames Antslas Bernard Kangro 100. sünniaastapäeva. Kirjaniku elust ja loomingust rääkisid Anne Valmas, Vahur Mägi ja Jaan Rapp. Üritust aitas läbi viia Antsla Linnaraamatukogu, rahastasid Kultuuriministeerium ja Antsla Vallavalitsus. Raamatukogu kogude põhjal valmis suurepärane näitus, kus ei puudunud ükski B. Kangro olulisem teos. 🌲

Võru Linna Lasteraamatukogu

Nõukogude võimu poolt kehtestatud juhendite kohaselt pidi igas rajoonis (sh Võru, Antsla ja Vastseliina rajoonis) olema lisaks rajooniraamatukogule ka lasteraamatukogu. 1951 avas kultuurimajas Kannel ukse Võru Linna Lasteraamatukogu. Ukse taga oli väike toake, kuhu hädavaevu mahtus 9 riiulitäit rajooniraamatukogust üleantud raamatuid, 4 lauda, juhataja Heli Koik ja raamatukoguhoidja Emilie Pelju ning 6-7 lugejat. Ülejäänud lapsed ootasid koridoris oma järjekorda.

1955-1977 oli lasteraamatukogu kodu Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumi kõrvalhoone kolmes toas. Kaks hoidlatuba tuubiti tihedalt riuleid täis, lugejad valisid raamatuid 3-ruutmeetrisest laenutusruumis asuva kataloogi järgi. Raamatukogudelt nõuti neil aastatel lugejate teadlikkuse tõstmist raamatupropaganda, sealhulgas massürituste abil. Ruumi puudusel tuli kohtumisi kirjanikega, lugejate konverentse, kirjandushommikuid jt suuremaid ettevõtmisi korraldada kultuurimajas ja koolides. Lisaks tutvustati kogu soovitusplakatite ja nimestike abil, analüüsiti linna laste hõlvet ja uuriti lugemishuvi.

1963 asus laenutajana tööle Heidi Ratas, kelle juhtimisel kulges lasteraamatukogu areng aastatel 1974-2000.

1968 sai Võru Linna Lasteraamatukogust Võru Rajooni Lasteraamatukogu. Lisandus kohustus juhendada ja kontrollida rajooni raamatukoguhoidjaid lasteraamatute kogude korraldamisel ning vahendamisel lugejatele.

1967-1994 tegutses raamatusõprade ring. Lapsed aitasid laenutada ja riuleid korras- tada, parandasid raamatuid, koostasid soovitusnimestikke, korraldasid viktoriine, esinesid raamatuüritustel, kuulasid raamatututvustusi. Viimastel aastatel toimusid raamatusõprade suvelaagrid.

1969. aastal meisterdati pabernukkudega lauanukuteater, hiljem ka käpiknukud. Sest- peale on raamatukogu repertuaaris alati olnud lastelugude lavastusi niihästi raamatukogu- hoidjate kui laste esituses.

1974. aastal, kui kõik rahvaraamatukogud koondati tsentraliseeritud süsteemi ühtse kontrolli, juhendamise ja komplekteerimise alla, sai Võru Rajooni Lasteraamatukogust J. Smuuli nim Võru Keskraamatukogu lasteosakond.

1974-1996 töötas linnaservas asuvas Võrusoo Põhikoolis lasteosakonna laenutuspunkt.

1977 kolis lasteosakond ligi 10 korda suurematesse ruumidesse kultuurimaja Kannel uues juurdeehituses. Esmakordselt oli võimalik avada laste lugemissaal, teha suuri raamatu- näitusi ja mitmekesiseid mängulisi kirjandusüritusi raamatukogus, kutsuda külla lastekir- janikke ning tutvustada lugemiskultuuritundides lastele raamatukogutööd. Paratamatult andis tunda ka seisakuaja ideoloogiline surve: tuli propageerida ja rohkearvuliselt laenutada ühiskondlik-poliitilist kirjandust (raamatuid kangelaslikust Suurest Isamaasõjast, vennas- rahvastest, pioneeridest jmt).

Uue ärkamisaja saabudes kadus kohustuslike ideoloogiliste kampaaniate sundus ja lapsi võis lugema meelitada pigem leidlike lõbusate ettevõtmistega ja põnevate raamatu- soovitustega. Rohkem korraldati loodusraamatuid, rahvapärimust ja kodulugu tutvustavaid üritusi. 1998. aastal redigeeris, illustreeris ja avaldas lasteosakond kodukandi kirjaniku Voldemar Raidaru Võru-ainelise jutustuse „Höbelusikad“. Lugejaid viidi kirjanduslikele retkedele raamatu tegevuspaikadesse. Hiljem tekkis hea kontakt ning koostöö Võrumaa- le kolinud kunstniku ja lastekirjaniku Edgar Valteriga. Raamatukoguhoidjad käisid Pöörismäel kevadtalgutel, Edgar Valteri loomingut tutvustati näituste, loomevõistluste, etenduste jt üritustega.

1996 sai lasteosakond esimese internetiarvuti. Kogu puhastati liigsetest, lagunenud ning sisult aegunud raamatutest ning teavikute kirjed liideti 1996-2006 loodud Võrumaa Keskraamatukogu elektronkataloogi.

Võru linn

Paarikümne aastaga oli esialgu avarana tundunud kodu kasvanud kogule ja lugejaskonnale taas kitsaks jäänud. 2000 Heidi Rataselt osakonnajuhataja ameti üle võtnud Helle Laanpere ülesandeks sai lasteosakonna viimine niihästi uude kodusse kui ka infoajastusse. 2003 kolis lasteosakond Jüri tänavale, ühe katuse alla Võrumaa Keskraamatukogu teiste osakondadega. Lapsed said hakata raamatukogus internetiarvuteid kasutama. Ira Petrova juhendamisel alustas tööd laste näitering Võrukael. Tekkis võimalus korraldada suuremaid lastekultuuri- ja laste loomingu näitusi. Neist arenenud koostöö linna lasteasutustega tõi raamatukogule palju uusi sõpru. Raamatukogu kujunes laste seas populaarseks vabaajakeskuseks. Korraldati raamatuüritusi, kus lisaks linna lastele said kohalikes eelvoorudes ja lõpuüritusel osaleda kogu maakonna lapsed (ettelugemise võistlus, Tooliteater, Nukitsa konkurss jt).

Laste lugemishuvi ja -oskus kippus kõigi uute põnevate ajaveetmisvõimaluste kõrval nõrgenema. Selle edendamiseks hakati lapsi raamatukogu ning raamatu juurde tooma juba väikelapseeas. Mudilasi kutsuti raamatukogu jutulaupäevadele, avati lasteosakonna välis-teeninduspunkt lasteaias, lapsevanematele ja õpetajatele tutvustati väikelapse arengut toetavaid raamatuid. 🌲

Raamatukogu juhatajad/direktorid:

Thomas Köpp 1909–1925
Karl Sirk 1925–?; 1932–1933
Voldemar Lember 1935–1940
Jenny Blum 1940–1944
Roland Onno 1944–1945
Elmar Laanoja 1945–1948
Heli Koik (Paat) 1946–1948; 1951–1952
Virve Tsahkna 1948

Lydia Saks 1948–1952
Armilda Kanep 1952–1968
Mare Paat 1952–1974
Eha Tillmann 1968–1992
Erik Kamberg 1992–1993
Riina Lõhmus 1993
Inga Kuljus 1993

Kontaktandmed:

Telefon: 782 0157

E-posti aadress: info@lib.werro.ee

Postiaadress: Jüri 54, 65604 Võru

Kodulehekülg: <http://lib.werro.ee>

Direktor: Inga Kuljus

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige, MTÜ Järjehoidja juhatuse liige,
MTÜ Baltic HeritageNetwork liige, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusliige.

Huvialad: lugemine, reisimine.

*ERÜ aastapreemia 1995

